

10/2016

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE
OKTOBER – VINOTOK

**Browning BAR MK3 Eclipse Fluted, .308 Win.
MeoStar R2 2-12x50 RD (4C) & MAK montažni element**
CENA ZA KOMPLET: 2.997,00 €

**Browning A-BOLT 3 Hunter, .30-06
MeoStar R2 2-12x50 RD (4C) & MAK montažni element**
CENA ZA KOMPLET: 1.778,95 €

Browning X-BOLT Europe SF Fluted, .30-06
CENA: 1.323,70 €
AKCIJSKA CENA: 1.200,00 €

Browning BAR MK3 Hunter Fluted, .30-06
CENA: 1.525,00 €
AKCIJSKA CENA: 1.375,00 €

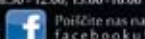
* Akcija velja za izdelke iz zaloge, ob gotovinskem plačilu od 5.10.2016 do 25.10.2016 oz. do razprodaje zalog.

ANCELJ d.o.o.

Lebanova ulica 3
8000 Novo mesto
tel: ++386 (0)7 / 33 21 081
faks: ++386 (0)7 / 33 23 879

Delovni čas: pon - pet: 8.30 - 12.00, 13.00 - 16.00
www.ancelj.si

Poiščite nas na
facebooku!

zastopstva in distribucija: - Browning - Winchester - MAK

- Česka zbrojovka - Docter - Meopta
- Niggeloh - Sellier & Bellot
- Swarovski Optik - Steyr Mannlicher
- Alfa Proj - Norica - Mauser - Huglu

VRHUNSKA ŠVEDSKA OBLAČILA IN OBUTEV

LOV • RIBOLOV • POHODNIŠTVO • PROSTI ČAS

- SKANDINAVSKO OBLIKOVANJE
- VRHUNSKA KAKOVOST
- PREMIŠLJENA FUNKCIONALNOST
- 20-LETNA TRADICIJA

**NAJBOLJE PRODAJANA JAKNA PINEWOOD
HUNTER PRO #7888**

NEW MICHIGAN #8168

RETRIEVER #9495

LEATHER BOOT #9935

Trgovina Hubert
Goriška cesta 23b
5270 Ajdovščina
05 / 366 20 99
hubert.pregelj@siol.net

Šport tekstil Bovec
Ladina 5, 5230 Bovec
05 / 389 60 01

Športni ribič Bled
Grajska cesta 2, 4260 Bled
040 / 32 61 47
info@extreme-bleed.si
www.extreme-bleed.eu

Trgovina Slovvarms
Kraška cesta 67, 6215 Divača
05 / 620 22 08
info@slovvarms.si
www.slovvarms.si

Trgovina Sašo Novak
Šaranovičeva cesta 25a
1230 Domžale
01 / 721 67 97
sason@siol.net

Trgovina Brne
Bazoviška cesta 25
6250 Ilirska Bistrica
05 / 714 17 06
info@trgovina-brne.si

Trgovina "Šport Danilo"
Smedniška cesta 32
4000 Kranj
04 / 232 50 50
sport.danilo@siol.net
www.sport-danilo.si

Beluga
Slovenska cesta 8
1000 Ljubljana
041 / 72 60 11
info@beluga.si
www.beluga.si

Puškařstvo Špendal
Gramozna pot 9
1000 Ljubljana
041 / 39 93 07
puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

Trgovina Ljubenska
Plac 14
3333 Ljubno ob Savinji
03 / 584 10 20
trgovina.ljubenska@gmail.com

Puškařstvo Vute
Kremplova ulica 2
2000 Maribor
041 / 82 49 69
puskarstvo.vute@gmail.com
www.lovskaoprema.si

Lovska trgovina Zupanič
Markovci 28
2281 Markovci
041 / 72 39 57

Trgovina SloGun
Pod Trško goro 83
8000 Novo Mesto
040 / 24 00 40
slogun2013@gmail.com
www.slogun.si

Vin-Vez
Partizanska cesta 59
2317 Oplotnica
041 / 47 09 46
vin.vez@gmail.com
www.vezenje.eu

Trgovina Gozdko
Hrastence 12
1355 Polhov Gradec
051 / 88 84 04
gozdko@tekont.si
www.tekont.si

Trgovina Avantura
Notranjska 4
6230 Postojna
05 / 726 40 70
info@avantura.info
www.avantura.info

Artek center
Cankarjeva ul. 10
3272 Rimske Toplice
03 / 734 60 78
info@artek.si
www.artekcenter.si

Trgovina Orbis
Ulica Františka Foita 6
3320 Velenje
03 / 897 48 10
grosinn@gmail.com
www.orbis-velenje.si

Trgovina Modest
Stara cesta 19, 1360 Vrhnika
031 / 77 71 85
info@modest-trgovina.si
www.modest-trgovina.si

ZASTOPSTVO Ivan Jerman s. p. | Tel. +386 31 781 413 | Tel. +386 41 442 952 | info@ivanjerman.si | www.ivanjerman.si

LOVEC

Revija za lovstvo, lovsko kinologijo in varstvo narave
Letnik XCIX., št. 10
oktober – vinotok

Lovec je z odločbo Ministrstva za kulturo RS, št. 61510-129-2009/8, od 6. 7. 2011 vpisan v razvid medijev pod zap. št. 1633.

Glasilno izdaja

Lovska zveza Slovenije

Priprava in tisk
Tiskarna Evrografis, d. o. o.,
Maribor
Poštnina je plačana pri pošti
1102 Ljubljana

UREDNIŠKI ODBOR:

Predsednik
Arpad Kóveš

Odgovorni urednik

Boris Leskovic

*Bojan Avbar, Franc Černigoj,
Leo Fabiani, Boštjan Pokorny*

Lektorica in korektorica

Marjetka Šivic

Tehnični urednik Milan Samar

Tajnica uredništva Eva Strajnar

Lovec izhaja praviloma vsak mesec.
Ta številka je izšla v 24.000 izvodih.
Po zakonu o DDV je glasilo LOVEC
obdavčeno po 9,5% stopnji.

Besedila za objavo obvezno pošljite
po e-pošti v Wordovem formatu,
uradne dopise pa podpisane in žigo-
sane naknadno tudi po navadni pošti.
Fotografije sprejemamo v formatu
jpg, in sicer v nezmanjšani resoluciji
(velikost 1–2 MB; 300 dpi); lahko
tudi na CD. Pošiljatelj naj pripiše
tudi svojo telefonsko številko.

Uredništvo glasila Lovec
Župančičeva 9 – p. p. 505
1001 Ljubljana
e-naslov: lovec@lovska-zveza.si
Tel.: (01) 24-10-922
Faks: (01) 24-10-927
Predstavitvene strani LZS:
<http://www.lovska-zveza.si>

Cene malih oglasov:
do 15 besed 4 €, od 15 do 25 besed
5 €, od 25 do 30 besed 6 €.
Za vsako nadaljnjo besedo 0,2 €.
Male oglase je treba poslati pisno
in plačati vnaprej na transakcijski
račun Lovske zveze Slovenije,
Župančičeva 9, Ljubljana,
pri NLB, d. d., Ljubljana:
02010-0015687097.

Foto: J. Pap

IZ VSEBINE:

<i>M. Mali:</i>	Mladi in lovstvo ...	464
IZ DNEVNEGA TISKA		
<i>B. Avbar:</i>	Let nad kukavičjim gnezdom ¹	468
<i>B. Pokorny,</i> <i>K. Flajšman:</i>	Značilnosti povoza parkljaste divjadi v Sloveniji: divji prašič	470 477
<i>Š. Vesel:</i>	Polharji napovedujejo dobro lovno sezono	477
<i>M. Marenče:</i>	Še nekaj misli o upravljanju z jelenjadjo	480
PO LOVSKEM SVETU		
<i>J. Škrlič:</i>	Podpisan pristopni sporazum k projektu Ohranitev divjega petelina v zahodnih Dinaridih	484 486
<i>J. Mehle:</i>	Na kratko iz tujega tiska ...	486
LOVSKO PRIPOVEDNIŠTVO		
<i>J. Leban - Drolč:</i>	Včasih, ko v Grapi prespim	487
LOVSKA ORGANIZACIJA		
<i>M. Janc:</i>	Na Dnevih slovenskega lovskega strelstva tudi srečanje s strelci LZ Srbije	490 492
<i>M. Petretič:</i>	Deveto Državno in tretje Mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja	492 493
<i>Z. Mastnak:</i>	V SK ZLD – Celje imamo novo generacijo lovcev	493
<i>V. Prodan:</i>	Tečaj za lovske čuvaje letos izvedla Postojnsko- Bistriška ZLD	494
<i>V. Prodan:</i>	Pod okriljem LZ Koper lovski izpit opravilo petajst novih lovcev	495
<i>O. Knez:</i>	Slavnostno izročili lovska spričevala prvi generaciji lovcev Brkinsko-Kraške ZLD	495
<i>V. Prodan:</i>	Prva strelska tekma (veliki kaliber) za pokal LZ Koper	496
<i>J. Škrlič:</i>	Srečanje predstavnikov lokalnih skupnosti HR – SLO na meji	497
<i>B. Kanižar:</i>	Komemoracija pri grobu talcev v Gaju pri Framu	498
<i>B. Ačko:</i>	LD Slovenska Bistrica in LD Oplotnica ohranjata vrednote NOB	498 498
<i>F. Rotar:</i>	Plapolanje praporov in zastav na Obretanovem	498
<i>T. Trotošek:</i>	70 let LD Dobovec	499
<i>B. Premelč:</i>	LD Bizeljsko praznovala več okroglih obletnic	500
<i>S. Kolar:</i>	70 let LD Stoperce	501
<i>F. Rotar:</i>	70 let LD Muta	502
<i>B. Ačko:</i>	LD Slovenska Bistrica praznovala 70-letnico	503
JUBILANTI		
LOVSKI OPRTNIK		
<i>F. Klajne:</i>	Hrabri imajo srečo	504
<i>I. Rožman:</i>	Srečanje lovcev in ribičev iz Gornje Radgone	505
<i>D. Smolar:</i>	Lovski krst malo drugače	506
<i>F. Rotar:</i>	Lovska koča na Košenjaku	506
<i>S. Hrušvar:</i>	Rešitev ujetega srmjaka	507
<i>J. Nahtigal:</i>	Štefanova spominska lovska soba	507
<i>K. Valtl:</i>	Bobri v Dravi	508
<i>M. Richter - Zeleni:</i>	Smrdokavra s Kaple	508
<i>M. Gorišek:</i>	Ali poznamo goloba duplarja?	509
<i>D. Zemljič:</i>	Malá divjad in sokolarjenje v LPN Fazan - Beltinci	510
<i>M. Vilfan:</i>	V LPN na Kočevskem obnovljamo ograjo v obori Stari log in se pripravljamo na skupinske love	510 510
<i>B. Leskovic:</i>	Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS – 2017	510
<i>V. Rutar:</i>	Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč okrajev Mozirje in Prevalje	511 511
V SPOMIN		
LOVSKA KINOLOGIJA		
<i>I. Trček:</i>	Le trije psi prijavljeni na UP v delu po KS	514
<i>S. Tolar:</i>	UP po krvni sledi za vse pasme lovskih psov	514
<i>J. Šumak:</i>	UP po umetni krvni sledi za vse lovske pasme v LD Bojansko - Štore	515 515
KZS:	Predvidena legla lovskih psov	515

SLIKA NA NASLOVNICI:

Sakal – *Canis aureus*

Foto: J. Tarman – Diana

LOVNE DOBE:

Ur. list, št. 101/17. 9. 2004
in št. 81/14. 11. 2014

Srna	srnjak, lanščak: 1. 5.–31. 10. srna, mladici obeh spolov: 1. 9.–31. 12. mladica: 1. 5.–31. 12.
Navadni jelen	jelen: 16. 8.–31. 12. košuta: 1. 9.–31. 12. teleta: 1. 9.–31. 1. junica, lanščak: 1. 7.–31. 1.
Damjak	damjak: 16. 8.–31. 12. košuta: 1. 9.–31. 12. teleta: 1. 9.–31. 1. junica, lanščak: 1. 7.–31. 1.
Mufflon	oven, lanščaki obeh spolov in jagnjeta obeh spolov: 1. 8.–28. 2. ovca: 1. 8.–31. 12.
Gams	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Kozorog	kozal, koza, kozlički obeh spolov, enoletni obeh spolov: 1. 8.–31. 12.
Divji prašič	merjasec: 1. 1.–31. 12. svinja: 1. 7.–31. 1.
Poljski zajec	ozirni in lanščaki obeh spolov: 1. 1.–31. 12.
Kuna belica, kuna zlatica	1. 10.–15. 12.
Jazbec	1. 11.–28. 2.
Lisica	1. 8.–31. 12.
Sakal*	1. 7.–15. 3.
Rakunasti pes (enok)	1. 7.–15. 3.
Navadni polh	1. 8.–31. 12.
Alpski svizec	1. 10.–30. 11.
Pižmovka	1. 9.–30. 10.
Nutrija	1. 1.–31. 12.
Fazan	1. 1.–31. 12.
Poljska jerebica (gojena)	1. 9.–28. 2.
Raca mlakarica	1. 9.–15. 11.
Soja	1. 9.–15. 1.
Sraka	1. 9.–28. 2.
Siva vrana	1. 8.–28. 2.
Medved in volk	1. 8.–28. 2.

Po veljavnem Pravilniku in Odločbi o odvzemu osebkov vrst rjavega medveda (*Ursus arctos*) in volka (*Canis lupus*) iz narave

Mladi in lovstvo ...

Morda se bo ob prebiranju tokratnega glasila marsikdo vprašal, čemu so uvodne besede na vrhuncu lovske sezone namenjene mladim in ne lovu kot naši temeljni dejavnosti. Odgovor je nadvse preprosti: načrtno delo z mladimi je za obstoj, prepoznavnost in spoštovanje dela lovcev in lovskih organizacij dolgoročno vsaj toliko pomembno, kot je izvajanje lova in drugih lovskega dejavnosti opravil v naših loviščih.

Na srečanjih ob različnih priložnostih lovci radi potarnamo, da za včlanjevanje v lovske družine med mladimi ni pravega zanimanja in da je posledično povprečna starost slovenskega lovca znatno višja od 50 let. Ob tem praviloma ne pozabimo dodati, da zmanjkuje delovne sile za opravljanje težjih fizičnih del pri vzdrževanju lovišč ter ponekod tudi moči in volje za lov v težje dostopnih revirjih. Pogosto negotujemo ali se celo zgražamo nad posamezniki ali določenimi bolj ali manj organiziranimi družbenimi skupinami, ki na različne načine izražajo svoja mnenja proti vsakršni obliki lova. Še več, zaradi ljubelega miru smo se pripravljene celo prilagajati njihovim zahtevam in pričakovanjem ter npr. zaradi laičnega razvrednotenja krzna opuščati lov na kožuharje. Našteto je grenka kaplja pelina v našem, sicer zavirljivo organiziranem lovstvu, kar pa smo s svojim podcenjenim odnosom do mladih in širše družbe v dobršni meri ustvarili lovci sami.

Iskanje vzrokov in krivcev za nastanek te kaplje pelina ne bo prispevalo k pomlajevanju članstva v lovskih organizacijah in spoštovanju naše dejavnosti v sodobni družbi. Kljub vsemu je treba priznati, da je naša krovna lovska organizacija v zadnjih letih vložila kar nekaj truda in sredstev za delo z mladimi. Sprva delovna skupina v okviru Komisije LZS za izobraževanje, nato pa kot samostojna Komisija mladi in lovstvo je pod predanim vodstvom lovskega tovariša Vladimirja Kovačiča opravila kar nekaj aktivnosti, o katerih se lahko seznanite prek izdanih publikacij *Mladi in lovstvo 2013* in *Mladi in lovstvo 2015* (vsebina obeh publikacij je objavljena tudi na spletni strani LZS). Ob tem je treba dati priznanje tudi vsem tistim lovskim organizacijam in posameznikom, ki so bodisi z organizacijo in izvedbo lovskega taborov ali na kakršenkoli drug način dela z mladimi v zadnjih letih v svojih okoljih razblijali negativno podobo lovcev in lovstva.

Člani Komisije mladi in lovstvo (v nadaljevanju komisija) si bomo tudi v novem mandatu prizadevali z načrtovanim delom in konkretnimi aktivnostmi prispevati svoj prispevek k povezovanju lovskega organizacij na področju dela z mladimi. Najprej pa bo treba temeljito pomesti pred domačim pragom in razčistiti zakonsko menda sporno vključevanje mladoletnih članov v lovske organizacije. Ob vprašanju, ali lahko postane član lovske organizacije nekdo, ki še ni dopolnil 18 let, imamo žal povsem nasprotujoča pravna mnenja, pri čemer eno na podlagi Zakona o društvih podpira včlanjevanje mladoletnih članov, drugo pa na podlagi Zakona o divjadi in lovstvu to možnost izključuje. To vprašanje bo moralo vodstvo naše krovne organizacije v sodelovanju s pravno službo in zakonodajalcem čim prej razčistiti ter storiti vse, da v prihodnje polnoletnost prosilca ne bo več pogoj za članstvo v LD in da bo to veljalo v vseh lovskega organizacijah od Triglava do Kolpe in od Lendave do Kopra!

V prejšnjih letih so se lovski tabori izkazali kot učinkovita (privlačna) in v lokalnem okolju zelo dobro sprejeta oblika seznanjanja mladine z lovstvom in naravoslovnimi vsebinami.

Lovska zveza Slovenije za ta namen v okviru internih razpisov za usposobljene članice namenja določena sredstva, s čimer v znatni meri olajša izvedbo strokovno in logistično dokaj zahtevnih prireditev. Letos bomo v komisiji prvič opravili analizo opravljenih taborov, rezultati pa bodo prvenstveno v pomoč pri usmeritvah za nadaljnje delo na tem področju. Na pobudo lovskega tovariša iz Prekmurja, ki imajo z organizacijo tovrstnih taborov gotovo daleč največ izkušenj, resno razmišljamo o organizaciji vseslovenskega lovskega tabora v prihodnjem letu. Seveda je organizacija takšnega dogodka smiselna, če bo z ustrezno medijsko podporo imela širšo sporočilno vrednost.

V naši mali Sloveniji je kar nekaj naravoslovnih, gozdnih, oziroma gozdno-lovskega učnih poti, katerih upravljavci so bodisi LD bodisi krajevne enote ZGS ali celo zasebniki. Glede na to, da nimamo zbranih podatkov o natančnih mestih (lokacijah), številu, skrbnikih in posebnostih učnih poti, smo se v komisiji letos lotili priprave njihovega katastra. Temeljni namen našega dela je zainteresirani javnosti, med katero zagotovo sodijo šolske skupine na različni zahtevnostni stopnji, ponuditi celovito informacijo o možnostih spoznavanja rastlinskega in živalskega sveta v različnih okoljih in hkrati upravljavce spodbuditi k čim bolj kakovostnim predstavitev na tem področju.

Umeščanje učnih vsebin, povezanih z divjadjo in lovom v šolska in druga vzgojna izobraževalna okolja, je še ena, doslej dokaj slabo izkoriščena priložnost ozaveščanja javnosti s pomenom lovstva. Po vzoru Osnovne šole Dušana Muniha na Mostu na Soči, ki zaradi svoje unikatne biološke učilnice že nosi naziv Informacijske točke LZS, v komisiji stremimo k postopnemu nastajanju informacijskih točk v različnih krajih v državi, s čimer bi naravoslovno in lovsko znanje postalo dostopno čim širšemu krogu mladine. Na podlagi že vidnega na tem področju podpiramo zamisel in trud gospodarja na turistični kmetiji Klančnik na Koroškem.

Za uspešno predstavljanje našega poslanstva med mladimi potrebujemo kakovostno učno in promocijsko gradivo. Ob tem moramo slediti spoznanjem izkušenih vzgojiteljev, učiteljev in profesorjev na različnih zahtevnostnih stopnjah izobraževanja, ki ugotavljajo, da so klasične razlage in predavanja za današnje mladino dolgočasna in preživeta oblika izobraževanja. Ker si dandanes slehernik lahko pridobi temeljne teoretične informacije na svetovnem spletu, si mladi želijo aktivno učenje v obliki praktičnih vaj, delavnic, reševanja nalog ... Zato si ob poplavi raznovrstnih učil in drugega materiala v tiskani in elektronski obliki upam trditi, da imamo lovci obilico posebnega in kakovostnega učnega gradiva v naravnem okolju in v svojih domačih lovskega kotičkih. V zdajšnjem času večina otrok nima priložnosti, da bi bila vsak dan v stiku z naravo. Zato sem prepričan, da je npr. povzpetje na lovsko prežo, občutek ob otipu jelenjega roga in božanju lisičjega krzna, poskus troljenja na lovski rog, čohanje lovskega psa in podobno za marsikaterega mladostnika enkratno in nepozabno doživetje. Lovci takšna srečanja lahko načrtujemo vnaprej in jih kot obliko sodelovanja ponudimo vzgojno-izobraževalnim ustanovam, ki jih bodo s pridom izkoristile pri snovanju in organizaciji svojih programov ter izvedbi naravoslovnih dni.

Bodoči gozdarji se v okviru izobraževanja že seznanijo s prostoživečimi živalskimi vrstami, z njihovim vplivom na naravno okolje in vlogo lovstva pri upravljanju z njimi. Prepričan sem, da bi znanje o prostoživečih živalih, načinih preprečevanja

škoda na divjadi in zaradi nje ter načinov varovanja habitatov v luči sonaravnega kmetovanja koristilo tudi bodočim kmetom, naravovarstvenikom ... Zato si v komisiji prizadevamo, da bi naravoslovno-lovske učne vsebine našle mesto tudi v programih srednjega, zlasti še biotehniškega izobraževanja. V ta namen smo pripravili program za opravljanje interesne dejavnosti Naravoslovje in lovstvo v srednjih šolah, medtem ko je pravilnik za to področje še v fazi potrjevanja. V praksi je že uspešno zaživelo vsakoletno srečanje dijakov, ki se med letom seznanjajo z učnimi vsebinami s področja lovstva. S temi aktivnostmi bomo v prihodnje vsekakor nadaljevali, enako kot za osnovne šole pa tudi na tem področju velja pravilo, da se moramo srednješolcem z ustreznimi programi in mentorji približati lovci sami. Ker skoraj niso znani lovski tovariši, ki bi bili pripravljeni resno in odgovorno voditi interesno dejavnost na srednjih biotehniških šolah, na tem mestu vse zainteresirane vabimo k sodelovanju.

Poleg našega dela z mladimi v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah moramo naše sodelovanje ponuditi tudi podmladku sorodnih organizacij. Z našim aktivnim delom lahko tudi lovske učne vsebine in večšine postanejo del planinskega, ribiškega taborniškega ipd. druženja mladih. Nenazadnje je Lovska zveza Slovenije sopodpisnica krovnega sporazuma o sodelovanju med Planinsko, Ribiško in Čebelarsko zvezo Slovenije. Osebnostni sporazum jemljem kot temelj, da naše znanje in učno ter promocijsko gradivo najdejo mesto tudi med omenjenim podmladkom – vse s ciljem razumevanja in ohranjanja narave v skupno dobro.

Razumevanje nad pomenom dela z mladimi očitno izraža tudi uredniška politika našega glasila, ki ga pravkar prebirate, saj je v zadnjem času v ta namen na račun drugih rubrik v Lovcu zagotovilo več dragocenega prostora, kakovost vsebine naše rubrike pa je in bo odvisna predvsem in izključno od nas samih. Želimo si, da bi bilo v tej rubriki objavljenih več prispevkov, katerih izročilo bi bilo čim bolj privlačno in poučno za mladino. Množica poročil o srečanjih in delu lovcev z mladimi, ki prav tako terjajo svoj čas in odrekanje posameznikov, ki jih pripravijo in pošljejo uredništvu, pa naj najde mesto v posebni rubriki na spletni strani Lovske zveze Slovenije.

Na tem mestu upam zagotoviti, da se bomo v komisiji trudili v okviru razpoložljivih sredstev in v sodelovanju s preostalimi komisijami LZS zagotavljati ustrezno učno in promocijsko gradivo za mladino na različnih zahtevnostnih stopnjah ter tako olajšati delo vsem našim članom, ki se na terenu v imenu lovske organizacije srečujejo z mladimi.

Z literarnimi, likovnimi in fotografskimi natečaji, podkrepjenimi s praktičnimi nagradami, bomo k sodelovanju poskušali pritegniti osnovnošolsko in srednješolsko mladino ter na tak način v njej spodbuditi in razvijati čut za spoznavanje in ohranjanje naravnega okolja ter zainteresirane pritegniti v lovske vrste.

Skladno s programom našega dela bomo strokovno usposobljenim članicam tudi v prihodnje nudili strokovno pomoč pri načrtovanju in opravljanju aktivnosti na področju dela z mladimi. Ob tem moram jasno in nedvoumno izraziti svoje prepričanje, ki ga delim tudi z drugimi člani komisije, da pri ozaveščanju mladine s pomenom lova in lovstva v lokalnem okolju največ lahko naredite prav Vi, spoštovane lovske tovarišice in tovariši! Če jih že niste, navežite stike s šolami in drugimi vzgojno-izobraževalnimi ustanovami ter jim ponudite sodelovanje! Morda boste nekateri pri tem tudi zavrjnjeni, za večino tovrstnih ustanov pa si upam trditi, da vas bodo ob primerni predstavitvi programov sprejeli z odprtimi rokami.

In če sem že začel s pometanjem pred lastnim pragom, naj tako tudi končam. Delo z mladimi je zahtevno in odgovorno, zato naj bo tudi ustrezno ovrednoteno! V imenu komisije apeliram na vse lovske organizacije, naj tistim posameznikom, ki na kakršenkoli način prispevajo k promociji lovstva med mladimi in nasploh v širši družbi, njihovo delo priznajo kot enakovredno vsakršnemu drugemu fizičnemu delu v lovišču. Med drugim bomo tudi veseli, če bo v množici predlogov za lovsko priznanje oziroma odlikovanje v prihodnje mogoče zaslediti tudi takšne, v katerih bo kot pomemben razlog za podelitev naveden znaten prispevek lovske tovarišice oziroma lovskega tovariša na področju dela z mladimi in pri promociji lovstva v širši družbi.

Marko Mali,
predsednik Komisije mladi in lovstvo

Foto: E. Mihevc – Diana

MEDVEDI IN VOLKOVI TUDI NAPADAJO

Dnevnik, 3. 8. 2016 (Borut S. Pogačnik) – V zadnjem času se pojavljajo zapisi o napadih medvedov in volkov na druge živali, pa tudi na ljudi. Sam sem velik ljubitelj vseh živali in sem bil dolga leta desna roka pokojne Eve Lee Muller, ki je lani, 19. junija, preminula. Večkrat sem jo opozarjal, da je treba pri zaščiti določene živalske vrste upoštevati tudi praktične posledice za življenje v naši državi. Že pred leti so se pojavljale polemike glede primerne števila medvedov in volkov v naših gozdovih. Pri tem ne moremo in ne smemo izključiti tudi empatije do prebivalcev posameznih naselij, kjer trepetajo pred napadi zavarovanih živali. Velika zaščitnica živali je menila, da bi bilo treba lov absolutno ukiniti in vse prepustiti naravi, ki naj bi sama urejala število enih in drugih. S tem se nikakor nisem mogel strinjati, saj naša vzornica in velika bojevnica za pravice živali ni imela vseh praktičnih izkušenj s tovrstnimi živalmi. Pri tem vedno pomislim na otroke, ki morajo peš do šol skozi gozdove ali območja, kjer te živali obvladujejo okolje. Ob tem ne gre spregledati še ene razsežnosti, to so invalidi, ki imajo prav tako pravico iti v naravo. Prav zadnji so me že pred petimi leti opozorili, kakšna so bila njihova srečanja z

zavarovanimi živalmi. V zadnjih letih beremo, na kakšen strahovit način in v kakšnih bolečinah poginjajo nič hudega sluteče živali, kot so konji, osli, govedo, drobnica in drugi. Množijo se tudi poročila o napadih in ogrožanju ljudi, ki so imeli to nesrečo, da so se znašli iz oči v oči z zvermi. Morda je treba zapisati tudi, da je v Sloveniji po presoji nekaterih strokovnjakov več kot 850 medvedov, kar ni lastno nobeni državi EU. Samo mislim si lahko, kaj bi storil trop volkov, če bi naletel na nekega otroka ali invalida, ki se ne more hitro premakniti oziroma uiti tem zverem. V večini takih primerov je pobeg absolutno nemogoč. Prejšnji teden je imela neka kolegica – antropologinja (imena si žal nisem mogel spomniti) – na TV zanimiv predlog, da bi morda predsedniku Putinu podarili en primerek medveda, ki ga namepravajo odvzeti iz narave zaradi napada na lovca pred dnevi. Moj predlog je še bolj širokosrčen in bi predlagal, da v bratsko Rusijo pošljemo toliko medvedov in volkov, kolikor je bilo v prvotnem predlogu namenjenih za odstrel oziroma odvzem iz narave, kot temu rečemo dandanes. Verjetno ga ni človeka z Dolenjske, pa tudi Notranjske, ki se s tem predlogom ne bi strinjal, saj jih omenjene zveri ogrožajo vsak dan. Bodo pa kmalu verjetno tudi gornike, saj so prišle že v Triglavski narodni park, v Karavanke in na Jelovico. O Sloveniji, ki je tudi domovina divjih zveri, je v ob-

sežnem članku z naslovom *Eni bi odstrelili medvede, drugi lovce*, je v **Nedeljskem dnevniku** z dne 3. avgusta 2016 pisal **Tomaž Bukovec**. V članku je objavljen tudi apel pašnih skupnosti zaradi škode, ki jo povzročajo divjad in divje zveri na planinah, kjer pasejo živino, imajo hleve ali staje. V podpis so ponudili *Peticijo za zmanjševanje škode po divjadi in zvereh*, ki terja vrnitev staleža divjadi na raven iz leta 1990. Zbiranje podpisov in celotna akcija potekata prek Kmetijsko-gozdarske zbornice, med drugim pa navajajo, da odškodnine in ograjevanje površin niso ustrezna rešitev, saj je zaščita z ograjevanjem drag ukrep, ki terja veliko časa za postavitev in vzdrževanje.

V NARODNEM PARKU PET DO DESET MEDVEDOV

Delo, 5. 8. 2016 (Mihael Korsika) – Planinska zveza Slovenije (PZS) je pred vrhuncem turistične sezone v gorah opozorila na rjavega medveda na območju Triglavskega narodnega parka, kjer se bolj ali manj stalno zadržuje od pet do deset kosmatincev. Šest dni potem, ko je na cesti med Gospišično in Vahto na Gorjancih medved napadel 53-letnega lovca in ga poškodoval, je PZS obiskovalce planin in gora opozorila na navzočnost medveda v Triglavskem narodnem parku.

Planinska sezona je pred vrhuncem, so rekli, zato se vsak dan povečuje množica planincev, med katerimi si jih veliko za svoj cilj izbere najvišjo goro v Julijskih Alpah in Sloveniji, ki leži v osrčju narodnega parka. Po podatkih javnega zavoda TNP se na tem območju v povprečju stalno zadržuje od pet do deset medvedov. Nekaj stalnih prebivalcev parka, medtem ko ga drugi »obiščejo« občasno oziroma ga samo prečkajo. V narodnem parku so medveda nazadnje opazili konec julija, ko so na območju Vogla našli truplo mlajšega medveda. Preiskava inštituta za patologijo, divjad, ribe in čebele na ljubljanski veterinarski fakulteti je potrdila, da je žival poginila zaradi napada starejšega in večjega medveda. »Takšen dogodek je prava redkost in smo ga v Triglavskem narodnem parku zaznali prvič. Glede na to, da rjavi medved lahko prehodi tudi nekaj deset kilometrov na dan, prebivalce in obiskovalce narodnega parka opozarjamo na povečano možnost srečanja z medvedom,« je PZS zapisala na svoji spletni strani. Obiskovalcem parka zato priporočajo, naj se pred odhodom seznanijo z življenjskimi navadami rjavega medveda in prilagodijo svoje ravnanje morebitnemu srečanju z njim. Kot so še pojasnili, opozorila niso izdali zato, da bi med ljudmi širili strah pred medvedom, temveč da bi jih opozorili, naj bodo na območjih, kjer lahko naletijo nanj, bolj previdni.

SOŽITJE MLADIH IN IZKUŠENIH LOVCEV

Večer, 19. 8. 2016 (Jurij Berložnik) – Lovska družina (LD) Jamnica - Prevalje je avgusta na Lešah odprla novo prevzemnico divjadi. Povsem prenovljena zgradba stoji v središču vasi tik ob krožišču in je po besedah starešine LD Maksimilijana Oserbana izjemno pomembna pridobitev, za katero so varčevali več let. Naložba jih je stala okoli petnajst tisoč evrov. Včasih je bila v objektu prevzemnica mleka, lani pa so ga lovci odkupili od koroške kmetijsko-gozdarske zadruge in se lotili pridobivanja dokumentacije in temeljite prenove, ki so jo opravili z lastnim prostovoljnim delom. Tako so dobili sodobno urejeno prevzemnico, ki ustreza vsem standardom. Oddaja in prevzem uplenjene divjadi sta namreč precej podrobno nadzorovana. Lovce, ki je v gozdu uplenil divjad, jo mora predati v prevzemnici, kjer jo prevzemnik in preglednik pregleda ter opremi z ustrežno listino. Meso potem skladiščijo v hladilnici prevzemnice, dokler ponj ne pride podjetje, pooblaščen za odkup divjadi. Lovcu, ki žival upleni, pripada le trofeja, meso ima možnost zgolj odkupiti po splošno veljavnem ceniku. Prihodek od mesa pripada lovski družini, ki pa ga mora namensko porabiti za vložek v lovišče. V

osemdesetih letih je bila prevzemnica v kleti pri pokojnem lovcu Antonu Potočniku (Hartl) v središču Prevalj, kasneje, približno do leta 2000, pri Božu Jakopiču na naslovu Spodnji Kraj, zadnja leta pa na kmetiji Zvonik. LD Jamnica ima približno 85 članov in veseli so, ker so v zadnjih petnajstih letih svoje vrste precej pomladili. Kot je povedal starešina Oserban, je med mladimi veliko zanimanja za lovstvo, žal pa marsikoga odvrnejo precejšnji stroški, ki jih terja ta dejavnost. Najprej je treba opraviti izpit, ki ga mora kandidat opravljati že v lovskem kroju, ki nekaj stane. Treba je opraviti zdravniški pregled za pridobitev orožnega lista, tudi letna članarina ni zanemarljiva, znaša 110 evrov in več. Ta znesek je sicer le v manjšem delu prihodek lovske družine, polovica gre namreč LZS kot članarina, nekaj pa posredno tudi območnima lovski in kinološki zvezi. Zelo velik vstopni strošek za mladega lovca je tudi nakup puške. »Za cenejšo, a že primerno puško je treba odšteti od 1.500 evrov, na trgu pa je mogoče kupiti tudi specialne puške, ki stanejo po 20 tisoč evrov in več,« je povedal starešina Oserban, ki je lovec že 42 let. Žal mu je, ker se včasih o lovcih slabo govori, češ da jim gre le za plenjene divjadi. »Mi vlagamo v lovišče, skrbimo za živali, odvezamo pa le toliko živali, kolikor je potrebno, da se ohrani ravnovesje. Vse to je v skladu z letnim načrtom odstrela,

ki je poprej potrjen pri ZGS in kmetijskem ministrstvu,« je pojasnil Oserban. »To, da bi lahko šel jager s puško na rami skozi Prevalje, kot je to bilo mogoče včasih, danes ne pride več v poštev. Vse je natančno določeno, tudi pri prevozu v avtu mora biti puška ločena od nabojev. In nezadanje lovec, ki v avtu vozi puško, ne sme spiti niti kapljice alkoholne pijače; imeti mora »nulo« v krvi, torej veljajo strožja pravila kot za šoferje,« je povedal starešina.

ŠAKALI PLENIJO PO KRASU, RAZTRGALI SO ŽE ŠTIRI OSLE

Primorski dnevnik, 7. 8. 2016 (Danjel Radetič) – Šakali povzročajo vse večje težave rejcem živine na doberdobskem Krasu. »Prve šakale smo na doberdobskem Krasu začeli opaziti pred kakimi desetimi leti, vendar takrat niso povzročali preglavic. Od leta 2009 do 2012 nismo zabeležili napadov na naše ovce, potem pa se je začelo. Od leta 2013 do lanskega leta so nam šakali raztrgali 35 ovac, imeli smo jih sto, zdaj nam jih je ostalo nekaj več kot 60,« je povedal Andrej Lakovič z doberdobske kmetije Kovač. Pokončane ovce so od leta 2012 fotografirali, vzpostavili so tudi sodelovanje z raziskovalcem, ki je pripravljal

diplomsko nalogo na videmski univerzi. Z njegovo pomočjo in ob sodelovanju njegovega mentorja so opravili analizo sledi DNK, ki so jih zveri pustile na pokončanih ovcah; dobili so znanstveno potrditev, da gre za šakale. Komaj so rešili težave z ovcami, so se pojavile nove z osli, ki so jih v sodelovanju z drugimi kmetijami kupili letos. Čeprav so osli precej večji od ovc, se šakali znašajo tudi nad njimi (?- op. ur.); vedejo se ravno tako kot njihove afriške sorodnice hijene, ki jih vidavamo v televizijskih dokumentarcih, so pripovedovali kmetje. Ko šakali opazijo mlajšega, starejšega ali kakorkoli oslabljenega osla, ga ločijo od preostalih in ga zatem utrudijo, dokler ne omaga in postane lahek plen. Lakovič pojasnjuje, da pri plenjenju sodeluje deset do dvanajst šakalov. Na doberdobskem Krasu naj bi jih živelo približno osemnajst, njihovo prisotnost pa opazajo tudi lovci, saj šakali plenijo tudi mlade srne in mladiče divjih prašičev. V zadnjih letih so pokončali nekaj glav živine na kmetiji na Polaču. Osli so najbolj ogroženi ponoči, ko je največ šakaljih napadov, tako da jih bo verjetno treba zapirati v prostor, ograjen z gosto mrežo. Državo bodo vsekakor pozvali, naj šakala vključi na seznam velikih zveri, na katerem so zaenkrat le ris, medved in volk, saj bodo tako kmetje lahko zaposlili za odškodnino za vsako pokončano žival.

Foto: J. Tarman – Diana

Šakal na pohodu

Let nad kukavičjim gnezd¹

Prispevek za ozaveščanje o pomenu 4. oktobra – svetovnega dneva boja proti mučenju živali

»Ali sploh obstaja stvar, zaradi katere ni treba trpeti?«²

Zgodilo se je nekje na Dolenjskem. Mučno, a resnično. Vinogradnik je s svojim zetom delal v vinogradu, ki leži na predelu, kjer živi dokaj veliko srnjadi. Viničar je nejevoljno opažal, da mu srnjad dela škodo na trsju. Pristojne lovske družine ni obvestil, da trpi škodo, ki mu jo povzroča srnjak, ki je pri čiščenju mahu z rogovja osmukal nekaj vinskih trsov. Lastnik tudi ni ogradil vinograda na način, ki bi srnjadi onemogočil, da bi se sprehajala po njegovem vinogradu. Vinograd je sicer s treh strani ogradil z mrežasto ograjo, na nezaščitenem delu pa je obesil le mrežo, ki je bila prava past. Vanjo se je ujel srnjak, ki sta ga viničar in njegov zet zgrabila, saj se ni mogel rešiti pasti in zbežati nazaj v gozd. Ko sta vrta moža obvladala srnjaka,

je viničar zgrabil izvijač. Z njim je zabadal srnjaka v telo in vrat. Srnjak je poginil v hudih mukah. Ob ogledu so policisti fotografirali njegovo truplo, ki je imelo povsem preboden vratni del. Vbodljajev je bilo toliko, da je srnjakova glava obvisela zgolj na vratnem delu hrbtenice in se je komaj še držala trupa. Žalostno, zelo tragično! Zakaj je moral srnjak poginiti v strahu in mukah, če bi ga možaka lahko izpustila in o tem obvestila lovce, škodo pa terjala od upravljavca lovišča? Ali je bila srnjakova smrt posledica brezobzirnega maščevanja in sadističnega izživiljanja nad nemočno divjo živaljo ali srd zaradi malo škode, ki naj bi jo povzročil vinogradniku, so se spraševali tisti, ki so videli izmaličeno truplo poginulega srnjaka.

Foto: B. Avbar

Fotografija srnjaka, ki je bil žrtev brezobzirnega mučenja in poboja, opisanega v uvodnem delu prispevka.

Moja ocena je, da je bil mlad srnjak žrtev kaznivih dejanj nezakonitega lova in krutega mučenja divje živali. Storilca sta brez dovoljenja, in sicer neupravičeno, potem ko se je v mrežo, nastavljeno z namenom, da se bo vanjo ujel (zanju škodljiv) srnjak, z izvijačem usmrtila za beg onesposobljenega srnjaka tako, da ga je eden izmed njiju držal, drugi pa ga zabadal z izvijačem. S svojim zavrženim nehumanim dejanjem sta surovo ravnala z

ujeto živaljo in ji po nepotrebem (namenoma) povzročala trpljenje. Srnjak ni poginil hipoma ali v nekaj minutah po vbodih z izvijačem; njegova smrt je bila počasna. Trpel je, se v smrtnih mukah skušal iztrgati iz prisilnega prijema in pobegniti, kar pa mu ni uspelo. Poginil je v strašanskih mukah, saj sta ga možakarja zavestno trpinčila, da bi se s svojim nasiljem nad nemočnim osebkom divjadi maščevala za škodo v vinogradu.

V Republiki Sloveniji je mučenje živali kaznivo dejanje. V 1. odstavku 341. člena Kazenskega zakonika (KZ-1)

je določeno, da se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom, kdor surovo ravna z živaljo ali ji po nepotrebem povzroča trpljenje. Kvalificirano obliko kaznivega dejanja mučenja živali pa stori, kdor surovo ravna z živaljo ali ji po nepotrebem povzroča trpljenje tako, da muči več živali, ali je mučeno žival trajno hudo pohabil ali na krut način povzročil njen pogin. *Zakon o zaščiti živali (ZZZiv)* določa odgovornost ljudi (tudi lovki in lovcev!) za zaščito živali. Določa pravila za dobro ravnanje z živalmi, kaj se šteje za mučenje živali in katera ravnanja in posegi

na živalih so prepovedani, pri čemer so zlasti pomembne določbe o izvajanju posegov in poskusov na živalih, zakolu in usmrtni živali, določa pa tudi kazenske sankcije za kršitelje določb Zakona o zaščiti živali. *ZZZiv* ureja tudi ravnanje z divjadjo in lovskimi psi, če ni s predpisi, ki urejajo divjad in lovstvo, urejeno drugače.

Kaj je mučenje živali³? Po mojem mnenju gre za surovo ravnanje človeka z živaljo, ki si želi njeno poškodovanje, povzročanje bolečin in strahu, izstradanje ali kateri drug način, ki pri živali povzroči poseg v njeno duševno ali telesno integriteto. Trpinčenje vsebuje oblike dalj časa trajajočega surovega ravnanja z živalmi, ki lahko izvirajo iz trpinčenja. To so oblike grdega ravnanja, ki presegajo običajne ukrepe za obvladovanje živali. S trpinčenjem storilec skuša osebek divjadi izčrpati, ga oslabiti, ga iztrpinčiti. Mučenje živali, ki se lahko nanaša na domače ali divje živali, izpostavi je treba tudi lovske pse, ki so marsikdaj žrtve ravnanj svojih brezbriznih vodnikov, je vsakršno grdo ravnanje, ki divjadi

³ Pri mučenju živali *ZZZiv* pozna nedovoljene in dovoljene oblike, ki so lahko tudi sporne (kupiranje repkov pri psih, omamljanje živali pred zakolom, usmrtnice živali, ki so rejene za proizvodnjo kože ali krzna ...).

¹ Ken Kesey, pisatelj.

² Antoine de Saint-Exupéry, francoski pesnik.

povzroči nepotrebno trpljenje; gre za oblike nesprejemljivih ravnanj, ki imajo negativne in grde lastnosti. Slednje vzbujajo neprijeten, neugoden občutek, strah in bolečine. Zakon našteva oblike nedopustnih posegov na živalih, ki so oblike mučenja in surovih ravnanj, kot so zbadanje živali, stiskanje, natezanje ali zvijanje delov telesa, obešanje, udarjanje, potapljanje ali dušenje živali, metanje, suvanje ali nameren povoz živali, izpostavljanje živali ognju, vročim, jedkim ali strupenim sredstvom ter drugim fizikalnim ali kemičnim učinkom, streljanje živali ne glede na vrsto orožja oziroma strelne naprave, obmetavanje s petardami ali drugimi pirotehničnimi sredstvi, obmetavanje s kamenjem ali drugimi predmeti, organiziranje borb živali, uporaba živali za borbe, spodbujanje ter šolanje živali za borbo z drugo živaljo. Lovstvo že vrsto let protestira proti uporabi pirotehničnih sredstev, saj poki in svetlobne eksplozije plašijo divjad in strašijo domače živali, tudi lovske pse, a je vse zaman, ker so ukrepi neučinkoviti. Tudi zavrača uporabo petard na lovih (v pogonih). Glede odstrela divjadi je za lovstvo sprejemljivo, da bi divjad na lovu padla po strelu s puško v ognju. Za odnose lovca do divjadi je potrebna **notranja etična kontrola**⁴. Pri lovu najprej velja presoja, kaj smemo in ne kaj zmoremo. Obstreljena divjad, divjad, ki je lovec ne poišče s psom krvosledcem, divjad, ki umira v mukah, je žrtev mučenja, ki pa ga vedno ni mogoče ustrezno sankcionirati, čeprav gre za nedopustna in nemoralna dejanja. Zato je treba tudi v lovstvu javno spregovoriti o pereči problematiki, saj mora sleherni lovec pred ukrivitvijo prsta na sprožilcu puške prevzeti odgovornost za posledico. Na eni strani lovskega orožja je vedno izprašani lovec, na drugi pa živo bitje, ki ima pravico do življenja. Uplenitev divjadi je sprejemljiva, če je opravljena na zakonit način, s primernim/predpisanim lov-

skim orožjem in izstrelkom, ki ustreza posamezni divjadi. Pred leti smo na razsodišču LZS potrdili izključitev lovca, ki je na pogonu uplenil divjega prašiča s strelom iz šibrenice. Koliko podobnih primerov se je še zgodilo v naših loviščih, ni podatka. Ali vsi lovci na posamičnih ali skupnih lovih spoštujejo določbe *Pravilnika o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom*⁵? V svojem prispevku ne bom razglabljal o tem vprašanju; dovolj je, da bralke in bralce opozorim, da se mora lovec v dvomljivih primerih vedno odločiti v korist divjadi. Ravnati se mora po lovskih predpisih, v nobenem primeru pa ne sme sodelovati pri mučenjih ali nečloveškem ravnanju z divjadjo ali drugimi živalmi. **Lovec mora spoštovati divjad in z njo ravnati etično, saj je za svoje ravnanje odgovoren po svoji vesti in poštenju.** Lovec mora znati brzdati sam sebe, ker njegovo poslanstvo presega barbarsko plenjenje. Zanimarjanje živali (pomislimo samo na lovske pse!) in njihovo mučenje sta resna zločina, ki ju je treba izkoreniniti v kali. Zaščitniki

⁵ Uradni list Republike Slovenije, št. 73/2005.

živali menimo, da so denarne kazni, ki jih predvideva obstoječa zakonodaja⁶ za prekrške mučenja živali pri nas, nezadostne, zato predlagamo njihovo zvišanje. Ugotavljamo, da so za primerljive kršitve v Veliki Britaniji, Nemčiji in Avstriji, pa tudi na Hrvaškem višje kot pri nas. Osebnostno menim, da višje kazni ne bodo zmanjšale surovih posegov na domačih in divjih živalih. Le bistveno višja raven zavesti in spoštovanje prepovedi bosta lahko zmanjšala stopnjo ogroženosti živih bitij, ki jim pravna znanost priznava le, da so *stvari*, ki nimajo sposobnosti biti nosilke pravic in obveznosti. Spoštujmo svetost življenja! Praksa razvitih industrijskih držav pri zaščiti živali je tudi v živalski policiji, ki strogo nadzira uresničevanje predpisov o zaščiti živali in se bori proti mučenju živali vseh oblik. Žal je kaj takega pri nas oddaljeno mnogo svetlobnih let. V okviru Lovske zveze Slovenije (LZS) in njenih članic bi morali zaradi zavzemanja za ravnanje po predpisih o zaščiti divjadi pred mučenjem **izboljšati in okrepiti delo lovskočuvajskih služb**, ki kljub pravnim podlagam nekako capljajo za časom. K temu za zaključek navajam

⁶ Zakon o zaščiti živali (ZZZiv-UPB3) - uradno prečiščeno besedilo.

misel Martina Luthra Kinga: »Vedno je pravi čas, da stori- mo to, kar je prav.«

4. oktober je svetovni dan boja proti mučenju živali, posvečen spominu na svetega **Frančiška Asiškega**, zaščitnika živali, ki je zagovarjal odgovoren in ljubeč odnos človeka do okolja in živali. Rodil se je leta 1181 ali 1182 v mestu Assisi v sončni Umbriji, ki leži v srednji Italiji. Njegovo željo, da bi postal vitez, so spreobrile skrivnostne sanje na poti v vojno, ki je divjala v Apuliji. Po doživetju razodetja, ki se mu je zgodil na god svetega Matije, je 24. februarja 1208 oblekel sivo rjavo tuniko s kapuco in se opasal z vrvmjo. Zatekel se je k molitvi in pomoči ubogim. **Šestnajstega aprila 1209** je v **cerkvi svetega Nikolaja v Assisiju** ustanovil frančiškanski red, katerega *Vodilo* je 29. novembra 1223 potrdil **papež Honorij III.** z **bulo *Solet annuere***. Svetovni dan boja proti mučenju živali so leta 1931 začeli ekologi na svojem shodu v Firencah z namenom, da so opozorili na zaskrbljujoč položaj ogroženih živalskih vrst. Datum 4. oktober so izbrali, ker na ta dan goduje sveti Frančišek Asiški⁷.

Bojan Avbar

⁷ Vir: Wikipedija.

Foto: S. Hruševar

Pri čiščenju rogovja se srnjaki pogosto nerešljivo zapletejo v trakove električnega pastirja.

Foto: M. Migoš

Značilnosti povoza parkljaste divjadi v Sloveniji: divji prašič

Trki vozil s prostoživečimi parkljarji so tveganje za udeležence v cestnem prometu in povzročajo veliko gospodarsko škodo; so tudi pomemben dejavnik smrtnosti živali ter imajo številne negativne vplive na upravljanje s populacijami. V nasprotju s trki z različnimi vrstami iz družine jelenov (v Sloveniji zlasti s srnjadjo in v manjšem obsegu z jelenjadjo, v širšem evropskem prostoru pa tudi z losom), ki so jih v zadnjih desetletjih mnogokrat proučevali pri nas (npr. Pokorny in sod. 2011, Jelenko in sod. 2013) in v tujini (zbrano v Langbein in sod. 2011), so podatki o pvozu divjih prašičev zelo redki, dejavniki tveganja pa niso proučeni. Še nekaj let nazaj je bilo namreč število trkov s to vrsto skoraj zanemarljivo. Vendar je izjemno večanje številčnosti in prostorske razširjenosti divjih prašičev povsod po Evropi (glej Massei in sod. 2015) bistveno povečalo tudi tveganje za trke z njimi. Poznavanje temeljnih značilnosti in vzorcev povoza divjih prašičev, ki bo omogočalo sprejem in vpeljavo ustreznih omilitvenih strategij oz. ukrepov, bo v prihodnje zato postalo eden najpomembnejših izzivov pri upravljanju s populacijami te vrste v Evropi.

Kakšne podatke imamo?

V Sloveniji smo lahko upravičeno ponosni na podatkovne baze, ki so jih razvile lovske organizacije. Poleg lovskega informacijskega sistema **Lisjak**, ki ga lovci najbolj poznamo, saj ga že vrsto let uporabljamo ter polnimo z dragocenimi vhodnimi podatki za tista lovišča, ki so v upravljanju lovskih družin (LD), podoben informacijski sistem uporabljajo tudi upravljavci lovišč s posebnim namenom (LPN). Le malo lovcev pa ve, da so za vsa lovišča združeni podatki v obliki preglednic, grafikonov in kart dostopni na javnem portalu **Oslis** (<http://oslis.gozdis.si>), za katerega skrbi *Gozdarski inštitut Slovenije*. V omenjenih podatkovnih bazah lahko najdemo številne podatke o vsaki živali (velja za vse vrste prostoživečih parkljarjev in velikih zveri), ki je v Sloveniji na evidentiran način izgubila življenje po letu 2003; seveda smo se v prvih dveh

letih šele učili, zato so podatkovne baze dovolj zanesljive od leta 2006 naprej. Poleg številnih podatkov (npr. vrsta, spol, ocenjena starost, telesna masa) so dostopni tudi podatki o času (datum, ura), natančni lokaciji (v 1 x 1 km kvadrantu, od leta 2015 tudi z navedbo geokoordinat) in vzroku smrti vsake živali.

Takšne baze podatkov omogočajo izvedbo številnih vzročno-posledičnih analiz vzdolž celotnega območja razširjenosti neke vrste (ali več vrst) na območju celotne države, kar je tudi v svetovnem merilu izjemna redkost. Med drugim omogočajo natančen vpogled v (časovne in prostorske) značilnosti/vzorke trkov vozil s predstavniki vseh vrst parkljarjev – tiste skupine prostoživečih živali, katerih zahajanje na ceste je pomemben dejavnik tveganja za cestnoprometno varnost. Zato smo na *II. Svetovnem kongresu o divjem prašiču*, ki je v začetku septembra 2016 potekal v Luksemburgu, pripravili predavanje z naslovom *Najpomembnejše značilnosti trkov vozil z divjimi prašiči v Sloveniji*, v katerem smo predstavili podatke o vseh povoženih predstavnikih te vrste v Sloveniji v obdobju 2006 – 2016 (Flajšman in Pokorny, 2016). Najpomembnejše ugotovitve predstavljamo tudi bralcem *Lovca*.

V Sloveniji je bilo v **proučevanju obdobju (1. 1. 2006 – 17. 7. 2016)** v vseh loviščih skupaj (LD + LPN) odstreljenih 83.754 divjih prašičev, in sicer v razponu od 4.610 (leta 2006) do 12.837 osebkov (leta 2012). V istem obdobju je 2.048 divjih prašičev izgubilo življenje zaradi drugih vzrokov; poleg preostalih izgub (zveri, krivolov, neznano, drugo – npr. utopitev) jih je **958 izgubilo življenje na cestah** (66 v letu 2006, 143 v letu 2012), **175 pa na železniških tirih** (pet v letu 2006, 36 v letu 2015).

Število povoženih divjih prašičev na cestah

Na cestah so v enem trku praviloma povožene posamezne živali; takšnih dogodkov je bilo v proučevanju obdobju 815, medtem ko je bil več kot en divji prašič povožen v 60-ih nesrečah, v katerih je življenje izgubilo 143 živali (*preglednica 1*). Po dva divja prašiča sta bila na cestah povožena v 42-ih primerih; praviloma sta bila iz iste kohorte (kohorta so v istem letu poleženi osebki), in sicer sta bila po dva mladiča povožena 30-krat, po dve enoletni živali pa petkrat. V štirih primerih sta bila skupaj povožena lanščak(inja) in mladič, v treh pa svinja in mladič. Po trije divji prašiči so bili sočasno povoženi 15-krat, od tega so sedemkrat pripadali isti kohorti (vedno mladiči), štirikrat so bili skupaj povoženi lanščak(inja) in dva mladiča, trikrat svinja in mladiča, enkrat pa svinja,

Preglednica 1: Število dogodkov glede na sočasno število povoženih divjih prašičev na slovenskih cestah v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016

Število povoženih prašičev/trk	Število dogodkov	Število povoženih živali	Delež povoženih živali
1	815	815	85,1 %
2	42	84	8,8 %
3	15	45	4,7 %
4	1	4	0,4 %
5	2	10	1,0 %
Skupaj	875	958	100,0 %

lanščakinja ter mladič. V edinem znanem primeru štirih sočasno povoženih divjih prašičev so bile žrtve samo mladiči ženskega spola (LD Podsabotin, 26. 6. 2009). Po dostopnih podatkih je bilo **na slovenskih cestah v posameznem dogodku povoženih največ pet divjih prašičev**, in sicer dvakrat v letu 2010, ko je bilo najprej pet mladičev povoženih na zasavski magistrali (LD Litija, 7. 8. 2010), kmalu zatem pa so bili svinja, lanščak in trije mladiči povoženi na štajerski avtocesti (LD Hoče, 3. 9. 2010).

Število povoženih divjih prašičev na železniških tirih

V nasprotju s cestami so na **železniških tirih precej pogosteje povožene (tudi večje) skupine oz. celi tropi divjih prašičev**; število posamezno povoženih osebkov (75) je precej manjše od števila povoženih živali v parih ali večjih skupinah (29 dogodkov, v katerih je bil skupaj povoženi 101 osebki; preglednica 2). Največ povoženih divjih prašičev v enem dogodku je bilo na progi Ljubljana–Divča v bližini gradu Bistra (LPN Ljubljanski vrh,

24. 8. 2007), ko je **življenje hkrati izgubilo 15 (!) živali** – svinja, lanščak in trinajst mladičev (Mehle, 2007). To je bil izjemen katastrofičen dogodek (*glej spodnjo fotografijo*), kakršen po nam znanih podatkih tudi v svetovni literaturi ni opisan.

Po dva divja prašiča sta bila na železniških progah povožena v trinajstih trkih; tudi v tem primeru sta bila praviloma iz iste kohorte, in sicer sta bila po dva mladiča povožena sedemkrat, po dve enoletni živali pa štirikrat. V enem primeru sta bila skupaj povožena lanščakinja in mladič, v enem pa svinja in mladič. Po trije divji prašiči so bili sočasno povoženi sedemkrat, od tega so štirikrat pripadali isti kohorti (enkrat mladiči in trikrat enoletne živali), dvakrat sta bila skupaj povožena lanščak(inja) in dva mladiča, enkrat pa svinja in mladiča. V štirih znanih primerih štirih sočasno povoženih divjih prašičev so bile trikrat žrtve samo mladiči (LD Timav – Vreme, 5. 11. 2008; LD Gaberk – Divača, 29. 9. 2009; LD Laze, 10. 11. 2014), enkrat pa svinja in trije mladiči (LD Laze, 24. 9. 2012). Pet osebkov je bilo sočasno povoženih dvakrat, in sicer so bili prvič povoženi svinja in štirje mladiči (LD Gradišče – Košana,

V LPN Ljubljanski vrh je 24. 8. 2007 življenje hkrati izgubilo 15 (!) živali – svinja, lanščak in trinajst mladičev (Mehle, Lovca, 10/2007, str. 526). To je bil izjemen tragičen dogodek, kakršen po nam znanih podatkih tudi v svetovni literaturi ni opisan. (Foto: J. Mehle)

Preglednica 2: Število dogodkov glede na sočasno število povoženih divjih prašičev na železniških progah v Sloveniji v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016

Število povoženih prašičev/trk	Število dogodkov	Število povoženih živali	Delež povoženih živali
1	75	75	42,6 %
2	13	26	14,8 %
3	7	21	11,9 %
4	4	16	9,1 %
5	2	10	5,7 %
6	1	6	3,4 %
7	1	7	4,0 %
15 (!)	1	15	8,5 %
Skupaj	104	176	100,0 %

Odvisnost števila povoženih divjih prašičev od številčnosti vrste

Že prostorska primerjava števila povoženih divjih prašičev, ki zlasti v primeru povoza na cestah zelo dobro sovpadajo s številom odvzetih divjih prašičev po posameznih loviščih (glej prejšnje poglavje), kaže, da na tveganje za trk najbolj vpliva številčnost te vrste v nekem okolju, medtem ko so preostali dejavniki manj pomembni. To odvisnost zelo dobro potrjuje visoko značilna pozitivna linearna

30. 4. 2011), drugič pa dve lanščakinji in trije mladiči (LD Pugled, 6. 11. 2014). V letu 2015 sta bila registrirana dva velika skupinska povoza, in sicer je bilo najprej sočasno povoženih šest mladičev (LD Štanjel, 6. 5. 2015), nato pa še sedem živali – svinja, lanščakinja, lanščak in štirje mladiči (LD Litija, 27. 6. 2015). Podatki o povožu divjih prašičev na železniških tirih kažejo na dve glavni žarišči, tj. v Primorskem lovskoupravljavskem območju (LUO) in Zasavskem LUO, kar je poleg razvejanega železniškega omrežja posledica velike številčnosti divjih prašičev v teh območjih.

Prostorske značilnosti povoza divjih prašičev v Sloveniji

Število povoženih divjih prašičev se med LUO-ji in med lovišči zelo razlikuje, prostorska porazdelitev števila povoženih živali na cestah (slika 1) in železniških progah (slika 2) je na splošno zelo odvisna od številčnosti oziroma odvzema te vrste v posameznem območju/lovišču (glej Stergar in sod., 2009). V proučevanem obdobju je več kot polovica vseh povoženih divjih prašičev na slovenskih cestah izgubila življenje v dveh LUO-jih, kjer je tudi daleč največji skupni odzvem te vrste, in sicer v Primorskem LUO (335 povoženih osebkov) in Zahodnovisokokraškem LUO (168). Razen enega lovišča (Litija, Zasavsko LUO) so v teh dveh LUO-jih prav vsa lovišča, v katerih je bilo povoženih več kot dvajset divjih prašičev. Pet ali več divjih prašičev, tj. približno eden na vsaki dve leti, je bilo v proučevanem obdobju povoženih v 55-ih loviščih (preglednica 3, slika 1).

Razlike med območji/lovišči v številu povoženih divjih prašičev so še izrazitejše v primeru smrtnosti na železniških progah, kjer je bolj kot številčnost vrste pomembna razvejanost železniških prog na nekem območju. Le-te so namreč v državi bistveno manj enakomerno porazdeljene kot ceste, neenakomerna prisotnost železniških prog pa zaradi povoza večjih

Preglednica 3: Povož divjih prašičev v LUO s prikazom lovišč z največ povoženimi osebki v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016 na cestah (glej tudi sliko 1)

LUO	Število povoženih divjih prašičev v LUO	Lovišča z največ povoženimi divjimi prašiči (našteta so tista, kjer so bili v celotnem obdobju povoženi >3 osebki)
Gorenjsko	38	5: Škofja Loka, Udenboršt; 4: Komenda, Križna gora.
Kamniško-Savinjsko	31	8: Smrekovec; 5: Vransko.
Kočevo-Belokranjsko	32	4: Banja Loka – Kostel.
Notranjsko	47	10: Trnovo; 6: Rakovnik – Škofljica; 5: Ig, Zemon; 4: Rakitna, Tomišelj.
Novomeško	48	11: Toplice; 10: Novo mesto; 6: Mirna Peč, Škocjan.
Pohorsko	27	10: Fram; 5: Hoče; 4: Jamnica.
Pomursko	15	<4: vsa lovišča.
Posavsko	41	6: Brežice; 5: Boštanj, Dobova, Krško; 4: Studenec – Veliki Trn.
Primorsko	335	68: Tabor Sežana; 34: Videž – Kozina; 28: Gaberk – Divača; 25: Slavnik – Materija; 17: Rižana, Šmarje; 13: Senožeče, Tabor – Dornberk; 12: Kras – Dutovlje; 11: Kojnik – Podgorje, Žabnik – Obrov; 9: Gradišče – Košana, Koper, Raša – Štorje; 8: Jezero – Komen; 7: Trstelj – Kostanjevica; 6: Fajti hrib; 5: Brkini, Dekani, Dolce – Komen, Istra – Gračišče; 4: Štanjel, Timav – Vreme.
Ptujsko-Ormoško	25	5: Podlehnik, Ptuj; 4: Poljčane.
Savinjsko-Kozjansko	64	17: Žalec; 11: Velenje; 6: Hum – Celje; 5: Loče; 4: Dobrna, Vojnik.
Slovenskogoriško	18	5: Cigonca; 4: Pobrežje, Polskava.
Triglavsko	6	<4: vsa lovišča.
Zahodnovisokokraško	168	56: Gorica; 49: Sabotin; 20: Lijak; 10: Kanal; 8: Grgar; 5: Čaven; 4: Anhovo.
Zasavsko	57	27: Litija; 7: Pugled; 6: Dol pri Hrastniku.

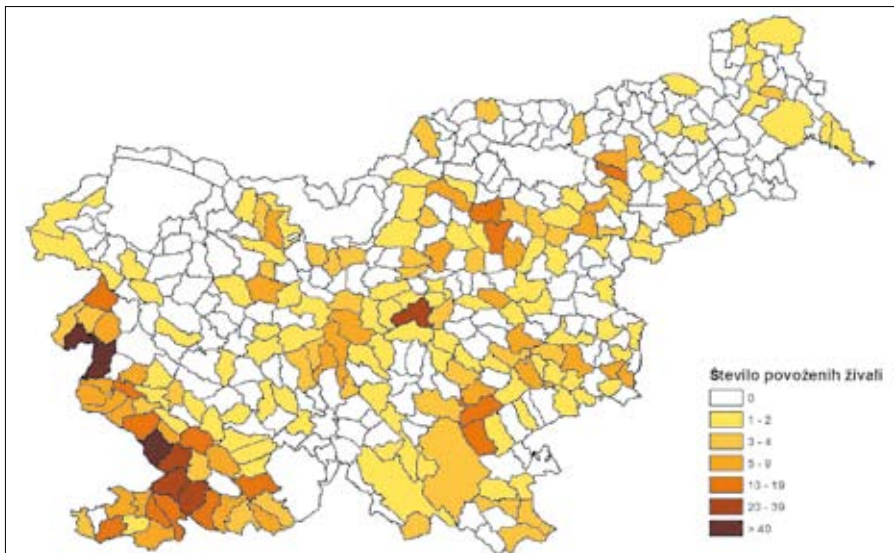
skupin/tropov v posameznih dogodkih (glej prejšnje poglavje) še toliko bolj vpliva na pojav črnih točk. A te vendarle sovpadajo z območji največje številčnosti divjih prašičev (Primorsko LUO) oz. najbolj intenzivnega upravljanja s to vrsto pri nas (nekatera lovišča v Zasavskem LUO). Tudi na železniških progah je bilo največ divjih prašičev povoženih v Primorskem LUO (72), sledita Zasavsko LUO (39) in Notranjsko LUO (33). V naštetih LUO-jih so tudi vsa lovišča, kjer je bilo po 1. 1. 2006 na tirih povoženih več kot pet divjih prašičev; vsaj eden je bil povožen v 42-ih loviščih (preglednica 4, slika 2).

soodvisnost ($r = 0,93$; $p = 0,0000$) med številom povoženih divjih prašičev na cestah v posameznih letih in številom odstreljenih osebkov kot kazalnikom številčnosti vrste (v nasprotju z drugimi vrstami parkljaste divjadi odstrel divjih prašičev zelo dobro odraža medletno variabilnost v številčnosti, saj je odstrel navzgor neomejen, lovci smo motivirani za čim večje poseganje v populacijo, preostali dejavniki smrtnosti pa so pri tej vrsti nepomembni in znašajo <2 % celotnega odvzema; glej Pokorny 2011). Čeprav je tveganje za trk z divjim prašičem oz. povož te vrste značilno linearno odvisen in zelo sovpadajo s številčnostjo divjih prašičev (graf 1),

Časovna dinamika povoza divjih prašičev

Zaradi motečega vpliva skupinskih povozov na železniških progah smo analizo časovne dinamike povoza divjih prašičev opravili le za smrtnost na cestah. Zlasti zanimiva je porazdelitev števila povoženih živali po mesecih (*graf 2*). V obdobju med februarjem in septembrom število povoženih divjih prašičev zelo lepo sledi biološkimi značilnostim vrste. Najmanj povoženih živali je v glavnem obdobju poleganja te vrste, ki je v Sloveniji od februarja do maja, še zlasti marca in aprila (Pokorny in sod. 2008). Število povoženih divjih prašičev se sicer konstantno veča skozi vse spomladanske mesece, kar je predvsem posledica prostorskega vedenja (glej Jelenko in sod. 2008) oz. odhajanja (disperzije) enoletnih živali, zlasti moškega spola, z območja poleganja (*graf 1*, modra črta). Čeprav se v začetku poletja enoletne živali ustalijo v novem okolju, posledica česar je pomembno zmanjšanje povoza te kategorije, se zaradi bistvenega povečanja številčnosti divjih prašičev (vrst mladičev) in povečane aktivnosti (intenzivnejših migracij) celotnih tropov število povoženih osebkov zmerno povečuje vse do septembra, in sicer predvsem zaradi večanja števila povoženih mladičev (*graf 2*, rdeča črta). Zelo dramatičen skok v številu povoženih divjih prašičev (vseh starostnih kategorij) pa se zgodi oktobra, ko je povoženih največ osebkov, število pa se nato konstantno manjša do februarja.

Daleč največ divjih prašičev je bilo v obdobju 2006–2015 povoženih od oktobra do januarja, ko je bila povožena skoraj polovica vseh osebkov, ki so v celotnem proučevanem obdobju življenje izgubili na cestah. V obeh najbolj problematičnih mesecih, tj. v oktobru in novembru, je izrazito povečanje števila povoženih živali

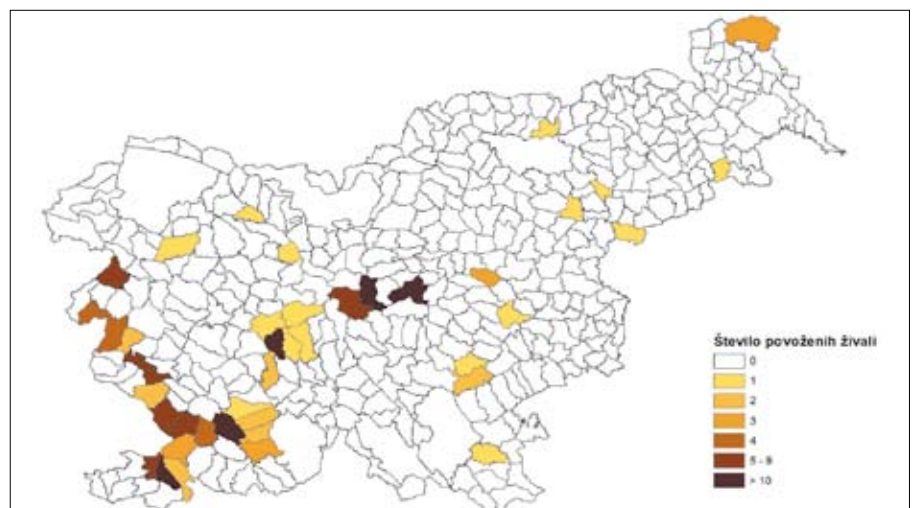

Slika 1: Število povoženih divjih prašičev na cestah po posameznih loviščih v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016

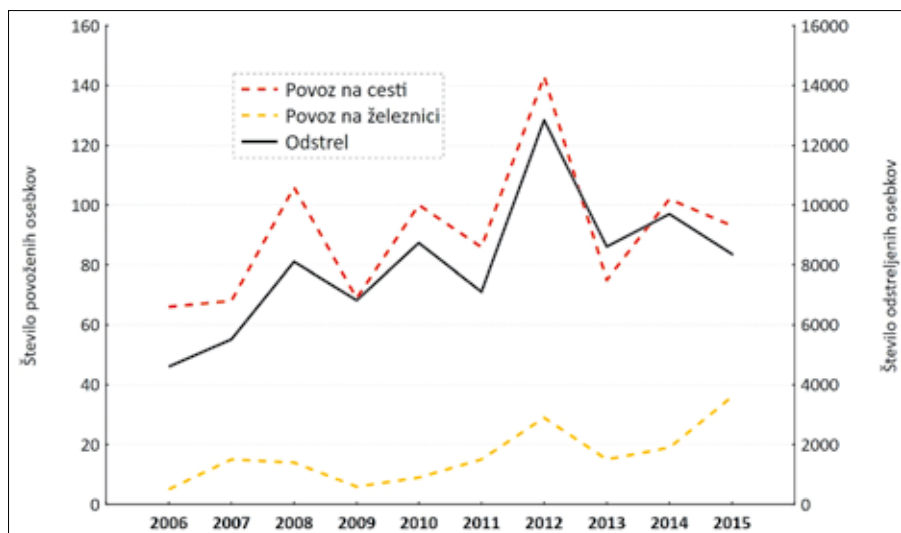
Preglednica 4: Povor divjih prašičev v LUO in posameznih loviščih v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016 na železniških tirih (glej tudi sliko 2)

LUO	Število povoženih divjih prašičev v LUO	Število povoženih divjih prašičev po posameznih loviščih
Gorenjsko	2	1: Kropa, Sorško polje.
Kamniško-Savinjsko	0	/
Kočevo-Belokranjsko	1	1: Črnomelj.
Notranjsko	33	20: LPN Ljubljanski vrh; 3: Trnovo; 2: Pivka, Rakek, Tabor Žagorje; 1: Borovnica, Brezovica, Prestranek, Rakitna.
Novomeško	3	2: Novo mesto; 1: Mirna Peč.
Pohorsko	1	1: Puščava.
Pomursko	3	3: LPN Kompas.
Posavsko	1	1: Boštanj.
Primorsko	72	14: Rižana; 12: Gradišče – Košana; 8: Dekani, Gaberk – Divača; 7: Tabor – Dornberk; 6: Štanjel, Tabor Sežana; 4: Timav – Vreme; 3: Videž – Kozina; 2: Kojnik – Podgorje, Kras – Dutovlje.
Ptujsko-Ormoško	2	1: Rogatec, Velika Nedelja.
Savinjsko-Kozjansko	1	1: Loče.
Slovenskogoriško	1	1: Črešnjevec.
Triglavsko	1	1: Podbrdo.
Zahodnovisokokraško	16	5: Kanal; 4: Gorica, Sabotin; 2: Lijak; 1: Vrhnika.
Zasavsko	39	18: Laze; 12: Litija; 6: Pugled; 3: Dol pri Hrastniku.

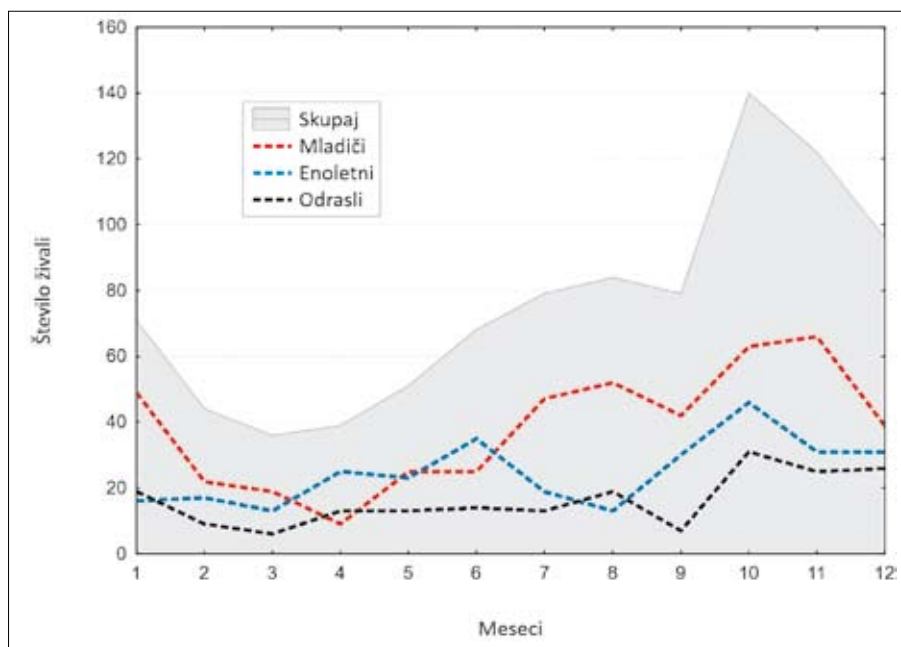
pa je vendarle treba poudariti, da sta obe spremenljivki (odstrel : povoz na cestah) v približnem razmerju 100 : 1. To poenostavljeno pomeni, da se pri povečanju številčnosti divjih prašičev za vrednost, ki omogoča večji odstrel sto osebkov, tveganje za trk na cestah v povprečju poveča za en dogodek oz. pri sedanjem številu (okrog sto povoženih živali na leto) za 1 %. Presojimo, ali je to veliko ali malo, prepuščamo vsakemu posameznemu bralcu. V nasprotju s povozom divjih prašičev na cestah je smrtnost te vrste na železnicah bistveno manj odvisna od številčnosti oz. letnega odstrela ($r = 0,58$; $p = 0,0622$), kar je predvsem posledica motečega vpliva naključnih skupinskih povozov (glej prejšnje poglavje).

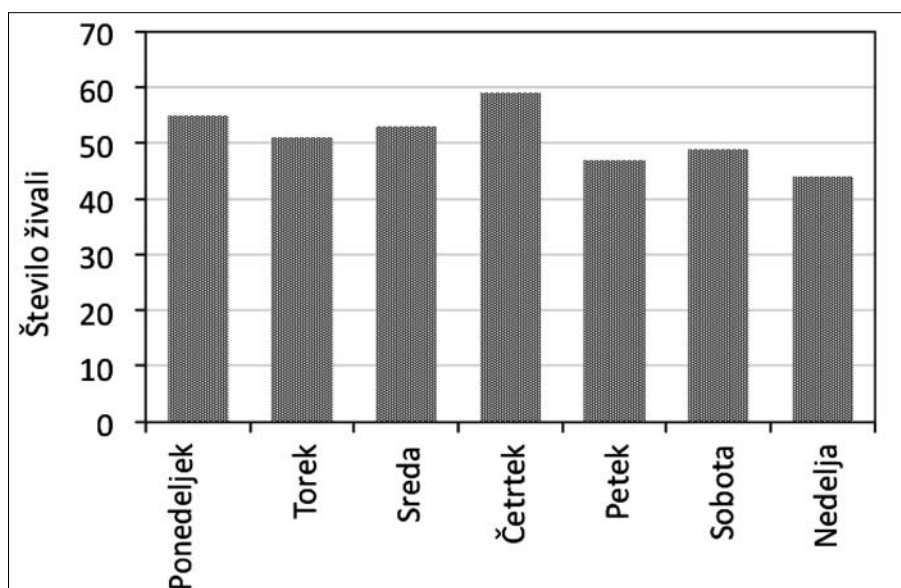
Slika 2: Število povoženih divjih prašičev na železniških progah v posameznih loviščih v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016

Graf 1: Število odstreljenih in povoženih divjih prašičev v Sloveniji v obdobju 2006–2015 (skali odstreljenih in povoženih osebkov sta v razmerju 100 : 1)

Graf 2: Število povoženih divjih prašičev na slovenskih cestah v obdobju 2006–2015

Graf 3: Povož divjih prašičev po posameznih dnevih na slovenskih cestah v obdobju od 2006 do 2015 (samo v obdobju oktober – december, n = 358)

lahko posledica drugačnega prostorskega vedenja vrste zaradi sprememb v prehrani, iskanja tedaj dostopnih semen in plodov (želoda, žira, kostanja) in večjih prostorskih premikov divjih prašičev v tem obdobju (primer svinje Erike; glej Stergar in sod. 2010, Jerina in sod. 2014). Vendar je skokovito povečanje števila povoženih divjih prašičev v obdobju oktober–januar tako izrazito, da ga ni mogoče razložiti zgolj z naravnimi procesi znotraj populacije divjih prašičev. To obdobje namreč sovпада s časom najbolj intenzivnega antropogenega vznemirjanja v gozdovih, kar pomembno vpliva na povečanje aktivnosti in razdalj, ki jih dnevno prehodijo divji prašiči (npr. Keuling in sod. 2008). V oktobru in novembru je treba izpostaviti zlasti nabiranje gozdnih sadežev, seveda pa celotno obdobje, ko je bilo povoženih največ divjih prašičev, sovпада tudi z obdobjem skupnih lovov. Ti sicer neposredno ne vplivajo na število povoženih divjih prašičev oz. na tveganje za trke s to vrsto, kar potrjuje zelo enakomerna porazdelitev števila povoženih živali po posameznih dnevih v tednu (graf 3). Kljub temu pa je treba upoštevati, da intenzivni skupni lovi vplivajo na prostorsko aktivnost divjih prašičev, ki je po pogonih večja kot sicer (npr. Sodeikat in Pohlmeyer 2003, Keuling in sod. 2008, Scillitani in sod. 2010, Turfjell in sod. 2013). Po drugi strani pa lahko številčnost divjih prašičev uspešno zmanjšujemo predvsem z dovolj velikim odstrelom te vrste (glej Massei in sod. 2015), kar pomembno vpliva tudi na zmanjšanje tveganja za trke s to vrsto; slednje potrjuje stalno zmanjševanje (kontinuirano) števila povoženih osebkov od oktobra do januarja (graf 2), ko je v naravi manj divjih prašičev ravno zaradi intenzivnega odstrela v tem času.

Starostna in spolna sestava povoženih divjih prašičev

Demografska sestava vseh povoženih divjih prašičev v proučevanem obdobju je podana v preglednici 5. Struktura povoženih živali je v kategorijah mladičev in enoletnih živali primerljiva s smrtnostjo divjih prašičev v vseh slovenskih loviščih v obdobju 2006–2015 (Oslis, 2016), ko je bilo skupaj odvzetih 23.738 ozimcev in 21.982 ozimk (razmerje 1,08 : 1) oz. 15.869 lanščakov in 11.878 lanščakinj (razmerje 1,33 : 1). Nekoliko drugače je v primeru odraslih živali, saj je bilo v omenjenem obdobju v Sloveniji odvzetih 3.407 merjascev in 5.497 svinj (razmerje 0,62 : 1).

Iz demografske sestave povoženih divjih prašičev (preglednica 5) lahko sklepamo:

- v populaciji je več mladičev moškega

Preglednica 5: *Struktura povoženih divjih prašičev v Sloveniji v obdobju 1. 1. 2006 – 17. 7. 2016*

Kategorija	Število povoženih živali			Razmerje M : Ž
	ceste	železnice	skupaj	
Ozimec	281	41	322	1,16
Ozimka	231	46	277	
Lanščak	173	25	198	1,35
Lanščakinja	126	21	147	
Merjasec	49	7	56	0,32
Svinja	146	27	173	

spola kot ženskega, kar je posledica dejstva, da je drugotno (sekundarno) spolno razmerje, tj. spolno razmerje ob poleganju, pri tej vrsti v korist moškega spola. V celotni populaciji je poleženih več samčkov kot samičk (razmerje okrog 55 % : 45 %; Tarman 1992), kar smo v Sloveniji potrdili tudi ob odlovu mladičev divjih prašičev (Jelenko in sod. 2009);

- posledica porušenega spolnega razmerja ob poleganju (v prid moškega spola) in večja podvrženost daljšemu odhajanju z območja poleganja (disperziji) enoletnih samcev v primerjavi s samicami (Stergar in sod. 2010, Jelenko in sod. 2011) je, da so lanščaki precej bolj izpostavljeni povozu kot lanščakinje. Drugačno prostorsko vedenje lanščakov in večje število v populaciji hkrati pojasnjuje, zakaj so le-ti v primerjavi z lanščakinjami precej pogostejši v odstrelu, kar je (ne glede na upravljalvske cilje oz. želje) povsem pričakovano in normalno;

- posledica večje smrtnosti mladičev in enoletnih osebkov moškega spola je, da v populaciji med odraslimi živalmi prevladujejo samice. Svinje so v odvzemu v zadnjih desetih letih precej močneje zastopane kot merjasci (za okrog. 60 %) , a podatki o številu povoženih živali kažejo, da je razmerje med svinjami in merjasci v populaciji še precej bolj v prid prvih. Če predpostavimo, da je tveganje za trk z odraslo samico enako kot za trk s samcem, potem je to razmerje okrog 3 : 1. Čeprav je divji prašič zmerno poligamna vrsta (npr. Poteaux in sod. 2009), je zanjo značilno pogosto veččetovstvo (pojav, ko eno samico zaporedno oplodi več samcev), ki pozitivno vpliva na razmnoževalni potencial (npr. Gayet in sod. 2016) in na genetsko raznolikost znotraj vrste (Perez-Gonzales in sod. 2014). Zaradi tega porušeno spolno razmerje v odraslem delu populacije v prid ženskega spola (tudi v primeru števila povoženih živali) kaže, da bi lahko oz. bi morali s puško v marsikaterem lovišču intenzivneje poseči tudi med odrasle samice (svinje).

Izzivi za prihodnost

Vedno večja številčnost in prostorska razširjenost divjih prašičev pred upravljavce s populacijami prinaša številne priložnosti, a tudi izzive. Poleg zmanjšanja

prispevek v letošnji julijsko-avgustovski številki *Lovca* (Mehle, 2016), je treba tudi love na divje prašiče izvajati tako, da se poveča uspeh na posameznem lovu, hkrati pa so pogoni čim bolj poredko, a tedaj dobro organizirani, preiščeni in z uporabo usposobljenih psov (glej tudi Turfjell in sod., 2013). Zelo pomembno je tudi, da bo v prihodnje večji delež divjih prašičev odstreljen na posameznih lovih, za kar je pogoj, da vendarle odpravimo

Povožen divji prašič, katerega truplo ni bilo pravočasno odstranjeno, je zaradi prehranske privlačnosti povzročilo še kasnejši povoz lisjaka; lovišče v Zasavju, 23. 10. 2008. (Foto: B. Pokorny)

škode na kmetijskih površinah, kar lahko dosežemo s primerno višino in strukturo odstrela, predvsem pa z ustrezno zaščito najbolj izpostavljenih kmetijskih površin, je največji izziv, kako zmanjšati število povoženih živali oz. tveganje za trke s to vrsto. Lovci lahko največ prispevamo z ustreznim upravljanjem z vrsto, pri čemer je treba poudariti, da je: (i) število povoženih divjih prašičev najbolj odvisno od številčnosti vrste; (ii) največje je pozno jeseni in zgodaj pozimi. Tudi zaradi tveganj za trke s to vrsto bomo morali čim hitreje zaustaviti rast populacije, pri čemer pa bomo morali paziti, da ne bomo zaradi želje po doseganju čim večjega odstrela tveganja še povečali, npr. s stalnim vznemirjanjem divjih prašičev z vedno pogostejšimi skupnimi lovi, ki si marsikdaj in marsikje sledijo že skoraj iz dneva v dan, ob tem pa so še zelo slabo organizirani.

Podobno kot velja za primeren lov na jelenjad, o čemer smo lahko brali odličn

– sicer tradicionalno razumljive – etične zadržke, ki marsikje še vedno ne dovoljujejo dovolj zgodnjega začetka odstrela mladičev, v povozu najbolj zastopane kategorije (*preglednica 5*).

Čeprav je v Sloveniji število povoženih divjih prašičev še vedno za skoraj 50-krat manjše, kot je število povožene srnjadi, se moramo vendarle zavedati, da so povprečne telesne mase povoženih prašičev za nekajkrat večje, kar je tudi tolikokrat večje tveganje za udeležence v cestnem prometu (*zgornja fotografija*). Dokaj pogosti so tudi množični povoz, kar proporcionalno poveča nevarnost in nastalo škodo. Poleg tega je na avtocestah delež povoženih divjih prašičev med vsemi povoz, ki se vrste na cestah dokaj velik (v raziskovalnem obdobju je bilo na slovenskih avtocestah povoženih najmanj 25 divjih prašičev, za katere je v podatkovnih bazah jasno zapisan »povoz na avtocesti«, verjetno pa je dejansko število še precej večje), kar je posledica sposobnosti vrste, da zleze pod

poškodovano ograjo. Čeprav je nevarnost za zahajanje divjih prašičev na avtocesto mogoče učinkovito preprečiti z ustreznim vzdrževanjem varovalne ograje, kar je naloga upravljavca avtocest, so na državnih cestah različne (npr. svetlobne in zvočne) odvračalne naprave v primeru divjega prašiča precej manj učinkovite, kot so v primeru srnjadi in jelenjadi, saj se divji prašič zelo hitro uči oz. hitreje spoznava, da odvračala, ki temeljijo na povzročanju strahu, dejansko zanj ne pomenijo nevarnosti. Zato bomo morali – navzlic dejstvu, da bo v prihodnjih letih precej sredstev namenjenih izvedbi ukrepov za zmanjšanje povoza parkljaste divjadi v Sloveniji (glej besedilo v okvirčku) –, za zmanjšanje smrtnosti divjih prašičev v prometu vendarle največ narediti lovci sami.

**Izr. prof. dr. Boštjan Pokorny^(1, 2, 3),
Katarina Flajšman⁽³⁾**

⁽¹⁾ Visoka šola za varstvo okolja Velenje

⁽²⁾ ERICo Velenje, Inštitut za ekološke raziskave

⁽³⁾ Gozdarski inštitut Slovenije

*Seznam navedenih virov in druge informacije so na voljo pri prvem avtorju prispevka (bostjan.pokorny@vsvo.si).

V letu 2016 je *Direkcija RS za infrastrukturo* (DRSI) v proračunu dobila potrebna finančna sredstva, ki so ji omogočila, da po nekaj letih nadaljuje z aktivnostmi, namenjenimi zmanjšanju tveganja za trke vozil z divjadjo oz. za zmanjšanje števila povožene divjadi. Za čim učinkovitejšo izvedbo ustreznih ukrepov je v prvi fazi pri konzorciju raziskovalnih institucij (*Visoka šola za varstvo okolja*, *Inštitut za ekološke raziskave ERICo Velenje* in *Gozdarski inštitut Slovenije*) naročila izdelavo strokovnih podlag, ki med drugim temeljijo na: (i) ažuriranju seznama najbolj problematičnih odsekov državnih cest z vidika povoza velikih vrst (parkljaste) divjadi; (ii) preizkusu učinkovitosti in tehnične sprejemljivosti modrih odsevnikov kot odvračal, ki bi jih zaradi cenovne sprejemljivosti v prihodnje (poleg zvočnih odvračalnih naprav, pri nas večkrat potrjenega učinkovitega odvračalnega ukrepa) potencialno namestili na čim več problematičnih odsekih državnih cest.

Vsem predstavnikom lovišč, ki ste pravočasno posredovali zaprosene podatke o problematičnih odsekih cest (seznam lovišč bomo objavili v prihodnjem prispevku na temu povoza divjadi, ki ga bomo objavili v reviji *Lovec*), se iskreno zahvaljujemo. Obljubljamo vam, da bomo skušali čim več problematičnih odsekov – seveda skladno z dejansko problematiko in razpoložljivimi sredstvi DRSI – vključiti v program zaščite s primernimi odvračalnimi napravami. V avgustu 2016 smo na podlagi števila povožene parkljaste divjadi v zadnjih treh letih, izkušenj s sodelovanjem iz preteklosti, ustrezne geografske razporeditve lovišč, vključenosti različno problematičnih odsekov in upoštevanje razpoložljiva sredstva v testni preizkus učinkovitosti modrih odsevnikov že uspeli vključiti >20 km državnih cest v enaindvajsetih loviščih v upravljanju LD in v enem LPN. Upamo, da bomo z opremljanjem najbolj problematičnih odsekov cest lahko nadaljevali že jeseni 2016.

Vsi, ki želite o projektih za zmanjšanje števila povožene divjadi izvedeti kaj več oz. želite naknadno sporočiti podatke o problematičnih odsekih cest v vašem lovišču, nam lahko pošljete sporočilo na naslove: bostjan.pokorny@vsvo.si, ida.jelenko@erico.si ali katarina.flajzman@gozdis.si.

Foto: Š. Vesel

Polh je izredno zvedava nočna žival, pravimo mu tudi nočni potepuh, ki se enako dobro znajde na tleh kot na drevju, vendar je predvsem prilagojen za plezanje in skakanje, zato v nevarnosti čim hitreje zbeži na drevo.

Polharji napovedujejo dobro lovno sezono

V začetku kimovca slehernemu pravemu polharju »kri zavre« potem, ko v gozdu pod košato bukvijo naleti na luščine žira, ki jih med nočnim obedovanjem z drevja odmetavajo navadni polhi. Novica, da »polhi dol mečejo«, hitro zakroži med polharji, saj se obeta uspešna lovna sezona nanj.

V Sloveniji ima polhanje več stoletno tradicijo. Nekdaj je bilo povezano predvsem z »golim preživetjem« ljudi na podeželju, še posebno na Notranjskem, ožjem Dolenjskem in Kočevskem. Prva pričevanja o lovu na polhe in uživanju polhovega mesa segajo v 13. stoletje. Takrat so lov polhov, »polharijo«, poimenovali poljšji lov tlačanov. Lov na polhe na naših tleh je prvič podrobneje opisal in tudi upodobil Janez Vajkard Valvasor v svoji knjigi *Slava Vojvodine Kranjske*.

Navadni polh (*Glis glis*), z drugim imenom tudi sivi polh, je bil prvič znanstveno veljavno poimenovan leta 1766. Ta

majhen do srednje velik nočni glodavec je razširjen po celinskem delu Evrope. Pojavil naj bi se že pred 50 milijoni let in je eden najstarejših, če ne celo najstarejši od še živečih glodavcev. Menimo, da jih lahko mirno uvrstimo med »žive fosile«. Tako naj bi bili najstarejši fosilni polhi drevesne živali, ki so imele prav tako košat rep ter gibčna zapestja in gležnje. Rod *Glis* se je pojavil pred približno 30 milijoni let, iz njega naj bi se postopoma razvilo deset vrst, od katerih je preživela samo vrsta navadni polh.

Dandanes ob uporabi besede polharjenje mislimo predvsem na ohranjanje kulturnega izročila v pomenu druženja in trajnostne rabe naravnih virov. Ob tem je pomembno slediti stališču laične javnosti in družbene sprejemljivosti, da način lova ostaja v okviru zakonitosti, prostorsko in časovno pravilno izveden ter da je tako imenovani »izkoristek« ulovljenih živali (meso, kožuh in mast) čim večji. Ob tem nikakor ne

smemo dopustiti možnosti, da bi bil lov na polhe neke vrste znašanje posameznikov nad živalmi.

Lov na polhe

V starih časih je lov na polhe potekal po pravilih, ki jih je postavila zemljiška gospoda in je bil za kranjskega tlačana nedvomno pomemben vir beljakovin, maščob in postranskega zaslužka (prodaja

kožic). V tistih časih je bil lov celo obdavčen (vse do leta 1848 – poročja Baš, 1984). Polhe so lovili na različne načine, jim nastavljali posebne pasti, jih z dimljenjem izganjali iz dupel oz. »polšin« ali pa jih lovili preprosto s »šibami«. Domača obrt še vedno izdeluje tradicionalne pasti, ustanavljajo pa se tudi društva, katerih cilj je ohranjanje polharskega izročila. Tradicija lova na polhe se je

Polharji na nočnem obhodu in pregledu nastavljenih pasti

ohranjala in je živa še dandanes. Do uvrstitve navadnega polha na spisek divjadi so polha lovili vse leto, le v času parjenja in vzreje mladičev v gnezdu so se polharji odpovedali lovu. Po stari zakonodaji (do leta 2004) je bil polh uvrščen na seznam lovnih vrst in ga je bilo dovoljeno loviti od 25. septembra do 15. novembra.

Lovno dovolilnico izda upravljavec lovišča le za območje lovišča, s katerim upravlja; ustrezen obrazec si je mogoče zagotoviti prek ponujene povezave na spletni strani LZS:

<http://www.lovska-zveza.si/lzs/zakonodaja>

Od leta 2004 se sezona lova na polhe začne s 1. oktobrom in traja do 30. novembra. V času lovne dobe polhe še vedno lahko lovijo vsi občani, vendar morajo za to izpolnjevati z zakonom predpisane pogoje (43. a člen Zakona o divjadi in lovstvu, Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US in 17/08 ter Pravilnika o polharski dovolilnici, Uradni list RS št. 75/2009). To pomeni, da je polhanje način lova, za katerega ni potreben lovski izpit, obvezna pa je polharska dovolilnica. Na predpisanem obrazcu jo posamezniku na podlagi pisne vloge oz. ustne želje izda upravljavec lovišča (lovska družina ali LPN), za svoje člane pa tudi registrirano polharsko društvo oziroma zveza društev, ki dovolilnice pridobi od upravljavca lovišča. Po končanem lovu mora posameznik ali društvo oziroma zveza društev izpolnjeno polharsko dovolilnico obvezno vrniti upravljavcu lovišča vsaj do 31. decembra tekočega leta. Upravljavec lovišča ali LPN mora namreč za obdobje zadnjih treh let hraniti vsako kopijo izdane in vrnjene (izpolnjene!) polharske dovolilnice zaradi evidentiranja odlova in izgub navadnih polhov.

Uporabnost polha

Nekoč je bilo polhovo meso pomembna obogatitev jedilni-

Polh se je ujel v past – stavo ali škrinjco.

Fotografija predstavlja, koliko podkožnega maščevja je mogoče pridobiti ob natančnem izkoženju enega polha.

ka preprostih in revnih ljudi, polhova mast pa učinkovito zdravilo za premagovanje želodčnih težav in odpravljanje kožnih izpuščajev ter drugih kožnih vnetij. V nemestnih (ruralnih) območjih je polh v davni preteklosti pomenil celo pomemben vir zaslužka in je mnogim omogočal lažje preživetje. Iz krzna, ki so ga polharji prodali, so namreč izdelovali različna topla oblačila. Pokrivalo iz poljšjih kožuščkov, imenovano polhovka, je veljalo za simbol slovenstva v zadnjih sto letih. Trditev je podkrepjena z dejstvom, da je bilo slovenskim študentom na

Dunaju med drugo svetovno vojno celo prepovedano nositi polhovko, ker naj bi tako izkazovali slovenstvo. Izdelovanje omenjenih pokrival se je ohranilo do danes.

Polhovo meso je zelo hranljivo in bogato z lahko prebavljivimi beljakovinami ter aminokislinami, minerali, maščobnimi kisljinami in vitamini. Meso zaradi izjemne kakovosti že stoletja izstopa v prehrani ljudi, najbolj cenjeno pa je bilo v antiki, saj je med premožnimi Rimljani veljalo za eno največjih poslastic. Žato so polhe gojili v posebnih kletkah, imenovanih *glirarije*.

Dandanes poznamo veliko najrazličnejših jedi, pripravljениh z dodatkom poljšjega mesa, na voljo pa imamo tudi bogato ponudbo receptov znanih kuharskih mojstrov.

Pridobivanje polhovega mesa in masti

Za izkoževanje in obdelavo kož ulovljenih in mrtvih polhov potrebujemo primerno orodje in opremo. Najpogosteje so v rabi čvrste škarje s krajšim ostrim rezilom (z ene strani z ostro konico) ali manjši oster nož s konico, lahko tudi t.i. medicinski skalpel). Ob delovnem pultu je treba imeti tudi posodo za odmetavanje neuporabnih delov (črevesje, želodec rep, spodnji deli nog ipd.), pladenj za odlaganje mesa in posebno posodico za zbiranje podkožnega maščevja (včasih ga lahko od enega tolstega polha nabereemo tudi do 10 dekagramov) ter opremo za sprotno vzdrževanje higiene rok. Zagotoviti si je treba tudi mesto za odlaganje orodja.

Mrtvega polha lahko izkožimo na dva načina. Prvi omogoča poleg izkoristka mesa in masti tudi uporabo kože za nadaljnjo obdelavo in izdelavo enega od oblačil oz. modnih dodatkov. Z obdelavo

začnemo čim prej in tako, da preprosto zarežemo po notranji strani obeh stegen, izluščimo zadnje noge in jih tako rekoč »slečemo« iz kože. Podobno »slečemo« še rep, ga primemo za odrti zadnji nogi, z drugo roko pa kožico potegnemo do prvih nog. Nato sledi še osvoboditev prednjih nožic, nakar nadaljujemo s slačenjem kožuha prek glave. Naposled kožo le še z dvema rezoma na glavi, ob korenu uhljev, odstranimo s trupa.

Za drugi način slačenja kože se odločimo, kadar krzna ne bomo uporabili za nadaljnjo obdelavo (kožuhi mladih polhov so namreč pretanki, s slabšo dlako in so zato manj primerni za strojenje). V takem primeru odiramo čez hrbet. Polha primemo za hrbet in na sredini trupa kožuh enostavno prečno prerežemo, kožo primemo na vsaki strani in začnemo levo ter desno slačiti trup polha. Nato izluščimo še prednje in zadnje nožice, rep in glavo in polh bo izkožen.

Če imamo namen zavreči tudi glavo, jo odrežemo, še preden izkožimo trup.

Pri iztrebljanju polha najprej odstranimo spolovila, sledi naj dolg vzdolžni rez od medenične kosti navzgor do začetka požiralnika. Nato s prstom odstranimo črevesje, želodček in požiralnik. Druge organe (jetra, ledvica, pljuča srce) pustimo kar v trebušni votlini. Od jeter moramo obvezno previdno odstraniti še žolčnik, sicer bo meso neokusno in grenko. Rep in nožice odrežemo na mestih, kjer se začneja mišičje. Tako obdelane polhe speremo z mrzlo pitno vodo.

Uporabnost polšje masti v ljudskem zdravilstvu

Polšje olje – »polhova mast« – ima pomembno mesto v naši bogati zakladnici tradicionalnega zdravilstva. Prvi zapisi o njem segajo v 16. stoletje, ko je sienski zdravnik **Pietro Andrea Mattioli** nekaj časa služboval tudi v Gorici. V svojih medicinskih knjigah je pisal o »polhovi masti« kot zdravilu za številne bolezni.

O zdravilnih učinkih polšjega olja so poleg že omenjenega Valvazorja pisali še pater **Simon Ašič**, **Ivan Maršič**, **Jože Majes** in drugi priznani zeliščarji. Polhovi masti se ob primerni uporabi pripisuje sposobnost učinkovitejšega zdravljenja oziroma pospeševanja celjenja površinskih

masti postane močnejši in bolj specifičen, barva je temnejša, okus pa rahlo pekoč, medtem ko izbira postopka pridobivanja masti ne vpliva na vsebnost ter sestavo. Podobno tudi ni opaznih vsebinskih razlik med vzorci masti v povezavi s starostjo živali.

Glede načina shranjevanja

ljaju, izpadanju las, luskavici, revmatizmu ipd.

S preprostim nanosom na kožo naj bi pomagalo tudi pri vnetju sklepov, revmatičnih obolenjih, oteklinah in nekaterih površinskih poškodbah. Mogoče ga je uporabljati za notranjo uporabo v primerih vnetij sluznice ustne votline,

Vse foto: Š. Vesel

Zgoraj je odrasel polh s kakovostnejšim kožuhom, spodaj pa mladič.

ran, prask, ureznin in opeklin pa tudi ran na želodcu. Poleg tega naj bi uporaba mazil, pripravljenih iz polšje masti, lajšala kašelj, bolečine v prsih, blagodejno naj bi delovala tudi pri vnetju ušesa.

Postopek pridobivanja polhovega olja

Polšje olje pridobivamo s počasnim taljenjem podkožne maščobe navadnih polhov bodisi v posodi nad paro, lahko tudi z izpostavljanjem močnim sončnim žarkom ali pa s počasnim razpuščanjem v ponvi in cvrtjem. Vrsta izbire postopka pridobivanja polšjega olja pomembno vpliva na barvo, vonj in okus pridobljenega olja. Po počasni toplotni obdelavi (topljenje na soncu ali nad paro) postane maščoba tekoča, rumenkaste barve, blagega vonja in okusa. S cvrtjem pa vonj

olja in mazil, narejenih na osnovi polšje masti, je treba opozoriti, da jih je treba hraniti v temnem, suhem in hladnem prostoru. Pomembna je ugotovitev, da toplotno (termično) obdelana maščoba ostane tekoča tudi pri zelo nizkih temperaturah (tudi pri $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ ostaja tekoča).

Zdravilni učinki polhovega olja

Prvobitni namen uporabe polhovega olja je skozi več stoletno obdobje ostal enak. V zdravilne namene ga še vedno uporabljajo v obliki najrazličnejših mazil pri zdravljenju in lajšanju obolenj pri ozeblinah, opeklinah, krvavečih in odprtih ranah, ki se nočejo osušiti, pri usekih, urezninah, odrgninah, udarninah, zastarelih gnojnih ranah, krastah, proti vsem kožnim boleznim, ekcemom, hemoroidom, prh-

angine in drugih obolenj grla, pri hudem kašlju in drugih bolečinah v prsih, zoper pljučne slabosti, zaprtje, pri ranah na želodcu in dvanajstniku. Ustni viri navajajo, naj bi polhovo olje pomagalo celo pri rakastih obolenjih želodca in debelega črevesa.

Štefan Vesel

Viri:

- Kryštufek, B., & Flajšman, B.: Polh in človek. Ekološki forum LDS v sodelovanju z Liberalno akademijo, Ljubljana.
- Blanka Markovič Kocen: Rodna gruda
- Ogrinec, D.: Zdravnik, ki podira tabuje. Jana
- Janežič, N.: Fizikalno kemijska analiza maščobe navadnega polha (*Glis glis* L.) (Diplomska naloga). Ljubljana: Univerza v Ljubljani
- Kojić, T.: Nasičene in nenasičene maščobe. Viva, portal za zdravo življenje.

Foto: J. Kočan

Še nekaj misli o upravljanju z jelenjadjo

Strokovne razprave in iskanje rešitev pri upravljanju z divjadjo me še posebno pritegnejo. To namreč počno lovci, ki raziskujejo in proučujejo navade divjadi in jim odstrel ni edino vodilo lovskega udejstvovanja. Poznavanje biologije, etologije in ekoloških parametrov pa so temelj upravljalvskega načrtovanja.

Nekaj svojih misli o jelenjadi sem nameraval napisati že pred časom, ko je o jelenjadi pisal **Marko Berce**, zdaj pa me je k odločitvi, da to vendarle storim, spodbudilo pisanje **Janka Mehleta**. Oba sta odlična poznavalca jelenjadi in je zato vredno prisluhniti njunima stališčema.

Najprej želim poudariti, da pišem o lastnih izkušnjah z lova na jelenjad v alpskem prostoru. Razmer drugod v Sloveniji, tudi v osrednjem območju jelenjadi na Notranjskem in Kočevskem, ne poznam. Moj prispevek je predvsem dopolnilo in morda tudi predstavitev nekaj drugačnih pogledov na upravljanje z jelenjadjo, zlasti pa se sprašujem, kako vse

predlagano spraviti v prakso. Zopet se potrjujejo ugotovitve, da rešitve niso preproste in gredo vedno »na škodo« nekoga. Kakorkoli obračamo, gredo predvsem na škodo divjadi. Zato je pri iskanju rešitev pomembno predvsem vprašanje, kaj je »manjše zlo«. Za divjad »zla« ne bi bilo le, če bi povsem opustili lov. Tako se pokaže pri hitrem in površnem zaključku, v resnici pa to ni res, vsaj povsem ne. Zakaj?

V zdajšnjem času na pristoživeče živali ne vpliva le lov, morda celo vedno manj, ampak človek z vsemi svojimi številnimi dejavnostmi, ki usodno posegajo v življenjski prostor živali, zaradi česar se zmanjšuje biotska raznovrstnost. To se dokazano ne dogaja zaradi zdajšnjega lova, ki temelji na sodobnih raziskavah, ampak zaradi krčenja in spreminjanja bivalnih in prehranskih razmer. Zato naj kar takoj zapišem, da je **temeljna naloga lovskega načrtovanja usklajevanje interesov, ki se morajo odraziti v lovskoupravljaljskih in gozdnogospodarskih načrtih**. Gre za dogovor o načinu

gospodarjenja z gozdovi in kmetijskimi površinami, o infrastrukturi, poselitvi, turizmu in rekreativnih dejavnostih. Samo načrtovanje lovnih dob, biomeliorativnih ukrepov in lovskotehniških naprav ne bo rešilo težav pri upravljanju z divjadjo. Poleg dogovorov, zapisanih v ustreznih dokumentih, pa je nujna njihova »nadgradnja«. To je ustrezen stalen nadzor in v primeru nepravilnosti učinkovito ukrepanje. Živimo namreč v času, ko se obiskovanje narave dogaja povsod, v vseh letnih časih in urah dneva in je postalo samoumevno, da se adrenalinski športi dogajajo, kjer se pač komu zdi. Zelo moteči so tudi sprehajalci s psi, ki ne upoštevajo zakonskega določila, da morajo imeti psa na povodcu. Poleg tega pse »sprehajajo« po gozdu kjerkoli, tudi tako, da uhodijo »svojo« stezo in se po njej sprehajajo vsak dan. Ko takšne sprehajalce opozorim, je odgovor vedno enak: »*Moj pes ne bo nič naredil!*« Ko hodim okrog in se srečujem s tako problematiko, imam velikokrat občutek, da živimo v

nekakšni anarhiji, v neurejenih in neuskkljenih razmerah, da živimo v času popolne samovolje posameznikov, ki se poživigajo na pravila, češ, kdo mi pa kaj more.

Ko uskladimo interese, ki niso samo v dobro prostoživečih živali, ampak tudi lovskega upravljanja, pomenijo namreč manj oblik stresa za živali, se lotimo iskanja najboljših rešitev v okviru lovskega upravljanja.

Ker stres pomeni več gospodarske škode, je zelo pomembno vprašanje, kako jelenjadi zagotoviti dovolj pašne, pozimi pa dopolnilno hrano in tako zmanjšati »pritisk« na prehranjevanje v gozdu. Pri tem se pojavijo tri zadrege: obseg in lastništvo pašnih površin, obseg in kakovost zimskega krmljenja ter kako zagotoviti mir, ki ni povezan le z lovom, ampak tudi z drugimi človekovimi prisotnostmi.

Stanje, ki je v Sloveniji na področju lastništva, terja potrpežljivo usklajevanje in razumevanje različnih interesov. Na območju državnih gozdov, ki so zgoščeni zgolj v enem

predelu Slovenije, je vprašanje pašnih površin lažje rešiti, saj se lastnini gozda in divjadi »prekrivata«. Zatakne pa se v večjem delu Slovenije, kjer prevladuje zasebna lastnina, zlasti veleposest fevdalnega izvora. Nastane zaključek zasebnih lastnikov, naj bo na »njihovi zemlji« tudi divjad »njihova«. Tako si javni in zasebni interes nasprotujeta, namesto, da bi se dopolnjevala. Lastnik divjadi, torej država, bi morala lastnikom zemljišč povrniti stroške prehranjevanja divjadi, zasebni lastniki pa bi morali razumeti, da prostoživeče živali niso le gospodarska kategorija, ampak tudi ekološka in socialna. Morebitna rešitev povračila za prehranjevanje divjadi na zasebnih zemljiščih je, da država kot lastnica divjadi del subvencij v kmetijstvu nameni za prehranjevanje divjadi, še več, del tega denarja porabi za dolgoročneji najem pašnih površin. Pri vprašanju

za lupljenje gozdnega drevja v smrekovih monokulturah. O obsegu škode v gozdu odločajo gozdnogojitveni ukrepi prav tako kot (preveč) številčna jelenjad. S tem seveda ne mislim, da so odvzemi v danih razmerah pretirani; ne, opozarjam le, da usklajenost številčnosti jelenjadi (in divjadi drugih vrst) z danostmi okolja ne bi smela biti posledica osiromašenega okolja za divjad.

Pri dopolnilnem zimskem krmljenju je veliko pomanjkljivosti. Vsak upravljavec lovišča to zahtevno nalogo rešuje po svoje, eni bolj uspešno drugi manj. Pri tem mislim na ustrezno število krmišč, zlasti pa na količinsko zadostno ter prehransko ustrezno in kakovostno krmo. Število krmišč ter založenost in kakovost krme sta po eni strani finančno vprašanje, kar bi lastnik divjadi moral upoštevati, po drugi pa zavzetost lovcev, da poskrbijo za kakovostno in

je zagotoviti mir v bivališčih in pri prehranjevanju divjadi. Pri odločitvi za oblike in načine lova se bomo verjetno večinsko strinjali, da divjad čim manj vznemirjamo, da nas vodijo skrb za ohranitev vseh vrst prostoživečih živali ter etična zavezanost in spoštovanje predpisov in dogovorov. To je ena stran; vsaka medalja pa ima dve. Druga stran se skriva v neprestanem »strahu«, da ne bomo mogli uresničiti letnih načrtov odvzema, čemur sledi grožnja z odvzecom koncepcije. Da si prav to zelo želijo nasprotniki zdajšnje ureditve lovstva in lova v Sloveniji, ni treba posebej poudarjati. Od tu izvirajo morda tudi načini lova, ki niso skladni z obstoječo zakonodajo. Vendar: zakoni so takšni, kot jih napišemo ljudje, etično je tisto, kar smo kot takšno prepoznali ljudje.

Nekateri menijo, da bo stres najmanjši, če bomo odvzem uresničili v čim krajšem mo-

zelo velik. Skupinski lovi na jelenjad, ki jih v praksi izvajamo lovci, namreč niso najbolj učinkoviti in so v marsičem bolj namenjeni druženju in ohranjanju lovskih običajev kot pa uspešnejšemu odvzemu. Če ne pričakujemo, da bomo na skupnem lovu uplenili vsaj nekaj živali jelenjadi, se tej obliki lova raje odpovejmo.

Pri odločitvi za skupinski lov (verjetno jih je treba organizirati več) pa moramo paziti, da lovci ne bomo postali le izvrševalci odvzema in se lov ne bo spremenil v streljaško hajko. Če namreč izhajamo iz »narave« lova, ki je v osebnem doživljanju in odgovornosti, skupinski lov kot način lova ne bi smel prevladati.

Kateri »lovni« stres je za jelenjad večji: na počivališčih, pri prehranjevanju ali pri prehajanju s počivališč na pašišča, torej pri gibanju? Od odločitve, kaj od tega je primernejše, bo odvisna oblika oziroma način lova. Odločitev za obliko lova je odvisna tudi od posameznega lovca, kaj v danem trenutku pričakuje od lova, odvisna pa je tudi, kaj po spolni in starostni strukturi lovi ter od zavezanosti za izpolnjevanje načrta odvzema. Ob vsem naštetem ne smemo pozabiti na večjo ali manjšo možnost odvzema glede na vedenjske značilnosti jelenjadi, pa tudi, da so razmere v posameznih območjih prebivanja jelenjadi v Sloveniji različne.

Zalaz je po mojem mnenju oblika lova, ki lovca na najbolj neposreden način poveže z doživetji in ga najbolj »približa« naravi. Ta oblika lova je zagotovo najtežja. Od lovca terja veliko vztrajnosti in potrpljenja. Lovec mora dobro poznati navade jelenjadi ter lokalne značilnosti okolja, končno pa je to oblika lova, ki jelenjadi omogoča najuspešnejši umik oziroma lovcu najmanjšo možnost uspeha. Posledica manjšega uspeha pa je vprašanje uresnitve zahtevanega odvzema v čim krajšem mogočem času.

Najboljši način za uspešen lov ter hkrati najmanjše mogoče vznemirjanje je po mojem mnenju čakanje na visoki preži,

Foto: J. Kočan

prehranjevanja divjadi je torej odgovoren lastnik, ne pa upravljavec.

Pri ukrepih za dovolj kakovostno prehrano jelenjadi ne želim ponavljati že dolgo znano in neštetokrat prežvečeno, žal pa v praksi še vedno premalo upoštevano. Tako kot je pretirana namnožitve lubadarja posledica nepravilnega gospodarjenja in prepoznega ukrepanja, podobno velja tudi

neoporečno osnovno krmo. »Špičasto« seno (staro, presušeno seno brez prijetnega vonja in okusa, ki nima nobene hranilne vrednosti) ali celo plesnivo seno kaže na malomaren odnos do jelenjadi in je lovsko neetično dejanje. Da je krmišče »nabasano«, ne glede na kakovost krme, je le lažna tolažba, da smo za jelenjad storili nekaj dobrega.

Najtežja naloga upravljanja

gočem času (čim krajši lovni dobi). V takem primeru stres ne bo najmanjši, bo pa gotovo časovno najkrajši! Način za odvzem v najkrajši lovni dobi naj bi bil skupinski lov, pod pogojem natančno premišljene organizacije. Namen skupinskih lovov na jelenjad bi moral biti čim večji odvzem. Vznemirjanje oziroma stres na skupinskem lovu je res časovno kratek, je pa zanesljivo

po možnosti pokriti in zaprti. Za uspeh pri čakanju jelenjadi se moramo »dvigniti v zrak«! Za lovca je ugodnejše čakanje pozno popoldne do zadnje še vidne svetlobe. To je verjetno tudi posledica tradicije, ko je veljalo: zvečer čakanje, zjutraj zalaz. Jutranje čakanje je lahko zelo uspešno in se strinjam, da je s stališča škode primernejše, je pa zalaz že kar jutranji prihod na prežo. Pogoj je namreč, da na prežo ali prehod lahko pridemo »nevidno« še v trdi temi. Pri prihodu na prežo na to vpliva izbira mesta čakanja (lokacije) glede na veter, kritje in možnost neslišnega prihoda. Sicer pa moramo pri postavitvi preže tako ali tako vedno upoštevati krajevne okoljske razmere ter pogostnost prisotnosti jelenjadi. Pomembna je tudi preglednost. Le tako imamo možnost in čas, da jelenjad zanesljivo ocenimo, pa tudi varneje, saj je strel usmerjen »v zemljo«. Popolna varnost oddanega strela je v zdajšnjem času še posebno pomembna, saj so ljudje povsod, ne glede na uro in vreme. Vse naštetu so zagotovo odločilne prednosti lova s preže, kar je zagotovo velika prednost čakanja na preži. Ko vse naštetu upoštevamo, ugotovimo, da je postavitve preže najboljša na robu – stičišču gozda s travnikom (pašno površino), tako kot je to že dolgo znano in se v praksi tudi najpogosteje izvaja. Če izhajamo iz tega, da je strel na pasišču za jelenjad najbolj stresen, saj se v takšnem primeru izogiba pasišču, je previdnejša in izstopa pozneje (ponoči), lahko na čakanje s preže kar pozabimo. Tako pa bi izgubili vse prednosti, ki jih za uspešen odvzem omogoča čakanje na visoki preži. Po mojih izkušnjah so v alpskem prostoru za uspešen lov najustreznejše visoke preže, postavljene ob večini pasišč ter na robovih večjih posek (frat) v gozdu. Več prež omogoča »kolobarjenje«, s tem pa manjše oziroma nestalno vznemirjanje. Lahko se odločimo, da nekaj pašnih površin ne namenimo lovu. To so t. i. »mirne cone«, ki so zagotovo dobrodošle za jelenjad. Moramo pa vedeti, da bo zato uspeh na čakališčih manj-

ši. Bolj kot čakanje na visoki preži so pomembne »podrobnosti«. Po strelu počakajmo na preži, da se okolica umiri. Najslabše je, da nas jelenjad takoj po strelu opazi in »poveže« vzrok in posledico. To velja le v primeru, da smo streljali ob prisotnosti več živali (troja). Sicer pa naj bo eno temeljnih pravil, da se strelu v trop, če je

Dobra možnost za uresničitev odvzema je tudi privabljalno krmljenje. Ni pa dopustno, da z njim nadomeščamo zimsko krmišča oziroma menimo, da so lahko manj založena. Če imamo ustrezno razmerje med zimskimi in privabljalnimi krmišči, z redno in dovolj veliko založenostjo, imamo možnost izbirnega odstrela, saj

le v dovolj velikem številu pašnih površin, namenjenih izključno jelenjadi (in ob njej tudi drugi rastlinojedi divjadi). Le tako bi pri lovskem upravljanju imeli »proste roke«, da bi namreč zagotovili najboljše »razmerje« med najmanjšim vznemirjanjem in odvzemom. V danih razmerah bi že dovolj storili, če bi lastnikom priznali

Foto: J. Kečan

le mogoče, izognemo. Idealno bi bilo, da bi prežo po strelu »nevidno« zapustili in se po uplenjeno žival vrnili kasneje. To pa ni mogoče, saj je žival treba iztrebiti čim hitreje. V praksi se najpogosteje dogaja, da je pri večernem čakanju po uplenitvi že trda tema, na travnik se pripeljemo z avtom in pri spravi uplenjene živali povzročamo hrup. Jelenjad, ki je lahko že globoko v gozdu, bo zanesljivo zaznala naše dogajanje. Zato je najbolje, da žival le iztrebimo, jo ustrezno »zavarujemo« in se ponjo vrnemo zjutraj. Možnosti za povzročanje čim manjšega vznemirjanja je vsekakor več. Vsak lovec bi moral poiskati najboljše rešitev, ki se lahko razlikuje od primera do primera, pogojena je z upoštevanjem vseh pravil predhodnih priprav. Le-te so odločilne, tako kot so nas učili stari mojstri, da za pripravo orodja porabimo dve tretjini časa, za samo delo pa le tretjino.

zaradi konkurence na zimskih krmiščih na privabljalna prihajajo »slabotnejše« posamezne živali.

Privabljalna krmišča so tudi primerna, ko podaljšujemo lovno dobo za mlado jelenjad. Podaljšanje lovne dobe lahko prispeva k uresničevanju odvzema, še pomembnejše pa je, da omogoča preprečevanje pašne na prvi spomladanski travi na zasebnih travnikih. Lastniki to zahtevajo in tudi upravičeno pričakujejo. Kdor se je srečal z ocenjevanjem škode in »pregovarjanjem«, ve, kaj to pomeni. Sprenevedati se, da škode ni oziroma ni pomembna ali celo, da lastniki morajo brezplačno »prispevati« k prehrani jelenjadi, ne vzdrži. Vemo, da se zaradi odstrela na mladi paši jelenjad za nekaj časa umakne in si hrano poišče drugod, predvsem pogosteje v gozdu. Tako glede škode nismo rešili ničesar. Zato menim, da bi bila najboljša rešitev

stroške za pašo jelenjadi na njihovih travnikih v nekem dogovorjenem znesku, torej brez pregovarjanja, ali škoda je ali je ni oziroma ali je še sprejemljiva ali ne.

Čakanje na prehodih zgodaj zjutraj, ko se jelenjad vrača s pašne, je lahko ustrezna rešitev, je pa odvisna od lokalnih razmer. Najprej je odvisno od lege pasišč in dnevnih prebivališč glede smeri vetra. Tudi na čakališčih ob prehodih je treba priti še v trdi temi. Težko je najti dobro mesto, ki je seveda na tleh, za zanesljiv strel. Med odločanjem za strel moramo biti urni in se hitro odločiti. Po strelu bo jelenjad za nekaj časa opustila tak prehod in si izbrala drugega. Iskanje in sledenje vedno novih premikov jelenjadi terja veliko časa, za jelenjad pa je zagotovo tudi to stresno.

O lovu ponoči, pri polni svetlobi, so mnenja deljena. Pri razmišljanju o možnostih

nočnega lova me vodi več vzrokov. Idealno bi bilo, da bi jelenjad ostala dnevno aktivna. Možnost, da bi to ponovno postala, je le v usklajenosti interesov. Menim, da bo preteklo še veliko vode, da bi se to morda zgodilo. Ostati moramo stvarni in izhajati iz razmer, v katerih »danes« uresničujemo načrte odzema. Zato iščemo možnosti, ki to omogočajo. O nočnem lovu razmišljam le pod določenimi pogoji: prvi je, da se lov lahko izvaja le nekaj dni pred polno luno in nekaj dni po njej; drugi je, da je luna vidna, torej pri polni nočni svetlobi; tretji je, da ne streljamo v trop, ampak le na posamezne živali; in četrti, da krajevne razmere dobro poznamo, saj vemo, da nočna svetloba pri oceni razdalje zelo »vara«. Vse drugačne možnosti ali celo uporabo umetnih svetlobnih sredstev pa osebno odločno odklanjam. Ob tem razmišljanju pa še vprašanje: V čem je glede vznemirjanja razlika, če jelenjad lovimo podnevi v primeru dnevne aktivnosti oziroma ponoči v primeru nočne? Je dnevni lov pri dnevni aktivnosti (prehranjevanju) manj stresen? Čas lova oziroma miru smo le zamenjali. O vsem tem sem veliko premišljeval, ko sem vse svetle noči preživel v lovišču. Tedaj je bila tudi najboljša

možnost za oceno številčnosti. Z vso odgovornostjo trdim, da bi v mnogih primerih napravil najmanj »škodo«, če bi v takšnih razmerah lahko odstrelil posamezne živali. Kakor koli sem obračal, pa nisem mogel razumeti, zakaj nekatere vrste ponoči lahko lovimo, nekaterih pa ne, čeprav so (postale) nočna divjad. Da na koncu ne bo nesporazuma: ne »navijam« za nočni lov, menim le, da se o tej možnosti lova na jelenjad pogovarjamo in tehtajmo argumente za in proti, brez strahu, kaj bo, če bo ali pa ne bo.

Glede vznemirjanja pri vseh oblikah lova je po mojem prepričanju najpomembnejša odločitev, da streljamo le na posamezne živali oziroma posamezne družinske skupine (košuta s teletom, dve junici ali dva lanščaka, junica in lanščak in podobno). Pri tem imamo pogosto možnost, da odstrelimo obe živali. Če zasledujemo čim hitrejšo uresničitev odvzema ob najmanjšem mogočem času vznemirjanja, je takšen način opravičljiv, je pa tudi lahko etično vprašljiv. Ker gre pri odvzemu najprej za številčno (količinsko) uresničitev v najkrajšem mogočem času, menim, da se v primeru izstopa posamezne košute s teletom ni treba obremenjevati, ali gre za »večjo« ali »manjšo« košuto

(teleta): prvič je primerjava težja, če ni skupaj več živali (trop), drugič pa ni nikjer rečeno, da je »manjša« košuta biološko manj vredna oziroma preživitveno manj sposobna! Kdor »špekulira« na poznejše mogočnejše rogovje pri krepkejših teletih, naj se spomni, da je (morda) opazoval telesno majhnega jelena z močnim rogovjem, pa telesno močnega s slabše razvitim. Je pa pri odločitvi za strel pomembna pravilna ocena starosti. Pri odstrelu jelenov se tudi ne obremenjujmo s »točkami« in sledimo predpisanemu odvzemu po številu in starostnih razredih. Trofeja je materialni dokaz in »dodana vrednost«, ne pa vzrok odvzema.

Za konec naj še zapišem, kateri način lova na jelenjad je bil zame najuspešnejši in tudi doživljajsko izjemen. To je bil lov z visoke preže, kjer je jelenjad zanesljivo izstopala na pašo. Na prežo sem se odpravil pozno popoldne, še pred izstopanjem srnjadi. Tako okolice nisem vznemirjal, imel pa sem lepo priložnost tudi za opazovanje srnjadi. Če bi prišel na prežo šele, ko je bila srnjad že na paši, vemo, kaj bi se zgodilo: srnjad bi odskočila v kritje gozda in se pri tem vznemirjeno oglašala. To pa bi bil opozorilni znak za jelenjad, ki se je tisti čas

zadrževala še v gozdu, a je bila že blizu pašnika. Posledica bi bila poznejše izstopanje ali premestitev na drugo pasišče. Jelenjad je izstopila že kakšno uro po sončnem zahodu, največkrat že v mraku ali trdni temi. Zlasti primerno je bilo čakanje v svetlih nočeh, saj sem tedaj lahko opazoval nočni prihod na pašo. Kar dolgo v noč sem opazoval in prisluškoval oglašanju najrazličnejših živali. Ne enkrat me je kar na preži obiskala lesna sova ali pa kozača. Nato me je po malem premagal spanec. Zleknil sem se na klop in zaspal, saj me spanje kjerkoli ne moti. Jelenjad se je vso noč nemotno pasla in občasno počivala ter prežvekovala. Skoraj vedno se je pripasla prav pod prežo. Proti jutru, ko je postalo dovolj svetlo in se je jelenjad že odpravljala v kritje gozda, pa je prišel na vrsto strel. Po strelu ali dveh sem na preži obmiroval še kakšno uro. Jelenjad je odšla, prav tako srnjad, ki se je pogosto pasla nedaleč od jelenjadi. Nočno življenje na pašniku je zamenjalo dnevno in z njim lovčevu opravilo pri uplenjeni jelenjadi. S takim načinom lova sem doživel najpristnejše in nepozabne ure in skoraj vedno tudi zanesljiv odstrel.

Miha Marenče, st.

Podpisan pristopni sporazum k projektu Ohranitev divjega petelina v zahodnih Dinaridih

Narodni park Risnjak, 23. 6. 2016: delovna skupina, ki je pripravila temelj za pristopni sporazum. Od leve doc. dr. Dean Konjevič, Vet. fakulteta Zagreb; Lucie Constatio, Toulouse (F), podiplomka Veterinarske fakultete Zagreb; asist. mag. Miljenko Bujanić, Vet. fakulteta Zagreb; prof. dr. Ivan Kos, Biotehniška fakulteta Ljubljana; Katja Konečnik, ZGS – vodja OE Kočevje; don dr. Ivica Križ, Udruga Tetrjeb - Prezid; Miljenko Gašparac, ravnatelj JU NP Risnjak; Anton Marinčič, ZGS – vodja LPN Jelen - Snežnik; dr. Irena Bertoncelj, ZGS – OE Kočevje; Janez Skrlj, LD Babno Polje; Peter Krma, ZGS – OE Postojna; mag. Sanja Žagar, JU NP Risnjak

Sporazum o skupnem sodelovanju hrvaških in slovenskih partnerjev v projektu **Ohranitev divjega petelina (*Tetrao urogallus*) v zahodnih Dinaridih** (naprej: pristopni sporazum), ki se sofinancira iz EU sklada INTERREG V-A SLO/HR v višini 85 % vrednosti projekta, so slavnostno podpisali 22. 8. 2016 v reprezentančnem gozdarsko-lovskem domu in prekrasnem naravnem okolju v kraju Lividrage (v bližini Delnic) na Hrvaškem. Pred podpisovanjem je bilo veliko usklajevanj glede zajetja širine problematike, kadrov, načina terenskega in kabinetnega dela, ovrednotenja projekta, začasnega financiranja stroškov ipd., za kar so bile sprejete glavne smernice že na skupnem junjskem sestanku, ki je bil v NP (Nacionalni park) Risnjak.

Celotna ekipa, ki pripravlja osnove za omenjeni projekt, se je sestala 23. junija 2016 na Upravi NP Risnjak v Crnom logu na Hrvaškem, kjer so po-

drobno določili cilje projekta ter njihove prostorske, kadrovske in gospodarske okvire. Prevezli so posamezne zadolžitve za pripravo vsebinskih členov pristopnega sporazuma in določili število partnerjev na obeh straneh (tri na slovenski strani in tri na hrvaški). Navodila EU priporočajo skupaj 4 do 6 partnerjev s tem, da mora biti na eni strani najmanj en partner z območja, ki ga zajema raziskava).

Območje raziskave bo zajelo samo območja Narava/Natura 2000, v grobem pa v Sloveniji: območje Natura 2000 – Kočevsko in območje Natura 2000 – Snežnik – Javorniki (skoraj v celoti je to območje LPN Jelen – Snežnik); na Hrvaškem pa območje Natura 2000 za Gorski Kotar, območje zahodno od AC Zagreb–Reka, pa vse do državne meje z R Slovenijo. Natančneje bo celotno projektno območje opredeljeno na preglednih kartah še pred oddajo projektne dokumentacije za sofinanciranje s strani EU.

Pri opredelitvi ciljev so »pripravljalce« projekta vodile racionalne, dolgoročne in gospodarsko opravilne usmeritve, cilje pa bi lahko strnili v naslednji splet:

- čim realnejše ugotoviti

spremljanja (monitoringa) presoditi velikost in živost (viabilnost) populacije,

- na podlagi predhodnih ugotovitev pripraviti dolgoročne smernice za ohranjanje populacije divjega petelina,
- po pripravljenih smernicah za ohranjanje divjega petelina nujno začeti z izboljševanjem stanja habitata s preseki in drugimi biotehničnimi ukrepi, vse s ciljem povezovanja s sosednjimi rastišči in utrjevanja prehranjevalnih možnosti divjega petelina v vseh obdobjih leta,

- zgraditi manjši raziskovalno-vzgojni center na Hrvaškem, kjer bi lahko spremljali potek naravnega razmnoževanja vrste v ujetništvu, ugotavljali primerno prehrano, zdravstveno stanje in stres ob vzgoji, sledili presnovkom (metabolitom) v iztrebkih,

- priprava izobraževalnega gradiva za promocijo in ozaveščanje ciljnih skupin (lovci, gozdarji, naravovarstveniki, planinci, šolarji v OŠ itn).

Slovenski partnerji v projektu so:

1. **Zavod za gozdove**

Predsednik LZS mag. Lado Bradač v Lividragi za delovno mizo v družbi s podpredsednikom HLS, dr. Josipom Malnarjem

dejansko populacijsko stanje divjega petelina,

- ugotovitev stanja habitata na območjih prisotnosti divjega petelina,

- na podlagi genetskega

Slovenije (ZGS), direktor **Damjan Oražem**, pooblaščen podpisnik pristopnega sporazuma je njegov namestnik, mag. **Živan Veselič**. Operativni sodelavci v projektu pa so: mag.

Mirko Perušek – OE Kočevje, **Peter Krma** – OE Postojna. Za občasno strokovno pomoč bosta operativno sodelovala mag. Živan Veselič – Zavod Ljubljana in **Anton Marinčič** – LPN Jelen -Snežnik;

2. **Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani**, dekan prof. dr. **Davorin Gazvoda**, podpisnik pristopnega sporazuma je rektor Univerze dr. **Ivan Svetlik**. Operativni sodelavec v projektu je prof. dr. **Ivan Kos**;

3. **Lovska zveza Slovenije (LZS)**, predsednik mag. **Lado Bradač**, ki je tudi podpisnik pristopnega sporazuma. Operativni sodelavec v projektu je **Janez Škrlič**.

Hrvaški partnerji v projektu so:

1. **Udruga za zaščito životinja Tetrijeb - Prezid**, predsednik don dr. **Ivica Križ**, ki je tudi podpisnik pristopnega sporazuma in operativno nastopa v projektu. Ta partner je **vodilni partner** v projektu;

2. **Veterinarski fakultet Univerze u Zagrebu**, dekan

prof. dr. **Tomislav Dobranić**, ki je tudi podpisnik pristopnega sporazuma. Operativni sodelavec v projektu je doc. dr. **Dean Konjević**;

3. **JU Nacionalni park**

Slovenski partnerji so podpisali pristopni sporazum; z leve: prof. dr. Ivan Kos, ki je zastopal BF v Ljubljani; mag. Živan Veselič, ZGS in mag. Lado Bradač, LZS.

Risnjak, uprava Crni Lug, ravnatelj **Miljenko Gašparac**, ki pristopnega sporazuma ni podpisal, vendar sprejema njegova določila in operativno nastopa v projektu.

Rok za oddajo prijave za razpisana sredstva EU (s priloženo obrazložitvijo) je do začetka novembra 2016 oziroma do razdelitve sredstev. Priprava naloge je že v teku in

bo oddana pravočasno. Rok za pripravo in dokončanje projekta je trideset mesecev od dneva odobritve sredstev.

Vrednost projekta je ocenjena na 500.000 do 700.000

evrov; natančna vrednost bo znana pred oddajo prijave za razpisana sredstva. Sofinanciranje EU predstavlja 85 % vrednosti, partnerji v projektu pa morajo zagotoviti 15 % vrednosti. Projekt vodi vodilni partner oziroma njegova odgovorna oseba, don dr. **Ivica Križ**, ki se neposredno sporazumeva in je v stikih s pooblaščenimi službami EU in podpisuje izvajalske pogodbe s partnerji v projektu. Za dela oz. storitve, za katera partnerji projekta niso usposobljeni, bo moral z razpisom iskati zunanje izvajalce in z njimi sklepati pogodbe.

Na tem mestu se je treba zahvaliti vsem udeležencem, ki so sodelovali pri nastajanju te projektne naloge, partnerjem projekta, ki so sprejeli tako odgovorno nalogo, vsem, ki so kakorkoli pripomogli sestaviti zahteven mozaik nalog, in ne nazadnje don dr. Ivici Križu, ki je že leta 2012 začel opozarjati, da je treba nekaj storiti za oživljanje populacije divjega petelina na območju zahodnih Dinaridov, saj so opažali strmo zmanjševanje njene številčnosti. Čeprav že več kot desetletje sveti rdeča »alarmna« luč za stanje v populaciji, morda le še nismo izgubili vseh možnosti za pomoč tej čudoviti gozdni ptici, ki krasi in bogati naše gozdove od zadnje ledene dobe naprej (okrog 10.000 let).

Posebna zahvala velja tudi dr. **Josipu Malnarju**, podpredsedniku Hrvaške LZ in predsedniku Lovske zveze Primorsko-goranske županije, ki je ves čas podpiral prizadevanja, da bi se sistematično lotili akcije oživljanja populacije divjega petelina, pri tem uspešno zagotavljali vsaj najmanjša potrebna sredstva in se tudi osebno zavzeli v strokovnih razpravah in posvetovanjih.

Vsi skupaj se dr. Malnarju zahvaljujemo tudi kot gostitelju, saj nam je v funkciji direktorja Šumarije Gerovo v Lividragi omogočil čudovit prostor za posvet in poskrbel za okusno lovsko divjačinsko malico ob koncu srečanja.

Janko Škrlič,
univ. dipl. inž. gozd.

Lahko bi rekli, da je to "zgodovinska fotografija" iz Lividrage, saj je bil storjen velik pozitiven premik pri začetku reševanja populacije divjega petelina v zahodnih Dinaridih. Na fotografiji (od leve): prof. dr. Ivan Kos, BF – Ljubljana; asist. dr. Miljenko Bujanić, Veterinarska fakulteta – Zagreb; dr. Josip Malnar, podpredsednik HLS; Urša Vuga, Atika Inženiring – Ljubljana; Anton Arh, predsednik LD Tetrijeb - Čabar; don dr. Ivica Križ, predsednik Udruge Tetrijeb - Prezid; mag. Lado Bradač, predsednik LZS; mag. Živan Veselič, ZGS – Ljubljana; Anton Marinčič ZGS – vodja LPN Jelen - Snežnik; Miljenko Gašparac, ravnatelj JU NP Risnjak; doc. dr. Dean Konjević, Vet. fakulteta – Zagreb; Janez Škrlič, LD Babno Polje; mag. Mirko Perušek, ZGS – OE Kočevje in mag. Dragan Turk, JU NP Risnjak.

Vse foto: J. Škrlič

Na kratko iz tujega tiska ...

Nemčija: Podobno kot pri nas je tudi v drugih srednjeevropskih državah letos pričakovati rekordno leto obroda bukve. Pristojno bavarsko ministrstvo je objavilo, da bo letošnja letina bukovega žira najbogatejša po letu 1950, saj naj bi pričakovani obrod dosegel kar 50 kg žira/posamezno drevo, ki rodi. Tako povečana prehranska ponudba v gozdovih bo koristila številnim živalskim vrstam, med drugim še posebno divjim prašičem. Zato je prihodnje leto mogoče pričakovati ponovno veliko povečanje številčnosti in posledično tudi večjo škodo od te divjadi v kmetijskem prostoru. Pristojni minister še opozarja, naj lovci že letos čim bolj intenzivno lovijo divje prašiče.

(Wild und Hund internet)

Nemčija: V tej državi se v zadnjih letih število volkov stalno in dokaj hitro povečuje. Tako naj bi v Nemčiji živelo že več kot 40 volčjih tropov. O povečani številčnosti te vrste zveri priča vedno večja škoda na domačih živalih pa tudi čedalje pogostejše evidentirane izgube med volkovi. V juliju in avgustu so na vzhodu Nemčije zabeležili tri smrtne primere pri volkovi, od katerih sta bila dva ilegalno ustreljena (oba samca), tretji pa je bil žrtev prometa (samica). Poleg tega naj bi bila v letu 2014 po voženi še dva volka, nazadnje mlad samec na avtocesti v zvezni deželi Brandenburg. Za primer navedimo, da je bilo leta 2012 v tej zvezni deželi povoženih pet volkov, v letu 2014 pa sedem in trije ilegalno ustreljeni. Za dva ni bilo mogoče ugotoviti vzroka pogina, ker so našli zgolj ostanke trupel.

(Wild und Hund internet, NABU internet)

Avstrija: Po več kot sto letih so sosedje potrdili prisotnost prvega volčjega tropa oz. prisotnost mladičev, in sicer na območju vojaškega poligona v bližini kraja Waidvierter v Spodnji Avstriji. Doslej so v bili na območju Avstrije opaženi zgolj posamezni volkovi, samci in samice, ki pa so se v iskanju partnerjev in novega življenjskega prostora večinoma odselili naprej ali pa so tako ali drugače ponovno izginili.

(Jagen Weltweit internet)

Foto: M. Vogrin

Severni jelen – Rangifer tarandus

Norveška: Na planotah južne Švedske so rejci severnih jelenov na enem mestu našli 322 mrtvih živali iz istega tropa, ki naj bi jih ubila strela. Vse mrtve živali so ležale v premeru približno 100 m. Rejci domnevajo, da so se živali med nevihto stisnile skupaj. Z nekaterih trupel so odvzeli vzorce za preiskavo na kronično bolezen Aujezskega, ki je bila pred tem potrjena prav na Norveškem pri enem severnem jelenju in dveh losih. To je kronična virusna bolezen, ki izvira iz Severne Amerike. Nemški veterinarji celo opozarjajo lovce, ki bi šli loviti v Skandinavijo, zlasti na Norveško in Švedsko, naj po vrnitvi svoja oblačila in opremo temeljito očistijo. Povzročitelj bolezni – prion je sicer zelo odporen in se prenaša s slino, iztrebki in urinom. Rastlinojedi se lahko okužijo preko neposrednega stika z drugo okuženo živaljo, na okuženih krmiščih ali solnicah ... Norveške oblasti domnevajo, da bi prenos okužbe iz ZDA na njihova tla lahko nastal z uvozom izdelkov iz jelenjega urina, ki ga za privabljanje uporabljajo pretežno lovci, ki lovijo z loki, saj je treba pri tej obliki lova divjad privabiti bistveno bližje kot pri lovu s strelnim orožjem. Pristojni organi EU so se že odzvali s prepovedjo uvoza tovrstnih izdelkov na območje EU, v prihajajoči lovski sezoni pa

bodo na Norveškem začeli z rednim spremljanjem pojava bolezni Aujezskega s pomočjo odvzema vzorcev uplenjenih losov, jelenjadi in severnih jelenov. Ker so enega od norveških okuženih jelenov našli nedaleč od švedske meje, so tudi švedske oblasti uvedle obvezne preiskave poginulih divjih rastlinojedorov.

(Wild und Hund internet, Deutsche Jagd Zeitung internet)

Avstrija: S 1. septembrom je v Spodnji Avstriji začela veljati uredba, ki dovoljuje lov bobrov ob izpolnjevanju določenih pogojev. Kadar je ogrožena varnost ljudi, je lov bobrov dovoljen, in sicer sta dovoljena lov s pastmi in kasnejša usmrnitev ujetih živali. Pod pojmom ogrožanja varnosti ljudi je mišljena zlasti zaščita območij nasipov rek ali jezer, ki varujejo pred poplavami, čistilnih naprav ali »ribjih stez«.

(Jagen Weltweit internet)

Nemčija: Na Bavarskem je skupina lovcev, ki je lovila vrane, doživela precej vznemirljivo dogodivščino. Ko so lovci zjutraj že približno 30 minut sedeli v svojih skrivališčih in že nekajkrat ustrelila na vrane, je na mesto dogodka prihitelo šest policijskih patroljnih vozil, ki so jih alarmirali prebivalci bližnjega naselja. Po razjasnitvi položaja se je celotna

dogodivščina srečno končala za vse (nenazadnje verjetno tudi za vrane), saj so očitno vsi vpleteni z razumevanjem sprejeli dejstvo, da je celotna situacija glede terorističnih napadov in groženj vendarle bolj ali manj upravičen razlog za dodatno zaskrbljenost občanov in povečano previdnost.

(Deutsche Jagd Zeitung internet, JagdErleben internet)

Nemčija: Tradicionalni lov ima v narodnih parkih z upravljanjem z divjadjo le malo skupnega. Zato imajo uprave narodnih parkov zelo različna stališča glede trofejnega lova. Nekateri dovoljujejo uplenitljem odvzem plena in prepariranje trofej, nekateri to dovoljujejo, če so uplenitelji (zaposleni) divjad uplenili zunaj delovnega časa. Precej skrajna pa je odločitev uprave parka v Harzu, kjer v delu parka, ki leži na Spodnjem Saškem, takoj po uplenitvi odžagajo rogovje t.i. »zahodnih« dve- ali triletnih jelenov, medtem ko je rogovja starejših (lovske trofeje) treba dostaviti na vsakoletni pregled trofej s celotnega območja. Rogovja vseh uplenjenih t.i. »vzhodnih« jelenov iz omenjenega dela parka pa odžagajo takoj.

(JagdErleben internet)

Pripravil:
mag. Janko Mehle

Noč

Prebudilo me je škripanje vrat. Nekdo je šel na stranišče, drugi je smrčal v kotu na pogradu. Zunaj pred kočo so v jesenskem vetru šumele breze in od oken je v notranjost vel hladen dih zadnjih novembrskih dni. Skromna mesečina zadnjega luninega krajca je prodirala skozi veje in metala skrivenčene sence skozi okno. Nekako sem vedel, da je noč še dolga, zato sem se pod toplo odejo obrnil na drugo stran, k steni. Spet so zaškripala vrata in nekdo je od zunaj stopil v sobo. Sij žepne svetilke se je razlezel med pogradi in v zaspelih mislih sem spremljal vsak njegov gib. Vrata v sobo je pustil priprta in sij svetilke je zdaj spolzel na drugo stran. Za trenutek je obstal in vedel sem, da je posvetil na uro.

»Koliko je ura?« sem potihoma vprašal.

»Tri bo.« Bil je Jožetov glas. »Vrata sem pustil odprta, drugače bomo pocrkali.«

vezi šele pletle. Lov na srnjaka na ravnici ob Muri in med Kapelskimi goricami je prav gotovo posebno doživetje. Tudi tamkajšnji ljudje so posebneži, širokega in odprtega srca, ki te že za pozdrav vprašajo: »Kaj boš spil?«

In potem kar steče; steče kozarček in za njim tudi beseda. Radenske lovce sem poznal že nekaj let, preden smo se pobratili konec sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Izmenjava lovov je bila že ustaljena navada in tako sva s Stojanom imela moralno dolžnost tisto jesen spremljati Joža in Imreja na lovu v naših hribih. Dogovorili smo se za čas ob koncu novembra, v času tedanjih praznikov. Vzeli smo še nekaj dni dopusta in prostih je bilo za ves teden dni.

S Stojanom sva se odločila, da bova goste namestila v lovski koči na planini Stador. Po pol ure vožnje iz Tolmina do planine smo pod večer vso opremo znošili v kočico in se skušali prilagoditi nanjo. Ob hrani in pijači smo kovali načrt za naslednji dan. Z gosti sem ostal v koči, Stojan pa je odšel v dolino. Vrnil

je skrival za šipkovim grmom in gledal je naravnost proti nama.

»Dajmo, Imre!«

Imre se je stisnil k plotu in pomeril. Po Temnem brdu se je razlegel strel. Muflon je le obrnil glavo in hipoma izginil prek doline v okrilje gozda. Odšla sva na nastrel. Že od daleč sem opazil svežo belo rano na veji hruške, ki je preusmerila kroglo in rešila življenje muflona.

»Imre, nič ne bo! Muflon je bogatejši za izkušnjo ...«

Popoldne sva šla po pobočju Kobale, vendar nisva naletela na divjad. V mraku sva se vrnila do avta in potem sva naredila še obvezen postanek v vaški gostilni. Tam sva izvedela, da se po Senici potika *zaljubljeni* muflon, ki opreza celo za domačimi ovčami. »Cazzanova,« ga je krstil Imre. Toda strinjal se je, da bi zjutraj le pogledala za njim.

V kočico na planini sta se že pred nama vrnila Stojan in Joža. Bila sta slabe volje, saj je Joža pod Krikovim vrhom s strelom oplazil gamsa, ki je

Včasih, ko v Grapi prespim

JOŽE LEBAN - DROLČ

»Imre še diha.«

»Še, še,« je zazelal Joža. »Hrhoče kot star kompresor.«

Še bolj sem se potegnil sam vase in poslušal, kako je tudi Joža zlezal pod odeje in kmalu nato »zapel« svojo melodijo.

Bil sem zadovoljen in srečen, da se je vse skupaj tako končalo. Zunaj, v drvarnici, visita starejši muflon in star gamsov kozel. Mi smo ostali tukaj, v lovski koči. Hrane in pijače imamo še za nekaj dni. Zaboju z drvni je napolnjen in voda v pipi še ni zmrznila. Na toplem sem, lačen in žejen nisem.

Lahko bi se vse skupaj končalo tudi drugače. Misli so mi begale nazaj vse od prvega dne, ko so se pripeljali vrli Štajerci, do dne, ko je Imre uplenil muflona. Včerajšnji dan pa bi bil lahko polomija, če ne celo tragedija.

V začetku poletja sva bila s Stojanom lovska gosta v Radencih. Po nekaj letih pobratenja so se prijateljske in lovske

naj bi se naslednje jutro navsezgodaj. Vreme je bilo jasno in večerna zarja je obetala lepo jutro. Na daleč se je videlo in s prihajajočo nočjo so v daljavi, v Furlanski nižini in proti morju, začele migetati lučke. Strupen mraz nas je zadrževal v koči, kjer smo pridno nalogali v štedilnik. Vsi skupaj smo spali v veliki sobi.

Imre

Zgodaj zjutraj se je vrnil Stojan. Zakuril sem že in tudi pripravili zajtrk ter malico za s seboj. Stojan in Joža sta odšla proti Krikovemu vrhu, z Imrejem pa sva se počasi pomikala proti Temnemu brdu. Lep sončen dan, a hladen ni bil najugodnejši za lov. Suho listje nama je šumelo pod nogami in na daleč se je slišal vsak najin korak. Muflonji mrk je bil tudi že mimo in zanašala sva se le še na lovsko srečo. In skoraj bi jo imela. Na Temnem brdu se je pod divjo hruško pasel starejši muflon. Delno se

spustil le nekaj kapljic krvi. Za naslednji dan sta se dogovorila, da bo Stojan natančno preiskal nastrel s svojim barvarjem, ki je več del po krvnem sledu in si je nabral že dobre izkušnje. Z Imrejem bova pogledala po Senici za »Cazzanovo«. Stojan se je poslovil, preostali pa smo še malo posedeli ob kozarcu štajerskega.

Naslednje jutro smo vstali zgodaj. Zakuril sem in pristavil za kavo in čaj. Prostor okrog štedilnika se je kmalu segrel, od vrat pa je vela zunanja jutranja svežina. Na mizo sem znesil štajerske suhomesne dobrote in domač ržen kruh. Najprej sem postregel kavo, zraven za zajtrk sem nalil še čaj.

»Če pijem zjutraj čaj, potem čez dan ne morem piti vina,« je bil dobre volje Imre. »Ampak če uplenim muflona, bom požrl 'šlauf' in 'spumpal' čaj ven.«

Smeh. Z Jožem sva rekla Imreju, da »Cazzanova« že ni pravi muflon in naj zato ostane kar pri čaju. Prišel je tudi Stojan z Dido, da bosta z Jožem preis-

kala nastrel prejšnjega dne. Z Imrejem sva se odpeljala navzdol do vasi, tam pustila avto in peš oprezala po Senici. Počasi sva se pomikala po stečinah, a uspeha ni bilo. Nad Kosovim mlinom naju je že na daleč glasno naznanjal srnjak. Postajal sem slabe volje in nisem imel dobrega občutka loviti med plotovi za drobnico. Imreja sem pregovoril, da je bolje, če se vrneva v Kobalo.

»Pa greva še prej do gostilne na kavo,« se ni pustil dvakrat prositi Imre.

Po kavi sva se zapeljala do prvega ovinka proti Stadorju, nato pa sva se začela počasi vzpenjati po kolovozu, ki se dviga pod krmiščem v Žigrščah in je tam precej širok. V grapi sva malo počakala, ker se mi je zazdelo, da se na nekem mestu nekaj premika. In res. Muflonke so se pravkar umaknile čez greben, starejši muflon pa je malo postal in naju radovedno opazoval. Stal je slabih petdeset metrov pred nama, med dvema drevesoma, ki sta izraščala v obliki črke V. Trup mu je pokrivalo deblo. Med drevesoma se je videl vrat, glava pa je gledala naprej, že na drugi strani.

»Dober je. Daj hitro, Imre. Nasloni se kar name, na hrbet. Za vrat ga primi!«

Telo sem naslonil na palico, Imre pa se je zadaj naslonil name, mi položil puško prek rame in pomeril. Poslušal sem njegovo dihanje. Ko je prenehal dihati, sem se umiril tudi sam. Počilo je. Muflon je počasi izginil čez greben za muflonkami.

»Zgrešil sem. Hudič! Se ga je slabo videlo!«

»Jaz nimam slabega občutka,« sem ga tolažil. »Poglejva za greben. Zdi se mi, da po strelu ni imel ta prave iskre ...«

In res, starejši muflon je ležal za grebenom, malo nad potjo. Imre je bil vesel.

»Ni mi bilo jasno, kako naj ga, po tvoje 'primem' za vrat,« se je veselil.

»Meni pa ni jasno, kako boš ti zdaj čaj ven pumpal,« sem se potihlo smejal.

Muflona sva očistila in do avta ni bilo več daleč.

Kosilo smo pripravili v koči. Stojan in Joža sta se vrnila brez gamsa. Edine kapljice krvi so našli na nastrelu, potem je bilo krvi konec. Tudi Dida ni potegnila po sledi. Gams se je očitno z manjšo oplazno rano umaknil v zavetje polic pod Krikov vrh. Ker sem svojo dolžnost do Imreja že opravil, me je Stojan prosil, če grem naslednji dan z njim in Jožem, za družbo.

* * *

Joža

Zjutraj smo se vsi trije odpeljali do planine Lom, nato pa krenili peš po poti do Nemcove planine. Na grebenu smo se ustavili. Z daljnogledi smo preiskali pobočje Zadlaških senožeti, vendar črnih vragov nismo opazili nikjer. Bilo je še precej zgodaj. Za Kobiljo glavo smo slutili sonce in prvi žarki so padali po Čadrskem vrhu. Migavc in greben Tolminsko-Bohinjskih gora so bili obisijani, Tolminske Ravne spodaj so bile še v senci. Nekje v dolini je začela peti motorna žaga in nas vrnila v realnost življenja, saj se nam je dozdevalo, da se je pri nas, zgoraj, čas ustavil. Spustili smo se na zadlaško stran. Po stari vojaški poti smo šli navzdol, nato smo jo v serpentinah zapustili. Zavili smo nazaj za greben planine Lom, proti grebenu Krikovega vrha in nadaljevali v zadlaške senožeti. Pot je bila ozka in ponekod bolj podobna gamsji stečini. Tam se nismo nadejali gamsov in smo več pozornosti namenili varni poti.

Hodil sem spredaj. V sredini je bil Štajerc, ki ni bil vajen takih strmin in ozkih prehodov. Tudi nekaj odvečnih kilogramov je imel na sebi in ni dajal ravno vtisa hribovskega lovca. Za njim je hodil Stojan, ki je le tiho gledal predse, zatopljen v svoje misli. Pot je postajala vse ožja in na nekaterih delih sem jo le slutil. Pred nami se je odprla strma grapa. Izpod vrha se je vlekla kot velika pahljača, se nad nami združila v ozko rižo, ki je segala navdol, v Zadlaz. Kraja ji ni bilo videti in bila je neporaščena, saj so zimski plazovi odnesli s seboj vsako upanje, da bi vzklika kakšna klica. Jožu sem se ponudil, da bi mu nesel puško, da bi lažje hodil. Z obema puškama na rami in s svojim nahrbtnikom sem začel prečkati grapo. Delno zasut prehod ni nudil niti za čevelj široke opore. Nenadoma sem zaslišal, da je Jožu zdrsnilo. Na sredi grape je stopil na vejo, prikrito pod listjem, padel in zdrsnil kot po toboganu z nogami naprej ter drsel proti prepadu.

»Piž.....! Že imamo pi.....!« mi je šinilo skozi možgane. Hitro se mi je začel vrteti scenarij, ki bo sledil. Pred seboj sem že videl gorske reševalce, zavijanje siren v dolini in očitajoče poglede solovcev: »Kaj vam je bilo treba rinit tja gor!«

A bili smo tam in Joža je vedno hitreje drsel in mi naposled izginil izpred oči. Kot v sanjah sem šel naprej, ven, na greben, odložil obe puški za prvo drevo in se, kolikor je bilo mogoče hitro, spustil med drevesi po grebenu navzdol, kjer se mi je zdelo, da se mora končati preskok. Na polici sem se usta-

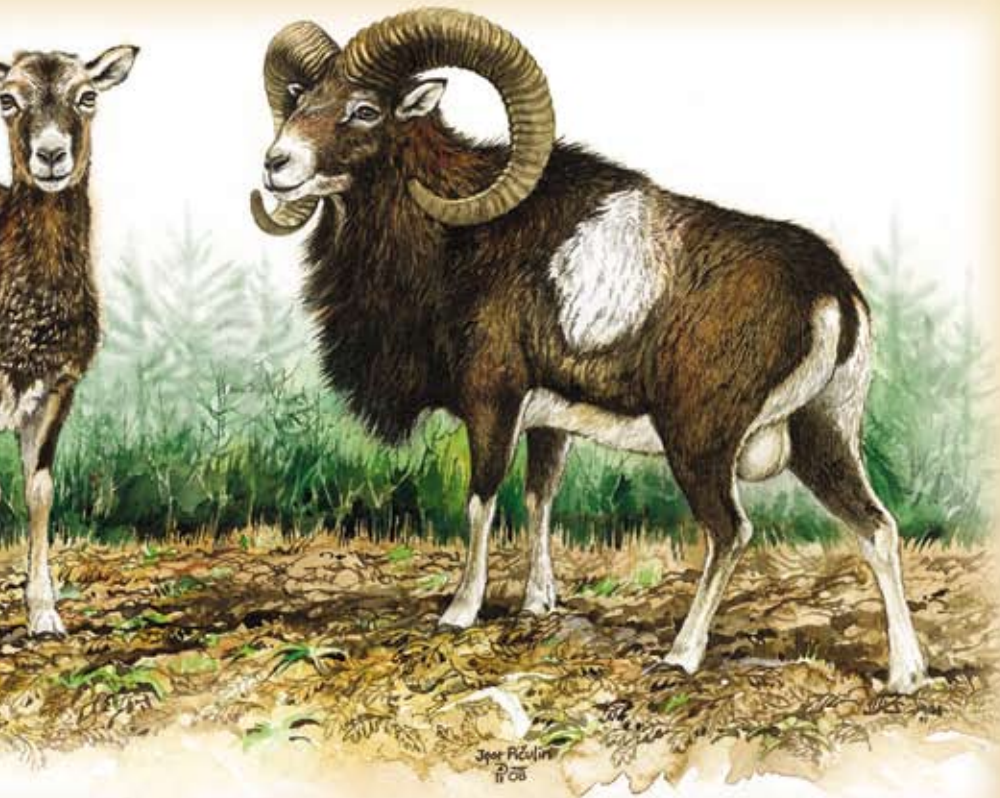

vil, saj naprej ni bilo mogoče. Nekaj metrov nižje, pod polico, med zemljo in listjem, se je kobacal Joža.

»Živ je. Samo da je živ!« Požrl sem grenko slino in se naslonil na bližnjo korenino. Naprej ni bilo mogoče, vsaj v tistih okoliščinah ne. Noge sem imel mehke in sam s sabo nisem vedel kaj početi. Iz nahrbtnika sem izvlekel vrv in jo poizkušal razviti.

Joža se je spodaj skobacal na noge. Zgornji del oblačil mu je potegnilo izza hlač in po hrbtu je bil odrgnjen do krvi. Nekaj se je jezil in se naposled posmejalo. Nahrbtnik mu je potegnilo navzgor, zato mu je narobe obrnjen ostal za glavo. Prav gotovo mi je rešil življenje ali ga je vsaj obvaroval hujših poškodb, ublažil mu je udarec za tilnik. Do njega sem spustil vrv, da je lahko prilezel na greben. Listje mu je molelo iz vseh kotičkov. Umazan je bil od zemlje in čudno je zaudarjal. V zadnjem žepu nahrbtnika, kjer je nosil steklenico vina, je potegnilo ven čep, da mu je vsebina stekla za vrat.

»Je s teboj vse v redu? Si cel? Te kaj boli?« so bila prva vprašanja, ki sem jih zbral. Kljub vsemu je bil dobre volje. Očitno se ni zavedal resnosti položaja, v katerem je bil maloprej. Srečo je imel, da je drsel z nogami naprej in je ves čas lahko videl, kam bo priletel v naslednjem trenutku. Če bi ga le malo zavrtelo, bi bil izgubljen. Samo en udarec z glavo ob korenino drevesa ali skalo in izgubil bi zavest. Potem bi

se z vedno hujšimi poškodbami ustavil kdo ve kje spodaj v grapi. Začela sva se dvigati po grebenu nazaj proti Stojanu, ki je sedel višje na grebenu na stezi. Kolena sem imel mehka, saj je šok prišel za menoj. Prav tako so očitno tudi Stojana izdali živci. Iz neznanega razloga si je sezul čevelj in roke so se mu tresle. Nenadoma mu je čevelj padel iz rok in se začel kotaliti po grebenu navzdol. Odskakoval je med koreninami in priletel Jožu naravnost v prsi tako, da ga je lahko samo zgrabil z rokami: »Sakramenski hribovci! Če me niste mogli v grapi fentati, ste me zdaj hoteli z gojzarjem,« je bil kljub vsemu duhovit.

Stojan se je na stezi le kislo smejal. Težko si je predstavljati človeka visoko v hribih brez enega planinskega čevlja. Lova bi bilo za tisti dan konec in samo v nogavicah ne bi prišel daleč. Prav gotovo bi imel težave, preden bi prišel do poti in avta.

Na poti smo se usedli. Požirek žganja nam je umiril živce. Bili smo si enotni, da je imel Joža veliko srečo in seveda spremljevalci z njim. Naprej smo Joža navezali. Hodil je v sredi, privezan med mano in Stojanom. Nismo oprezali za gamsi, le čim prej smo želeli priti ven iz divjih grap.

Pred bivakom v Brgincevih senožetih smo pomalicali. Pobožali so nas prvi sončni žarki. Postali smo dobre volje in neljubi dogodek se nam je že začel umikati v pozabo. Spet so se začeli pri-

kazovati gamsi. Kje so? V Sopatu prav gotovo. Toda tudi Sopot je neprijazen in na Joža bo treba bolj paziti. Zopet smo ga navezali in se odpravili po stezi naprej, v Sopat. Pomagali smo mu čez rob, na greben. Tam smo se prikrili in opazovali, toda nič. Počasi smo lezli previdno naprej, ker je pot spet vodila prek grape na drugo stran. Tam je drevje redkejše in dobro se vidi na vse strani. Preden smo šli čez naslednji greben, sem pogledal nazaj. Pod potjo se je na drugi strani, od koder smo prišli, dvignil gams.

»Lejga! Gams! Usedimo se dol. Počasi in potiho!«

Usedli smo se in molče dvignili k očem vsak svoj daljnogled. Starejši kozel. Sam je bil in primeren za odstrel. Ni še opazil nevarnosti, ki mu je pretela z drugega grebena.

»Joža, pripravi se!«

Počasi je zlezel nekaj korakov nazaj za štor, ki je bil ravno prav odlomljen, v višini prsi. Na eni strani je pokleknil nad pot in položil puško nanj. Podložil sem mu še volneno kapo, ki sem si jo potegnil z glave, da se je puška lepo ulegla na podlago. Po strelu se je kozel stresel. Pojenjala mu je moč in počasi se je sesedel in zlezel za spodnji grm. Upali smo, da se ne bo pobral in zdrsnil čez rob v prepad. Joža je še kar nekaj časa gledal, kaj bo z njim.

»Dober je; naš je!« sem ga potolažil.

Joža se je usedel na pot. Zdaj so tudi njegova izdala živci: »Kaj pa zdaj? Kako

bomo prišli do njega? Jaz se že ne premaknem od tu!«

Odvezali smo ga, saj sem potreboval vrv, da bi lahko sam prišel do gamsa. Stojan je ostal pri Joži, sam pa sem se vrnil čez grapo. Na stezi sem privezal vrv za primerno drevo in se po suhi travi spustil do gamsa. Dober zadetek, za pleča. Malo sem ga obračal na vse strani, nato pa ga z roglji obesil za korenino. Na grobo sem ga iztrebil, počakal, da se je nekoliko odtekla kri, nato pa sem si ga oprtal. S pomočjo vrvi sem se povzpел nazaj na pot. V tistem času sta prišla tja tudi Stojan in Joža. Uplenitelju smo voščili lovski blagor in si ogledovali starejšega kozla. Neprijetno je zaudarjal, saj je bil gamsji prsk na višku.

Po stezi smo se vrnili do bivaka. Tam smo zagrizli navzgor po senožeti in čez sedlo do zgornje poti. Bili smo utrujeni, vendar zadovoljni, da se je vse skupaj tako srečno končalo.

O čaju pa nič ...

V kočjo smo se vrnili pred večerom. Vest o uplenjenem muflonu je že prišla v dolino, tako da nas je pred lovsko kočjo pričakala že vesela družba domačih lovcev. Imre je imel vse pod kontrolo. Lovski blagor in špricerji so si sledili v enakomernem zaporedju. Nekateri domači lovci so ga zbadali, da je uplenil »Cazzanovo«, drugi so vedeli celo povedati, da ga je uplenil spremljevalec. Z našim prihodom smo Imreja razbremenili. Sledil je ogled kozla, lovski blagor in neprestani Jože: »Lovska hvala«. Lovci so si ogledovali starejšega kozla in vse dogodke smo morali nazorno opisati. Seveda nismo zamolčali niti nesrečnega zdrsa in srečnega pristanka v grapi.

Hladen veter s pobočja Kobilje glave nas je prisilil k umiku v kočjo. Toplo je bilo zakurjeno in na mizo sta prišli jedača in pijača. Celodnevna hoja in potem še dvig z uplenjenim gamsom čez greben sta mi vzela vsako dobro voljo. Prijetna toplota mi je lezla pod kožo. Sedel sem v kotu za mizo in že po prvem popitem kozarcu sem postal mehak.

Najboljše voje je bil Imre. Spet se je z besedami vrnil na pobočje Kobale in živo opisoval dogodke prejšnjega dne.

»No, Imre. Kako je stal, ko si streljal?« ga je dregnil nekdo iz družbe.

»Tako!« In v kotu kočje se je postavil na vse štiri in se s pogledom zazrl po družbi. »Ko je počilo, pa je potegnil z desno nogo po listju. Takoj sem vedel, da je zadet.« In je potegnil z nogo po podu.

O čaju pa nič ...

Na Dnevih slovenskega lovskega strelstva tudi srečanje s strelci LZ Srbije

Lovska zveza Slovenije je v dneh od 26. do 28. avgusta 2016 v okviru t.i. *Dnevo slovenskega lovskega strelstva* organizirala več aktivnosti. Namen je bil organizirati **državno tekmovanje LZS v lovskem strelstvu v kombinaciji** za ekipe članov, veteranov in superveteranov oziroma predstavnike območnih lovskih zvez (po veljavnim pravilniku) in tudi družabno **srečanje s strelci Lovskega saveza Srbije (LSS)**.

Kot določa pravilnik, je treba skrbeti za lovsko strelstvo na vseh treh ravneh lovske organiziranosti, torej na ravni lovskih družin, območnih lovskih zvez (usposobljenih članic) pa tudi na državni in mednarodni ravni. Posledica naših tekmovanj je, da tako pridobimo dobre strelce, ki se kasneje lahko pomerijo na mednarodnih tekmovanjih v lovskem strelstvu v tujini. In to počnemo že kar nekaj let zelo uspešno.

Tekmovanje na Pragerskem se je začelo že dva dni prej, saj smo organizirali priprave oziroma vadbo za vse tekmovalce. Pripraviti je

bilo treba strelišče in vse potrebno, da je tekmovanje lahko potekalo nemoteno. V okviru državnega tekmovanja so strelci v kombinaciji tekmovali v naslednjih disciplinah: *trap*, *kompak*, na tarčo *Bežeči merjasec z MK puško* in *s puško večjega kalibra*.

O podrobnejših rezultatih, odprtju prvenstva, tekmovanju in spremljajočih dejavnostih smo takoj po tekmovanju podrobno

poročilo objavili na naši spletni strani LZS. Omeniti in poudariti velja tudi obisk predstavnikov podjetij darovalcev in sponzorjev, ki so v hali Strelskega centra Gaj - Pragersko postavili na ogled po vnaprej objavljenem urniku izdelke in opremo, ki so namenjeni lovcem, športnim strelcem, pohodnikom ipd. Na tak način smo udeležencem tekmovanja in zainteresiranim obiskovalcem

ponudili v bistvu »mali sejem lovske opreme«. Tudi ta poskus naše komisije LZS je bil usmerjen v prihodnost in razvoj naše dejavnosti, morda tudi kot predhodnica kakšnega specialnega sejma lovskih potrebščin in opreme po zgledu iz tujine, kamor se večkrat ozremo in se sprašujemo, zakaj tega ne storimo tudi mi.

Strelsko tekmovanje je bilo namenjeno še enemu področju

Odprtje Državnega prvenstva LZS (2016) v kombinaciji

Prilagojene medalje za najboljše strelce in logotipi sponzorjev Državnega prvenstva LZS v lovske kombinaciji

našega mednarodnega sodelovanja na področju lovskega strelstva. Hkrati je namreč potekalo tudi srečanje naše strelske ekipe in ekipe strelcev **Lovske zveze Srbije** (LSS). V soboto se je delegacija Lovskega saveza Srbije srečala z našo strelsko delegacijo, ki se je je udeležil tudi podpredsednik LZS **Ivan Malešič** in je goste uradno sprejel v imenu naše zveze. Pogovarjali in dogovarjali smo se o sodelovanju na področju strelstva ter drugih lovskega aktivnosti. Prvi dan srečanja je ekipa LSS opravila tudi vadbeno streljanje na trap strelišču. Ekipa LZS je prijateljem prikazala način naših treningov

Najuspešnejše tri strelke, članice DSL.

Prilagojene medalje in pokalov najboljše

na vseh poligonih strelišča in v katere so se aktivno vključili tudi predstavniki LSS. Vsak trening ima svoj namen in tako sta se ekipi obeh lovskega zvez (držav) pomerili v medsebojnem tekmovanju. Rezultat je bil pričakovan, saj se je naša ekipa v tekmovanju z ekipo LSS izvrstno izkazala, slednja pa je dosegla predzadnje mesto. Tako smo tudi pokazali, da vložek v našo ekipo ni bil kar tako ali, kot bi rekli, po domače; tak vložek ima tudi ustrezen odgovor v rezultatih.

potjo na Madžarsko, a se žal ni mogel udeležiti sprejema srbskih lovcev- strelcev.

Matija Janc, predsednik Komisije LZS za lovskega strelstvo in orožje

Rezultati Državnega prvenstva LZS v kombinaciji (2016):

Veterani – golobi

1. Janez Škrli, Notranjska 48 192
2. Danilo Marholda, Maribor 47 188

3. Bojan Urbančič Maribor 46 184,

Veterani – MK

1. Anton Hudernik Maribor 196
2. Dušan Urankar Savinjsko-Kozjansko 194
3. Ljubiša Pavlovič Ljubljana 194

Veterani – kombinacija

1. Bojan Urbančič, Maribor 24 96 93 189
2. Janez Škrli, Notranjska 23 92 94 186
3. Anton Hudernik, Maribor 22 88 97 185

Veterani, golobi – ekipno

1. Maribor 272
2. Posavje - Krško 256
3. Savinjsko-Kozjanska 256

Veterani, MK – ekipno

1. Maribor 286
2. Ljubljana 280
3. Kočevje 277

Veterani kombinacija – ekipno

1. Maribor 558
2. Savinjsko-Kozjanska 534
3. Posavje - Krško 526

Superveterani – golobi

1. Karol Cizej, Savinjsko-Kozjanska 49 196
2. Ivo Pahič, Maribor 46 184
3. Jože Podgoršek, Savinjsko-Kozjanska 45 180

Superveterani – MK

1. Franc Barbič, Ljubljana 194
2. Lovro Korošec, Ljubljana 192
3. Pavle Jereb, Gorenjska 188

Superveterani, MK – ekipno

1. Gorenjska 284
2. Posavje Krško 283
3. Ljubljana 281

Superveterani, golobi – ekipno

1. Savinjsko-Kozjanska 272
2. Posavje - Krško 252
3. Kočevje 244

Superveterani, kombinacija – ekipno

1. Savinjsko-Kozjanska 547
2. Posavje - Krško 535
3. Kočevje 522

Člani, golobi – ekipno

1. Savinjsko-Kozjanska 544
2. Notranjska 540
3. Maribor 536

Člani, krogla – ekipno

1. Kočevje 576
2. Notranjska 572
3. Zasavje 570

Člani – golobi

Št.	Ime in priimek	OZ	Trap	Kompak	Skupaj
1.	Boštjan Sadek	Maribor	25	24	196
2.	Mitja Kersnik	LZS	24	25	196
3.	Bogdan Verdev	Savinjsko-Kozjanska	25	23	192

Člani – krogla

Št.	Ime in priimek	OZ	Srnjak	Lisica	Gams	BM	Skupaj
1.	Miha Finkšt	Savinjsko-Kozjanska	50	50	49	49	198
2.	Matjaž Hlebš	Zasavje	50	49	50	49	198
3.	Mitja Kersnik	LZS	50	50	50	48	198

Člani, kombinacija

1.	Mitja Kersnik, LZS	394
2.	Boštjan Sadek, Maribor	394
3.	Matjaž Hlebš, Zasavje	386

Člani, kombinacija – ekipno

1.	Notranjska	1112
2.	Maribor	1105
3.	Zasavje	1098

Člani, bežeči merjasec

1.	Franci Vidmar, Zasavje	94
2.	Matjaž Hlebš, Zasavje	91
3.	Marjan Lah, Ptuj - Ormož	87

Bežeči merjasec - ekipno

1.	Zasavje	256
2.	Posavje Krško	230
3.	Maribor	225

Strelci, ki so v letu 2016 dosegli rezultat za naziv MOJSTER STRELEC v naslednjih strelskih disciplinah:

Bežeči merjasec

Franci Vidmar, Matjaž Hlebš, Marjan Lah, Gregor Miketič, Boštjan Sadek, Mitja Vrbič, Jure Slak, Nejc Hlebš, Dejan Kozole

Golobi

Karol Cizej, Ivo Pahič, Jože Podgoršek, Janez Škrl, Danilo Marholda, Bojan Urbančič, Franci Koncilja, Anton Weiss, Edvard Sidar, Boštjan Sadek, Mitja Kersnik, Bogdan Verdev, Janez Škrlj, Marijan Sadek, Igor Pičulin, Anže Pintar, Matjaž Hlebš, Zlatko Pogorilič, Damjan Porenta, Damjan Kandare, Franci Vidmar, Vojko Miklavžin, Andrej Marhold, Matjaž Benedičič

Krogla

Miha Finkšt, Matjaž Hlebš, Mitja Kersnik, Boštjan Sadek, Uroš Kovačič, Jože Štefančič, Damjan Kandare, Franc Barbič, Lovro Korošec, Pavle Jereb, Rudi Mlinarič, Jurij Druškovič, Stanislav Podlesnik, Anton Erjavec, Ivan Curl, Anton Hudernik, Dušan Urankar, Ljubiša Pavlovič, Janez Pavli, Jože Zupan, Slavko Prah

so jih po ustnem izročilu zapisali najrazličnejši zbiratelji.

Črna je bila prvič omenjena leta 1109 kot Črni Potok, leta 1137 pa je dobila zdajšnje ime. V tem delu Mežiške doline sta bili najbolj znani dejavnosti rudarstvo (svinec, cink) in železarstvo. To je gotovo najlepši turistični kraj v Mežiški dolini; odlikujejo ga številne naravne posebnosti in bogata kulturno-zgodovinska dediščina. Med naravnimi lepotami Občine Črna brez dvoma velja omeniti Najevsko lipo, več kot 770 let staro mater vseh slovenskih lip. Črna ima zelo razvito infrastrukturo, posebno za šport in rekreacijo, ki omogoča dobre razmere za priprave športnikov. Vse pomembnejši postaja ta kraj tudi za alpinizem in športno plezanje v urejenih okoliških plezališčih. Ne smemo pa pozabiti omeniti, da iz teh krajev izhajajo številni naši uspešni slovenski športniki, predvsem alpski smučarji in smučarke s **Tino Maze** na čelu.

pripravil vse potrebno za izvedbo tekmovanja. Izdelali so zelo lične lesene kabine za sodnike, na drugi pa iz narezane hlovdovine stole za tekmovalce. Varovanci Centra za usposabljanje, delo in varstvo iz

Janez Švab, predsednik organizacijskega odbora in predsednik LGB Črna, je pozdravil vse zbrane v dvorani.

Deveto Državno in tretje Mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja

V sklopu vsakoletnega, zdaj že 61. turističnega tedna v Črni na Koroškem je 20. 8. 2016 v tem kraju potekalo tudi deveto Državno in tretje Mednarodno prvenstvo v oponašanju jelenjega rukanja. Tovrstno tekmovanje, od kar se je začelo po različnih

Pogled na prireditveni prostor dvorane z mesta, kjer so tekmovanje spremljali predstavniki vodstva.

kraji Slovenije, vedno pritegne pozornost poleg lovcev tudi ljudi, ki živijo v urbanem okolju, ne poznajo pa utripa narave, ko se v gozdu v septembru začne obdobje jelenjega parjenja (ruka). Tedaj se sicer med letom tihi jeleni ves mesec oglašajo z gromkim rukanjem.

Črna na Koroškem je na koncu Mežiške doline, nedaleč stran od gore Pece, pod katero po legendi v votlini še vedno spi kralj Matjaž, ki je osrednji junak ljudskih pripovedk z zgodovinskim ozadjem, ki

Ob njenih uspehih se je v njeni končni karieri Črna preimenovala v »Zlato na Koroškem«.

V prijetnem okolju obnovljenega kulturnega doma v Črni je bilo vse pripravljeno za rukaško tekmovanje. Letos je bila organizacija zaupana predstavnikom **Lovskogojitvenega bazena Črna** (LGB Črna), v katerega so združene tri lovске družine: **LD Bistra**, **LD Koprivna - Topla in LD Pogorevc**. Organizacijski odbor pod vodstvom **Janeza Švaba**, ki je tudi predsednik LGB Črna, je

Črne na Koroškem pa so iz lesa lično izdelali štartne številke za tekmovalce in tablice s številkami (ocenami) za sodnike. Oder je bil lepo okrašen s smrekovimi vejami, postavljeni so bili prapori in nameščeni viseči panoji, ki so dobro označevali naziv prireditve. Skratka, lepa in skrbno pripravljena scenografija! V predprostoru dvorane je Društvo kmečkih žena za obiskovalce pripravilo svojo stojnico z vsemi koroškimi dobrotami.

Začelo se je s himno RS, ki

jo je zapel operni pevec **Marko Kobal** ob spremljavi **Tomaža Plahutnika** na citrah. Za uvod so nato zadoneli še rogovi Rogovistov ZLD Ptuj - Ormož. Vodenje prireditve je bilo zaupano **Marku Kogelniku** iz LD Libeliče, ki je v svojem pozdravnem nagovoru občinstvu predstavil vse pomembnejše goste, predstavnike Občine Črne na Koroškem na čelu z županjo mag. **Romano Lesjak**, vse predstavnike LZS in Koroške LZ, člane organizacijskega odbora, tekmovalce, sodnike in vodstvo tekmovanja. Tudi podrobnosti o načinu tekmovanja ni pozabil predstaviti (discipline, ocenjevanje nastopa, ocena sodnikov od 1 do 6, povedal, da se najvišja in najnižja ocena brišeta, da tekmovalci nastopajo v treh disciplinah z možnostjo dodatne discipline v primeru zbranega enakega števila točk ...)

Nato so na govorniški oder povabili naslednje govornike: mag. **Štefana Vesela**, generalnega sekretarja LZS, **Milana Tepeja**, predsednika Komisije LZS za lovsko kulturo in odnose z javnostjo, **Gregorja Vrabiča**, podpredsednika Koroške lovske zveze, mag. **Romano Lesjak**, županjo Občine Črna na Koroškem, **Janeza Švaba**, predsednika organizacijskega odbora in predsednika LGB Črna, **Štefanijo Emeršič** s Turističnega društva Črna na Koroškem in **Blaža Šulerja**, LD Prežihovo. Vsi so pozdravili občinstvo, tekmovalce in še posebno delegacijo rukačev in sodnika iz Madžarske. V svojih pozdravnih nagovorih so poudarili pomen prireditve in vsem v dvorani zaželeli prijetno spremljanje prireditve, tekmovalcem pa čim boljše uvrstitev. Občinstvo, ki je dvorano napolnilo do zadnjega kotička, je vsakega omenjenega posebej nagradilo z gromkim aplavzom.

V pripravi na začetek tekmovanja je dvorano ogrel nastop **Milana Kamnika**, ki je s kitaro in orglicami zapel dve lovski pesmi v črnjanskem narečju.

Letošnje tekmovanje je potekalo v naslednjih treh disciplinah:

– **oponašanje mladega jelena, ki išče košute,**

– **oponašanje jelena s košutami na rukališču, ki jih obkroža stranski jelen,**

– **oponašanje glavnega, neogroženega alfa jelena na rukališču.**

Rezervna disciplina: oponašanje jelena na višku moči z rukanjem, ki je značilno za ves čas paritvenega obdobja (ruka).

Na mednarodno tekmovanje se je prijavilo dvanajst tekmovalcev

Člani vodstva tekmovanja so bili (od leve): mag. **Štefan Vesel**, **Boris Leskovic**, **Marko Petretič** (vodja tekmovanja) in **Aleš Vrabič**.

Zmagovalna trojka tretjega Mednarodnega prvenstva v oponašanju jelenjega rukanja; z leve proti desni: **Mate Kasper** (Madžarska) – tretje mesto, **Urban Košir** (Slovenija) – prvo mesto in **Janez Podkrižnik** (Slovenija) – drugo mesto.

iz Slovenije in Madžarske (devet iz Slovenije: **Simon Ferlinc** (LD Puščava), **Martin Frančeškin** (LD Trstelj), **Zorko Frančeškin** (LD Trstelj), **Matic Oberstar** (LD Ribnica), **Tilen Nared** (LD Begunje), **Urban Košir** (LD Borovnica) in **Damjan Zdovec** (LD Prežihovo), **Janez Podkrižnik** (LD Ljubno ob Savinji), **Blaž Šuler** (LD Prežihovo), trije tekmovalci iz Madžarske: **Mate Kasper**, **Zoltan Bur**, **Attila Czako**).

Rukanje tekmovalcev je ocenjevalo pet sodnikov: **Simon Ernest Kerčmar** (ZGS), **Janko Mehle** (ZGS), **Jožef Gril** (LD Ribnica), **Aco Rebernik** (LD Rakitna) iz Slovenije, iz Madžarske je prišel sodnik **Tamas Erdelyi**.

V vodstvu tekmovanja so bili: **Marko Petretič** (LD Mokrc), mag. **Štefan Vesel** (LZS), **Boris Leskovic** (LZS) in **Aleš Vrabič** (LD Bistra).

Tekmovanje je potekalo tekoče, gledalci so šele na koncu nastopa vseh tekmovalcev v posamezni disciplini smeli nagraditi tekmovalce z aplavzom. Med posameznimi disciplinami sta z nastopom tekmovanje popestrila

Marko Kobal in **Tomaž Plahutnik**. Na koncu se je v sproščenem vodenju napovedovalca **Marka Kogelnika** tekmovanje prevesilo v zaključni del. Dodatna disciplina za končno razvrstitev ni bila potrebna, zato je lahko vodstvo tekmovanja hitro posredovalo končne rezultate, da sta se lahko kmalu začeli razglasitev tekmovalnih uspehov in podelitev priznanj za udeležbo, medalj, diplom in nagrad.

Državni prvak Slovenije in tudi prvak mednarodnega prvenstva Slovenije v oponašanju jelenjega rukanja je že drugo leto zapored postal **Urban Košir** iz LD Borovnica. Prav tako je drugo mesto spet pripadlo **Janezu Podkrižniku** iz LD Ljubno ob Savinji, tretje mesto pa je zasedel madžarski tekmovalac **Mate Kasper**. V konkurenci za državno prvenstvo Slovenije je poleg omenjenih prvih dveh tretje mesto zasedel **Matic Oberstar** iz LD Ribnica.

Piko na i prireditvi in za razpoloženje v dvorani je s svojim nastopom postavila mlada pevka **Adrijana Kamnik** iz Črne na

Koroškem, znana že iz oddaje Slovenija ima talent, ki je s svojo že znano »energijo na kvadrat« popolnoma osvojila občinstvo v dvorani. Ni kaj pripomniti.

Skratka, prireditve se je v tako dobrem vzdušju tudi končala. V zahvalo izjemnemu občinstvu, izjemno dobri organizaciji in vsem nastopajočim tekmovalcem ter sodnikom se je na govorniškem odru zahvalil tudi starosta in začetnik tovrstnega tekmovanja v Sloveniji, neutrudni **Jožef Gril**, ki v septembru praznuje 70-letnico.

S strani organizacijskega odbora velja posebna zahvala tudi vsem darovalcem (Zavarovalnici Maribor, Občini in Turističnemu društvu Črna na Koroškem, LZS, ZGS, Optics trade, Lovski trgovini, TAB, d. d., MPI, d. o. o., Koroški lovski zvezi, LD Grad - Kuzma, LD Prebold), ki so omogočili, da smo bili vsi prisotni deležni lepe in odmevne prireditve.

Marko Petretič

V SK ZLD - Celje imamo novo generacijo lovcev

Neverjetno, kako hitro mineva čas. Pri podelitvi lovskih spričeval novim lovcem sem imel občutek, da smo nekaterim, ki so se letošnje prireditve udeležili v funkciji starešine, šele včeraj izročili spričevalo in lovsko izkaznico. Zdaj pa so kot mladi predsedniki že sami izročali izkaznico in prisostvovali podpisovanju zaprisege mlajšim članom, ki so postali lovci.

Prvič so v naši območni zvezi pri podelitvi lovskih spričeval mladi lovci podpisali Zaprisego slovenskega lovca decembra 1999. Takrat jih je bilo dvaindvajset, saj smo tisto leto še zadnjič imeli dva tečaja v letu: enega spomladi, drugega jeseni. Letos pa se je seznam doslej podpisanih zapriseg končal pri zaporedni številki 719. Vsako leto pridobimo povprečno 42 novih mladih lovcev, kar v zdajšnjem času ni zanemarljiva številka. Med podpisniki zaprisege je tudi 35 žensk.

Tako kot vsa leta doslej smo tudi letos uspešno organizirali in izvedli tečaj za lovski izpit, na katerega je bilo v začetku prijavljenih 41 kandidatov, od tega tudi dve predstavnici nežnega spola.

Pred začetkom tečaja smo ugotovili, da trije kandidati izpolnjujejo pogoje za priznanje teoretičnega dela lovskega izpita in so bili oproščeni predavanj ter

tematskih preverjanj. Trije tečajniki so med potekom tečaja odstopili iz takšnih ali drugačnih razlogov. Zaključni izpit je opravljalo 35 kandidatov.

S predavanji, ki so bila enkrat na teden, smo začeli 4. marca 2016 in končali 13. maja. Preizkusi znanja po posameznih učnih temah so bili razporejeni tako, da so kandidati imeli dovolj časa za pripravo. Zaključni izpit so opravljali pred tričlansko komisijo od 23. do 26. maja, ki so jo sestavljali dr. **Boštjan Pokorny**, predsednik, in člana **Miran Krštinc** in **Peter Terglav**.

Slovesna podelitev spričeval je bila v petek, 10. junija, že kar tradicionalno pri lovskem domu LD Vojnik. Na prireditve smo letos povabili *Savinjske rogiste*, ki so z uvodno melodijo naznanili, da se je začetno izobraževanje za generacijo mladih lovcev 2016 dejansko končalo.

Po uvodnem pozdravu **Janeza Pavla Marina**, strešine LD Vojnik, je predsednik izpitne komisije dr. Boštjan Pokorny v nadaljevanju predstavil kratko analizo letošnjega tečaja. Nad odnosom do izobraževanja, znanja na izpitu, ki so ga pokazali nekateri kandidati, je bil dokaj kritičen. Poudaril je, kako pomembna sta način dela in lovsko znanje mentorjev, da pripravnik že v času pripravništva v LD osvoji temeljno praktično lovsko znanje. Predavanja, ki jih kasneje pripravnik posluša na tečaju, so v bistvu le nadgradnja osnovnemu pridobljenemu znanju, ki naj bi ga dobil že pri mentorju. Verjetno se bo treba vprašati, ali so res vsi mentorji primerni za tako nalogo. Ali bo treba tudi zanje občasno organizirati kakšno dopolnilno predavanje, na katerem se bodo seznanili z vrstami sodobnih učnih metod, ki naj bi jih uporabljali pri svojem delu. Na drugi strani pa so bili kandidati, ki so se dobro zavedali, kakšen pomen ima tovrstni tečaj in so v učenje vložili res veliko truda, da so uspešno opravili izpit.

Prireditve se je udeležil tudi predsednik upravnega odbora SK ZLD – Celje **Vinko Blažinčič**, ki je v svojem nagovoru vsem novim lovcem čestital, saj so uspešno prehodili pot od začetka izobraževanja v LD do končnega teoretičnega lovskega izpita. Ob tem je poudaril, da smo slovenski lovci pomemben člen pri varstvu narave in smo za opravljeno delo lahko upravičeno ponosni na rezultate, ki jih je lovska organizacija dosegla v tem času.

Na koncu sta skupaj s predsednikom izpitne komisije vsem

Foto: I. Stone

Mladi lovci, generacija 2016, in člani predavateljskega aktiva SK ZLD – Celje

novo izprašanim lovcom izročila spričevala. Ob tej priložnosti je vsak ob podpisu Zaprisege slovenskega lovca dobil še knjižico Etični kodeks slovenskega lovca.

Tako kot vsa leta doslej smo tudi letos najboljšim slušateljem izročili knjižno nagrado. Pri tem so se posebno izkazali **Ian Koštomaj** – LD Hum Celje, **Branko Hrovat** – LD Šentjur in **Aljaž Senič** – LD Dobrna.

Ob koncu še enkrat zahvala članom **LD Vojnik**, ki so celotno organizacijo slavnostnega trenutka, tako kot prejšnja leta, izvedli odlično in poskrbeli, da noben od udeležencev ni odšel od njih lačen ali žejen. Vsem novim lovcom v svojem imenu in imenu predavateljskega aktiva SK ZLD – Celje čestitam za doseženi uspeh in jim želim veliko uspehov pri njihovem nadaljnjem lovskem izobraževanju ter lovskem udejstvanju v loviščih.

Zdravko Mastnak

Tečaj za lovske čuvaje letos izvedla Postojnsko-Bistriška ZLD

Na letošnji razpis LZS za organizacijo tečaja za lovske čuvaje se je prijavila samo **Postojnsko-Bistriška zveza lovskih družin**, ki je tečaj tudi uspešno izvedla. Na tečaj se je prijavilo 33 kandidatov, vendar se je predavanj udeleževalo le 28 lovcev, in sicer petnajst iz Postojnsko-Bistriške ZLD, štirje iz ZLD Ljubljana, trije iz ZLD Notranjske, dva iz LZ Koper, po en tečajnik iz ZLD Gorica in ZLD

Svoje bogato znanje o zgodovini Mašuna in lovstva v tistem koncu Slovenije je tečajnikom prenesel strokovni delavec LZS Gregor Bolčina.

Prekmurje ter dva lovca, ki nista člana nobene območne lovske zveze.

Predavanja so se začela 29. 3. 2016 in so bila vsak torek, petek in soboto v stavbi, v kateri ima svoje prostore tudi Postojnsko-Bistriška ZLD. Priznani in izkušeni predavatelji so odpredavali dvajset tematskih sklopov in zanje

porabili 49 ur, kar pomeni, da se je teoretični del tečaja končal v enem mesecu. Med tečajem je nas tečajnike prišel pozdravit in nam zaželel veliko uspeha pri izpitu tudi podpredsednik LZS in predsednik Postojnsko-Bistriške ZLD mag. **Aleš Klemenc**.

V začetku maja je sledila strokovna ekskurzija pod vodstvom

Po lovišču LPN Jelen - Snežnik je tečajnike popeljal in jim razlagal vodja lovišča Anton Marinčič.

Igorja Simšiča. Zgodaj zjutraj smo se iz Postojne odpravili z avtobusom proti Mašunu. V uvodu nam je strokovni delavec LZS **Gregor Bolčina** predstavil pestro zgodovino Mašuna, Snežnika in okoliških krajev. V gozdni hiši Mašun nam je **Anton Marinčič**, vodja LPN Jelen – Snežnik, predstavil njihovo lovišče in raziskovalne projekte pri velikih zvereh. **Jožef Gril** je predstavil pripomočke za oponašanje jelenjega rukanja ter nam ob pomoči tečajnika **Urbana Koširja**, sicer državnega prvaka v tej disciplini, tudi praktično predstavil izvedbo rukanja. Z vodjo LPN Jelen - Snežnik smo si ogledali

sedem kandidatov, ki so imeli popravni izpit, ter oba kandidata, ki sta se izpita udeležila prvič. Dvema kandidatom bo ponujena še ena priložnost, da bi končno le opravila zahteven izpit za lovskega čuvaja.

Organizacija in izvedba tečaja je bila ocenjena odlično, za kar velja zahvala vodstvu območne LZ, **Gregorju Bolčini**, ki je neprestano bdel nad potekom tečaja in nas ob manjših spodrseljah tudi spodbujal, ter vsem predavateljem za posredovano znanje. Ne nazadnje hvala tudi izpitni komisiji za korektno izvedbo preverjanja znanja na izpitu.

Vedran Prodan

Foto: V. Prodan

*Delo po krvni sledi je tečajnikom predstavil izkušen vodnik krvosledcev **Jure Pagon**.*

dve krmišči in lovskotehnične objekte ob njih.

Nato je sledila vožnja do gradu Snežnik, kjer nas je pričakal znani vodnik psa krvosledca **Jure Pagon** s svojima psičkama. Najprej nam je predstavil pravilne postopke dela s psom krvosledcem ter nato tudi praktično prikazal potek iskanja po umetni krvni sledi. V pristavi gradu Snežnik smo si ogledali razstavo rogovij v letu 2015 uplenjenih jelenov v Notranjskem LUO. Po ogledu smo se odpeljali na zasluženno pozno popoldansko kosilo.

Pred izpitom smo morali tečajniki oddati napisano seminarsko nalogo iz določenih tematik, ki zadevajo lovstvo in lovskočuvajsko službo. V prvem izpitnem roku, 9. 5. 2016, je v Postojni opravljalo izpit 26 kandidatov, pri čemer je bilo sedemnajst uspešnih, devet pa jih je pri enem ali več predmetih po mnenju izpitne komisije pokazalo premalo znanja. V drugem izpitnem roku, ki je bil 30. 5. 2016 na sedežu LZS v Ljubljani, je svoje znanje ponovno predstavilo devet kandidatov s prvega roka in dva kandidata, ki se prvega roka nista udeležila. Uspešnih je bilo

Pod okriljem LZ Koper lovski izpit opravilo petnajst novih lovcev

Tako kot je že nekajletna tradicija, smo se pri **Lovski zvezi Koper** tudi letos odločili, da bomo potrdila o opravljenem lovskem izpitu in zapisemo oz. podpis na načel Etičnega kodeksa slovenskih lovcev organizirali in opravili javno. Tako smo želeli naše nove lovske tovariše in tovarišico ter njihovo poslanstvo predstaviti tudi širši javnosti. Odločili smo se, da bomo letos to storili v okviru praznovanja 70-letnice Lovske družine Dekani in pred odprtjem pregledne razstave rogovij uplenjenih jelenov, najmočnejših srnjakov in čekanov starejših divjih prašičev v Primorskem LUO v letu 2015.

Slavnostna podelitev je potekala na sončni petek, 10. 6. 2016, v senci dreves dekanskega parka, kjer so prireditev popestrili pevci Lovskega pevskega zbora Dekani, program pa je povezovala **Monika**

*Skupinska fotografija novih lovcev s predsednikom LZ Koper **Fabio Steffetom** ter članoma izpitne komisije **dr. Livijem Jakominom** in **Andrejem Silo***

Kontelj. Slavnostni govornik je bil predsednik LZ Koper **Fabio Steffe**, ki je v svojem nagovoru predstavil potek izobraževanja in opomnil mlade lovce in lovko predvsem na etična načela, ki jih pri svojem lovskem udeleževanju morajo upoštevati v lovski praksi.

Letos so tečajniki začeli s predavanji že 5. 2. 2016 in se ob petkih ter sobotah vse do 23. 4. 2016 srečevali v lovskem domu LD Koper. Dvanajst izkušenih predavateljev jim je predstavilo 24 zanimivih in za lovsko udeleževanje pomembnih tem. Po vseh predavanjih so sledili preizkusi znanja. Tečaj je obiskovalo sedemnajst pripravnikov, k zaključnemu izpitu 29. 4. 2016 pa je pristopilo šestnajst kandidatov za lovca. Pred tričlansko komisijo v sestavi **dr. Livio Jakomin**, **Janko Brezovnik**, mag., in **Andrej Sila** je vseh petnajst pripravnikov in pripravnica pokazalo dovolj znanja, da so lahko postali polnopravni člani naših lovskih družin. Verjamemo, da so jim mentorji v pripravniški dobi ter nato predavatelji na tečaju posredovali dovolj znanja, da bodo naše lovsko poslanstvo opravljali strokovno in etično, hkrati pa gojili tovariške odnose med lovci. Slednje so dokazali tudi na družabnem večeru in zadnjemu pogonu, ki so ga imeli po slavnostni podelitvi potrdil in odprtju razstave ter so se ga udeležili številni mentorji, predavatelji in funkcionarji lovskih družin ter območne lovske zveze.

Vedran Prodan

Slavnostno izročili lovška spričevala prvi generaciji lovcev Brkinsko-Kraške ZLD

Brkinsko-Kraška zveza lovskih družin, ki deluje že leto in pol in združuje 590 članov zelene bratovščine iz trinajstih lovskih družin s Krasa in Brkinov, je v četrtek, 25. 8. 2016, slavnostno podelila lovška spričevala petnajstim novim lovcem, ki so prva generacija te najmlajše območne lovske zveze. Dogodek, ki je pomenil tudi uvod v praznovanje sežanskega občinskega praznika, je na Trgu osvoboditve v Sežani pozdravil sežanski župan **Davorin Terčon**, predsednik tamkajšnje območne lovske zveze **Andrej Sila** pa je zbranim predstavil delovanje zveze, s poudarkom v zadnjem letu, ko so izobraževali prvo generacijo lovcev. Letos je namreč v Brkinsko-Kraški ZLD opravilo lovski izpit trinajst pripravnikov in dve pripravnici. Po Silovih besedah si želijo, da bi bilo v prihodnje v njihovih vrstah še več žensk. Ob tej priložnosti je tudi natančno razložil, kako poteka takšno izobraževanje. »Priprava na lovski izpit je obsežno izobraževanje, ki traja najmanj leto dni. Obsega praktičen in teoretičen del kot tudi zahtevne preskuse znanja iz vseh tematskih sklopov oziroma iz 23 tem. Praktični del izpita pripravnik pred tem opravlja v okviru svoje LD oz. upravljavca lovišča. Praktični del zajema veliko praktičnih znanj in traja najmanj 180

Foto: O. Knez

Andrej Sila, predsednik Brkinsko-Kraške ZLD, pred mikrofonom in malčki sezanskega vrta ter pevci Slovenskega lovskega pevskega zbora - Doberdob

ur. Po preteku leta dni opravljanja praktični del izpita v obliki zagovora pred tričlansko komisijo LD. Lovski pripravniki imajo svojega mentorja in pomožnega mentorja, oba predstavljata 'njegova očeta' v lovski družini. Končni, teoretični del izpita pa opravlja kandidat pred od ministra (MKGP) pooblaščenimi tremi člani med katerimi je tudi predstavnik LZS, torej tudi predstavnik naše območne zveze. Toda k teoretičnemu delu izpita pristopi pripravnik lahko po predhodno opravljenemu praktičnemu delu, ter tečaju varnega ravnanja z orožjem in tečaju prve pomoči,« je razložil Sila.

Predavatelji so svoje znanje na predavanjih, ki jih je po pooblastilu LZS organizirala Brkinsko-Kraška območna zveza, posredovali v 54 urah. Po uspešno končanem preverjanju znanja so pripravniki opravljali še končni zagovor. Le-tega so opravljali pred tričlansko izpitno komisijo, ki jo je imenoval kmetijski minister. Vsi kandidati so izpit zelo uspešno opravili, prav tako so slavnostno zaprisegli in podpisali listino. Andrej Sila je v družbi tajnice **Magde Sluga** podelil petnajst lovskih spričeval.

Na tem dogodku je Sila v imenu Brkinsko-Kraške ZLD slavnostno podpisal dogovor o medsebojnem sodelovanju z Društvom slovenskih lovk, ki ga zastopa predsednica **Urša Kralj**. To je sporazum na področju skupne promocije lovstva, varstva narave, izobraževanja, druženja in razvijanja lovske kulture. Podoben sporazum o sodelovanju so brkinsko-kraški lovci sklenili tudi s Slovenskim lovskim pevskim zborom **Doberdob**. Zbor šteje blizu 25 pevcev in že 31 let redno nastopa na raznih pevskih revijah, kot so *Primorska poje*, srečanjih LPZ in skupin rogistov, pa tudi na raznih

Foto: O. Knez

Trinajst novih lovcev in dve lovki z območja Brkinov in Krasa je konec avgusta slavnostno zapriseglo, da bodo v lovski praksi spoštovali določila Etičnega kodeksa slovenskih lovcev.

podobnih kulturnih prireditvah in proslavah v Sloveniji, Italiji ter drugih državah. Obenem je to edini lovski pevski zbor, ki deluje na območju Italije. Zbor, ki ga organizacijsko vodi predsednik **Egon Malalan**, deluje pod taktirko zborovodkinje **Mire Fabjan**. Tudi tokrat so ponesli slovensko pesem z lovsko tematiko, kot so: *Pozdrav Ubalda Vrabca*, *Ko zjutraj lovski rog doni* na besedilo Antona Baloha in v priredbi Josefa Pöschala, *Lovski rog* in končali s pesmijo *Lovska Frana Venturinija*. Z otroki iz sezanskega vrta so zapeli narodno pesem *Lisička*. Lovski pevski zbor, ki deluje v okviru Društva slovenskih lovk Furlanije-Juljske krajine – *Doberdob* se je tedaj že aktivno pripravljala na samostojne koncerte, ki jih bodo imeli še letos v raznih krajih Slovenije, med njimi tudi v Sežani.

Nato je bilo prijetno druženje ob kraški kapljici kraških vinarjev **David Štoke** iz Dutovelj in Vinarstva **Kodrič - Širca** iz Godenja ter ob kraškem pršutu Pršutarne **Kras** iz Šepulj. Ob

Zdravljici so nazdravili s penino Prima **Primoža Štoke** iz Krajne vasi ter slavnostno zarezali v slastno torto.

Olga Knez

Prva strelska tekma (veliki kaliber) za pokal LZ Koper

V soboto, 16. 7. 2016, je bila pod okriljem LD Rižana in LD Dekani organizirana prva lovska strelska tekma v streljanju s puško risanico velikega kalibra za pokal območne **Lovske zveze**

(80 m) in tarčo srnjaka (100 m). Na vsako od obeh tarč je bilo treba oddati tri strele. S tekmovanjem so se poskušali čim bolj približati dejanskim razmeram, s katerimi se lovci srečujemo pri lovu. Tekmovanje je bilo organizirano v čudovitem naravnem okolju, vsak tekmovalec pa je moral uporabljati signalni varnostni jopič.

Po zboru ekip, pozdravnem nagovoru predsednika LZ Koper in LD Rižana **Fabia Steffeta** ter predstavitvi poteka tekmovanja, za kar je poskrbel predsednik strelske komisije pri LZ Koper **Alen Furlan**, sta sledila žreb vrstnega reda streljanja in začetek tekmovanja.

Po končanem streljanju sta bili razglasitev rezultatov in podelitev medalj ter pokalov. Najboljši posamezniki so prejeli tudi praktične nagrade, ki sta jih podarila lovska trgovina Slovarms, d.o.o., in **Dorijan Andrejašič**.

V ekipni konkurenci je prvo mesto zasedla ekipa **Lovačkov saveza Istarske županije** pred drugo uvrščeno ekipo LD Dekani in tretjo uvrščeno ekipo LD Istra - Gračišče.

Med posamezniki je s svojim odličnim rezultatom 59 od 60 mogočih krogov blestel in osvojil prvo mesto prav predsednik LZ Koper in LD Rižana **Fabio Steffe**, drugo mesto je osvojil član ekipe LSIŽ **Sebastian Brdico** z

Sebastian Brdico, Robert Terčič, Fabio Steffe in predsednik strelske komisije pri LZ Koper Alen Furlan

Koper. Sodelovalo je sedem ekip LD (članic LZ Koper), ekipa UO LZ Koper in ekipa Lovačkov saveza Istarske županije. Ekipo je sestavljalo šest lovcev strelcev, pri čemer so se za ekipni rezultat šteli štirje najboljši rezultati. Lovci so streljali s puškami risanicami ob fiksnem količku na tarčo lisice

doseženimi 58 krogi, za tretje mesto pa je potekal hud boj z »razstreljevanjem« med članoma LD Dekani **Iztokom Kavrečičem** in **Robertom Terčičem**, ki sta po rednem delu streljanja dosegla enak rezultat – 57 krogov. Enako število krogov je imel tudi član LD Istra - Gračišče in reprezentant

Na strelski liniji

Slovenije v trapu **Denis Vatovec**, vendar z manj zadetki v desetko. Po razstreljevanju je tretje mesto osvojil **Robert Terčič**.

Z željo vseh prisotnih, da bi tekmovanje postalo tradicionalno, se je druženje ob odličnem pasulju, ki je nastal pod kuhalnico lovskega tovariša LD Dekani **Žike Šujkiča**, in ob dobri kapljici iz vinske kleti lovskega tovariša **Iztoka Kavrečiča** nadaljevalo do poznega popoldneva.

Vedran Prodan

Srečanje predstavnikov lokalnih skupnosti HR - SLO na meji

Na mednarodnem mejnem prehodu Babno Polje so se v petek, 1. 7. 2016, ob 13. uri srečali predstavniki lokalnih skupnosti z obeh strani državne meje med Hrvaško in Slovenijo. Delegacije predstavnikov mejne policije, predstavnike obeh občin in krajevnih skupnosti, predstavnike gasilcev, predstavnike gospodarstvenikov in predstavnike lovskih organizacij z obeh strani meje sta vodila oba župana, in sicer za Občino Čabar **Kristijan Rajšel** in za Občino Loška dolina **Janez Komidar**. Udeleženci so si med seboj izmenjali simbolična darila in si izrekli najboljše želje pri delu ter si obljubili negovati že tradicionalno dobro obmejno sodelovanje in dobre medsebojne odnose tudi v prihodnje, jih nadgrajevati z novimi vsebinami in tako čim bolj ublažiti omejevalni vpliv državne meje. Po končanem protokolarnem delu na MP je letošnja gostiteljica Občina Loška dolina vse udeležence srečanja povabila v gostinski lokal na slovenski strani, kjer so ob skromni zakuski nadaljevali druženje in tvorne razgovore, ki, kot je po-

kazala praksa, lahko postanejo del pozneje uresničenih vsebin v skupnem bivalnem okolju.

Zakaj ravno ta termin in od kje povod za začetek srečanj? Začetki segajo v leto 1994, ko so prvo srečanje »na meji« organizirali policisti PP Cerknica, ki je zadolžena tudi za kontrolo državne meje in MMP. Skupaj s hrvaškimi kolegi policisti so se srečali na mejni črti državne meje na silvestrovo, si voščili prihajajoče novo leto, si zaželeli dobro sodelovanje in nazdravili s kozarčkom penine. S tem srečanjem so dali pobudo in zgled tudi drugim skupnostim ob meji, da so jih že takoj naslednje leto posnemale na ravni županov občin Čabar in Loška dolina in tako tudi poudarili prijateljstvo dveh pobratenih občin. Torej je bilo prvo srečanje v razširjeni sestavi, kakršno poznamo še danes, 31. 12. 1995 ob 12. uri in je v enakem času potekalo še naslednja štiri leta. Po letu 1999 so zaradi praktičnosti in velikih osebnih obveznosti posameznikov (novo leto) določili »drseči termin« v času od 15. 12. do 31.

Srečanje predstavnikov lovskih organizacij z obeh strani meje na MMP Babno Polje; z leve: Janko Škrj, LD Babno Polje; Stjepan Kostelić, vodja sekcije Prezid v LD Tetrjeb - Čabar; Miroslav Turk, namestnik predsednika LD Tetrjeb - Čabar; Antun Arh, predsednik LD Tetrjeb - Čabar; Miha Pavčič, tajnik ZLD Notranjske; Dragan Vasiljevič, starešina LD Babno Polje, in Rajko Kovačič, predsednik ZLD Notranjske

12; o datumu srečanja sta se občini dogovorili vsako leto posebej. Z vstopom Republike Hrvaške v EU (1. 7. 2013) sta se občini dogovorili za nov termin srečanj na MMP Babno Polje, ki naj bi obeleževal tudi vstop v EU. Zato so od tedaj pa do danes in bodo tudi v prihodnje ta srečanja 1. 7. ob 13. uri.

Ves čas od prvega srečanja leta 1994 pa do letošnjega ni bilo prekinitve. Torej polnih neprekinjenih 21 let trajajo srečanja, kar pomeni tudi 21 let srečanj na državni meji z lovskega tovariša iz Republike Hrvaške in, kakor zdaj kaže, bo druženje še najmanj toliko in več.

Sodelovanje in stiki ob meji so res iskreni, pristni in v vseh pogledih dobrososedski, zato so uravnovešeni. Občasni politični incidenti ali nihanja v politiki na obeh straneh meje ne vplivajo na kakovost odnosov in ne kvarijo doseženega medsebojnega zaupanja. Da gre res za življenjsko prepletano skupno območje (Gorski

Kotar in Notranjska), pričajo številni mešani zakoni, zaposlovanje iz Gorskega Kotarja v slovenskih tovarnah (Kovinoplastika Lož), lastništvo kmetijskih in gozdnih površin na obeh straneh meje in še bi lahko naštevali. Povsem naravno je, da taka prepletenost vsakdanjega življenja sama po sebi poišče »bližnjice«, poenostavitve in improvizacije, kar daje življenju smisel.

Tudi področje lovstva ima globoke korenine tesnega sodelovanja in prijateljstva daleč nazaj, celo do avstro-ogrske monarhije, ki je tedaj vladala v teh krajih. V ustnem izročilu je veliko zgodb, ki pa se bodo žal kmalu izbrisale iz zgodovinskega spomina. Prav temu navkljub smo na področju lovstva 25. 10. 2002 člani ZLD Notranjske in LD Tetrjeb - Čabar (ki ima tri sekcije: Prezid, Čabar, Tršće) podpisali Sporazum o sodelovanju, štiri leta pozneje pa je bil podoben sporazum podpisan tudi s hrvaško območno Lovsko zvezo Primorsko-Goranske žu-

Srečanje županov na mejni črti HR/SLO na MMP Babno Polje. Z leve: župan Občine Loška dolina g. Janez Komidar in župan Občine Čabar g. Kristijan Rajšel.

panije. Medsebojno sodelovanje je živo in poteka neprestano, poleg tega imamo vsako leto kar nekaj druženj na obeh straneh meje v obliki skupnih lovov, skupnih kulturnih srečanj, lovnega turizma, strokovnih predavanj in v tem obdobju tudi na znanstveno-raziskovalnem področju, saj se skupaj lotevamo Projekta o ohranitvi divjega petelca (*Tetrao urogallus*) v severozahodnih Dinaridih, ki ga sofinancira sklad EU INTERREG.

V tem našem koncu Slovenije smo prepričani, da je naše obmejno sodelovanje lahko za zgled povsod, kjer takega sodelovanja ni, in predvsem tam, kjer mejne zapornice ločujejo prebivalstvo ter preprečujejo dialog in druženje.

Janko Škrj

Komemoracija pri grobu talcev v Gaju pri Framu

V času druge svetovne vojne je tudi pri nas divjala fašistična pošast, kar je povzročilo množični odpor. Pod okriljem OF se je v Sloveniji vedno bolj krepila partizanska vojska, ki je okupatorju povzročala vedno večje izgube. Okupator, katerega načrt je bil iztrebiti jugoslovanske narode in Jude, je vedno bolj spoznaval, da se mu približuje konec in da se je proti njegovemu terorju uprla celotna svetovna javnost. Zato je v zadnjih vzdihljajih uničeval in pobijal vse, kar se je postavljalo proti njemu. V taboriščih, ki so bila najprej namenjena nasprot-

Da bi prestrašili krajanje, so 16. junija 1944 iz mariborskih zaporov pripeljali petindvajset talcev, ki so jih nameravali ustreliti sredi Frama. Toda takratni framski župan jim tega ni dovolil, zato so jih odpeljali na obrobje Frama, v Gaj, in jih tam postrelili. Nihče od ustreljenih ni bil iz Frama ali bližnje okolice. Doma so bili iz raznih krajev severovzhodne Slovenije, vsi pa so bili v glavnem aktivisti OF.

Leta 1954 so na tem mestu postavili spomenik, na katerem so napisana imena ustreljenih. Zveza borcev za vrednote NOB vsako leto na ta dan ob spomeniku priredi spominsko svečanost, na kateri ob prisotnosti svojcev ustreljenih, krajanov in drugih sodelujemo tudi lovci LD Fram. S strelji iz

Foto: B. Ačko

Polaganje vencev ob spominsko obeležje trem padlim partizanom, borcem Šerčerjeve brigade, ki so padli na tem območju oktobra 1944.

sednik združenja za vrednote NOB iz Slovenske Bistrice **Franc Bera**. Namen srečanja, ki ga organizirajo vsako leto, je počastitev spomina na dogodke v drugi svetovni vojni, ko je na tem predelu ugasnilo življenje trem partizanom, borcem Šerčerjeve brigade. Vsako leto se spomnimo padlih partizanov: **Štefana Dovnika**, **Avgusta Dvoršaka** in **Simona Janžiča**, ki so padli 23. 10. 1944. Prav tako se vsa leta srečanja udeležijo tudi svojci padlih partizanov, lovci obeh lovskih družin in krajanje tega območja.

Postavljeno spominsko obeležje, ki mu domačini pravijo Juhartov križ, so postavili lovci LD Slovenska Bistrica in LD Oplotnica ter takratno GG Oplotnica 4. 7. 1979. Od takrat se tudi tradicionalno redno srečujemo na tem mestu.

Vsako leto omenjeni sosednji LD izmenično pripravita vse za srečanje in položita spominski venec.

Z minuto molka smo počastili spominski trenutek in s kratkim nagovorom **Aloja Gostenčnika**, predsednika LD Slovenska Bistrica, k spomeniku položili oba venca. Letos so venec položili lovci obeh družin, enega pa tudi predstavnik Združenja za vrednote NOB.

Zaradi slabega vremena je govornik prisotne povabil na divjačinski golaž in pijačo v gasilski dom na Tinje, kjer so nam prijazen odstopili prostor.

Srečanje je potekalo v prijetnem vzdušju in klepetu, saj se na tem dogodku srečamo kmetje in lovci in imamo priložnost, da se pogovorimo o upravljanju z divjadjo na tem območju. Ob kozarčku vina in divjačinskem golažu, ki ga je letos skuhal **Franc Založnik**, član LD Slovenska Bistrica, se je druženje potegnilo v popoldan.

Branko Ačko

Plapolanje praporov in zastav na Obretanovem

Letošnje že trinajsto **Srečanje praporščakov in zastavonoš** je bilo 4. junija na gozdni jasi na Obretanovem, ki leži na območju Uršlje gore, dobrih tisoč metrov nad morjem. To je tam, kjer so si koroški veterani vojne za Slovenijo z Območnega združenja (OZVVVS) Mežiške doline že leta 2002 (na temeljih nekdanje partizanske postojanke Pri mokrem jopiču) postavili svoj dom. V sklopu letošnjega praznovanja 25. obletnice bojev za samostojno Slovenijo je bilo srečanje še toliko pomembnejše in zato tudi skrbno načrtovano ter organizirano. Kot vsa prejšnja je bilo tudi tokratno namenjeno teoretičnemu in praktičnemu usposabljanju praporščakov in zastavonoš, predvsem pa druženju starih in novih prijateljev. Nad usposabljanjem, ki od lani poteka v okviru **Priročnika veteranskih in domoljubnih organizacij v Republiki Sloveniji za slovesnosti, praznovanja, počastitve in žalovanja**, je bdel koroški veteran vojne za Slovenijo **Jožko Temnikar**, poveljnik zastavonoš PO ZVVVS in ZŠC za Koroško. Udeležilo se ga je nekaj manj kot sto praporščakov in zastavonoš (nekateri so spremljali tudi njihovi namestniki), veteranov vojne za Slovenijo, predstavnikov Zveze borcev za vrednote NOB, koroškega Domoljubnega društva Franja Malgaja, Zveze slovenskih častnikov, Policijske veteranske organizacije Sever, Koroške lovske zveze, LZ Slovenije, LZ Maribor, Savinjsko-Kozjanske ZLD - Celje, ZLD Postojna, koroških LD Peca - Mežica in LD Slovenj Gradec, štajerske LD Pobrežje, gorenjske LD Kamnik, primorskih LD Bukovje

Z junijske spominske komemoracije ob spominskem obeležju okupatorjevega nasilja v okolici Frama

nikom iz lastnega naroda, je pozneje zgradil pošastno uničevanje tudi drugih narodov. To je bila industrija smrti, namenjena najprej Judom, nato Slovanom ter drugim narodom nearijske človeške rase. Uničevanje in morija pa nista bila osredotočena samo v taboriščih smrti, ampak tudi s streljanjem talcev v deželah pod njegovo okupacijo. Zato je okolica Frama posejana z mnogimi označenimi grobišči, ki pričajo o zločinskem delovanju okupatorja v drugi svetovni vojni na tem območju.

V tistem času je bilo naselje Fram, v zdajšnji Občini Rače - Fram, izhodišče in križišče partizanskih kurirskih poti, od koder so kurirji prenašali sporočila partizanskim borcem po Sloveniji. Okupator je postal pozoren na množičnost podpore osvobodilnemu gibanju na tem območju pod Pohorjem in je poskušal to preprečiti z nasiljem in streljanjem talcev, predvsem tistih, ki so bili podporniki partizanskega gibanja in OF.

lovskih šibrenic in praporom počastimo spomin na tod umorjene domoljube z večno željo, da se takšna dejanja ne bi nikoli več zgodila.

Branko Kanižar
LD Fram

LD Slovenska Bistrica in LD Oplotnica ohranjata vrednote NOB

Kljub slabemu in deževnemu vremenu se je v nedeljo, 3. 7. 2016, zbralo veliko lovcev z družinami in tudi drugih krajanov ob spominskem obeležju pri Juhartovem križu na Planini pod Šumikom. To je bilo srečanje LD Slovenska Bistrica in LD Oplotnica, kjer so bili prisotni predstavnik KS Tinje **Maks Tramšek ml.**, ki je predstavljal KS Tinje in **Maks Tramšek st.**, ki je zastopal Zvezo borcev Tinje. Srečanja se je udeležil tudi pred-

Pred spomenik NOB pri Mokrem jopiču so se ponosno postavili lovski praporščaki. Na fotografiji ni Milana Velkovrha, sicer nosilca prapora LZS.

in LD Košana, LKD Postojna ter Prostovoljnega gasilskega društva Kotleje.

Vse udeležence so že ob prihodu toplo sprejeli gostoljubni Korošci in za premagano pot na Obretanovo »nagradili« tudi s tradicionalnim koroškim »šnop-som«, malico in osvežilno pijačo. Tudi pozneje ni bil nihče lačen ne žejen. Spet se je izkazala strežna ekipa gospodarja doma **Milana Košeta**, pa tudi nekatere žene veteranov, ki so napekle veliko dobrega peciva. Srečanju in pomeni usposabljanja praporščakov in zastavonoše so s svojo udeležbo dali prispevek tudi: upokojeni general Slovenske vojske (SV) **Ladislav Lipič**, predsednik Zveze veteranov vojne za Slovenijo, aktivni generalmajor SV dr. **Alojz Šteiner**, **Igor Brezovnik**, prvič letos v vlogi predsednika Pokrajinskega odbora ZVVS za Koroško, upokojeni višji štabni vodnik SV **Zdravko Moličnik**, podpredsednik OZVVS Mežiške doline, **Maks Gorenšek**, častni predsednik OZVVS Mežiške doline, **Vinko Mlinšek**, predsednik Policijskega veteranskega

Pred veteranskim domom je nastal tudi spominski posnetek gostov: (z desne) Zdravko Kac, Joško Temnikar, Dušan Leskovec, mag. Lado Bradač, Viljem Donav, Benedikt Kopmajer, dr. Alojz Šteiner, Ladislav Lipič, Igor Brezovnik, Vinko Mlinšek, Aljaž Verhovnik in Zdravko Moličnik.

društva Sever za Koroško, aktivni častnik SV **Zdravko Kac**, predsednik OZZSČ Dravograd, **Benedikt Kopmajer**, koroški poslanec v Državnem zboru, **Aljaž Verhovnik**, podžupan ravske občine in občasn dopisnik v Lovca, mag. **Romana Lesjak**,

županja črnjanske občine, in še mnogi drugi. Na čelu slovenskih lovskih praporščakov, ki so tudi tokrat ponosno nosili lovski kroj in bele rokavice, je bil prvič letos veteran vojne za Slovenijo mag. **Lado Bradač**, predsednik LZS, ki sta ga spremljala tradicionalni udeleženci srečanja, tudi veteran vojne za Slovenijo, **Dušan Leskovec**, predsednik KLZ, in prvič na Obretanovem tudi član UO LZS ter veteran vojne za Slovenijo **Milan Velkovrh**, tokrat v vlogi praporščaka krovne lovske organizacije.

Po vojaško, lovsko in gasilsko postrojene praporščake ter zastavonoše, oblečene v slavnostne in bojne uniforme ter lovske kroje, je s plesom najprej razveselila ravska Folklorna skupina

70 let LD Dobovec

Zasavska **Lovska družina Dobovec** je v okviru krajevnega praznika KS Dobovec v sodelovanju s vsemi dobovski društvi 25. 6. 2016 pripravila praznovanje 70-letnice svojega delovanja.

Območje LD Dobovec je bilo prvotno, v obdobju od leta 1910, po vsej verjetnosti v celoti graščinsko (boštanjka graščina in graščina Potiorek). Del lovišča, imenovan Jez, je sodil k graščini Potiorek, lovišča v vnožju Dobovca, Jelenca, Borič, Dol pod Kumom in gozdovi ter leva stran Dola pa pod boštajsko graščino bratov Jakil. Kum in drugi deli lovišča so bili zlicitirani in so prišli v zakup takrat ustanovljenega prvega *Lovskega društva*. Na čelu lovskega društva je bil tovarnar **Purger** iz Hrastnika. Trije bratje **Jakil** so svoja lovišča na dotedanjih območjih obdržali še naprej. Love v lovišču, ki je takrat pripadalo ustanovljenemu Lovskemu društvu, je izvajal zakupnik s člani društva, v katerem pa so sčasoma nastala resna osebna in organizacijska nesoglasja, zato so okrog leta 1919 nastala razpotja. Pravico do lova v lovišču je z licitacijo pridobil lovec **Lojze Fric**, uslužbenec na železnici. Vsa divjad je bila njegova last. V svoj kroj je združil 20 do 25 članov.

Ustanovni člani *Lovske družine Dobovec* so se zbrali konec leta 1946 v Gostilni Učakar - Kovač v Župi. Občni zbor in ustanovitev družine (LD) je pripravil iniciativni odbor, kateremu je načeloval **Adelbert Dolanc** (Alko). Na občnem zboru se je zbralo 14 lovecev: **Adelbert Dolanc - Alko, Albin Vodin, Ludvik Kutan, Miha Renko, Jože Strgaršek, Alojz Strgaršek - Gorjanc, Polde Strgaršek, Jože Knez, Albin Knez, Jože Rotar, Alojz Skrinar, Alojz Zajc, Janko Dolanc in Polde Jerše**. Ustanovili so *Lovsko družino Dobovec*, katere prvi predsednik je bil Adelbert Dolanc - Alko, tajnik je bil Albin Knez, blagajnik pa Albin Vodin. Na podlagi odločitve občnega zbora leta 1946 je bila ustanovljena *LD Dobovec*, ki je obsegala predvsem takratno površino KS Dobovec v Občini Trbovlje in je merila približno 2.500 ha lovskih površin. Delovala je do leta 1949 in se po takratnem drugem odloku o lovu (opredeljeval je najmanj 5.000 ha lovske površine) in Okrajnega ljudskega odbora Trbovlje v tem letu združila z *LD Trbovlje*.

Prežihovega Voranca. Nato so jih nagovorili Ladislav Lipič, dr. Alojz Šteiner, Igor Brezovnik, mag. Lado Bradač in Dušan Leskovec. General Šteiner je opomnil, da so praporščaki in zastavonoše že od nekdaj »ogledalo« vsake organizacije. »Zato pri nošenju prapora ali zastave največjega simbola neke organizacije ne sme biti površnosti. Praporščaki in zastavonoše naj bi bili le najbolj zaslužni, odgovorni in urejeni pripadniki enot organizacij in društev,« je odločno poudaril dr. Šteiner. Naš predsednik Bradač pa je zbrane spomnil in rekel: »Zadnji sedem let na Obretanovem niso prisotni samo nekateri praporščaki LD, ampak je z njimi tudi LZS, in naše glasilo Lovec, ki pozorno spremlja in poroča o tovrstnih druženjih na Obretanovem. Tudi v prihodnje bo tako ...«

Franc Rotar

Ob robu letošnjega srečanja na Obretanovem je predsednik LZS mag. **Lado Bradač** posebej za Lovca še povedal: »Vsakoletna srečanja praporščakov so zagotovo tudi odraz aktivnosti in usposabljanja, ki jih opravljajo društva za svoje praporščake. Prapore ima tudi vsaka slovenska lovška družina in krovna organizacija. Za temi stojijo praporščaki, ki imajo svoje namestnike. Pomembno je, da se praporščaki tudi kdaj srečajo med sabo, si izmenjajo izkušnje in se tudi poveselejo. Naj bo to dan, praznik praporščakov. Lepo je, da prihajajo nekateri praporščaki Koroške lovske zveze in drugih LD na srečanju že sedem let in več in da so letos tu tudi prapori drugih območnih zvez in LZS. S tem moramo nadaljevati in na Obretanovo privabiti še druge lovske praporščake. Naj pridejo na Koroško, spoznajo njeno zgodovino, druge praporščake in se tudi vključijo v več kot potrebno usposabljanje, ki se vedno konča z nepozabnim druženjem,« je poudaril predsednik LZS. – **F. Rotar**

Člani in članica LD Dobovec ob 70-letnici pred svojim lovskim domom

Lovska dejavnost, organiziranost, obveznosti in lov so potekali združeno in enotno po skupnih pravilih LD Trbovlje, ki je kot taka obstajala do leta 1954, ko je izšel spet naslednji, že tretji odlok o lovu in reorganizaciji lovišč in lovskih družin v območju naravnih lovskih meja (ne več po upravnih!). Na podlagi tega odloka sta Okrajni ljudski odbor Trbovlje in Okrajna lovka zveza Trbovlje ob sodelovanju lovskih družin oblikovala in uskladila mejna območja – območja lovskih družin.

Lovišče LD Dobovec v skupni površini 3.400 ha leži v vseh treh zasavskih občinah, manjši del tudi v sosednji Občini Radeče. Lovišče se razteza ob desnem bregu Save od Zagorja do Zidanega Mosta do vrha Kuma in meji na LD Zagorje, Trbovlje, Hrastnik, Dol pri Hrastniku, Radeče in Podkum. Meja lovišča poteka po naravnih mejah, ki so nesporne z vsemi mejnimi družinami.

Po tej opredelitvi lovišča je bila tudi izdana odločba, št. 5464/12-54, o ustanovitvi LD Dobovec. Drugi ustanovni občni zbor LD Dobovec je bil 5. 12. 1954. LD Dobovec je bila takrat ponovno ustanovljena in kot takšna obstaja še vedno.

Trenutno LD Dobovec šteje štirideset članov, med katerimi je tudi ena članica. Povprečna starost članstva je nekaj več kot 56 let. Sestav divjadi v lovišču je zelo pester. Od velike divjadi živijo srnjad, jelenjad, muflon, divji prašič, gams, nekajkrat na leto opazimo tudi medveda. Od male divjadi v lovišču živijo lisica, poljski zajec, kuna belica in zlatica, jazbec, siva vrana, sraka, šoja in zavarovane ujede.

V zadnjih letih smo veliko časa in dela vložili v lovski dom: zamenjali smo okna, streho, uredili spodnje prostore in sodobno hladilnico za uplenjeno divjad.

Prizadevamo si za čim boljše

hvaljemo vsem, ki ste kakorkoli pripomogli k praznovanju našega jubileja.

Tomaž Trotovšek,

LD Bizeljsko praznovala več okroglih obletnic

110 let lovstva na Bizeljskem, 70 let LD Bizeljsko, 50 let od začetka izgradnje lovskega doma, 40 let pobratena z LD Begunje

Foto: M. Stigorišek

Na praznovanju je jubilate in njihove goste nagovoril ter jim čestital podpredsednik LZS mag. Aleš Klemenc.

sodelovanje z lastniki zemljišč ter okoliškimi prebivalci lovišča. Odnose z lovci bližnjih in nekoliko bolj oddaljenih LD krepiamo z različnimi oblikami druženj. Poudariti je treba prijateljsko sodelovanje z LD Podkum, saj že štirideset let organiziramo srečanje na Počivalnicah in jesenski skupni lov na Selu. Tradicionalni skupni lov organiziramo tudi s sosednjo LD Radeče. Vsako prvo nedeljo v oktobru se udeležimo skupnega lova petih LD, na katerem nam družbo delajo lovci sosednjih lovskih družin.

Praznovanja 70-letnice sta se v imenu Občine Trbovlje udeležila **Jana Kneževič** in **Vesna Jesih**, v imenu LZS je zbrane nagovoril podpredsednik LZS mag. **Aleš Klemenc**, v imenu Zasavskega LUO pa predsednik **Tomaž Pavčnik**. V kulturnem programu so sodelovale učence in učenci POŠ Dobovec, pevci LPZ Zasavje - Trbovlje ter člani Sekcije oponašalcev jelenjega rukanja, ki so uspešno in na zanimiv način predstavili »paritvene ljubezenske« zvoke jelenjadi, nato pa tudi ruševcev.

Članica in člani LD Dobovec se tudi na tem mestu iskreno za-

pri Cerknici in razvitje novega lovskega prapora

Vse to so bile oporne točke praznične prireditve LD Bizeljsko, ki je pripravila praznovanje 11. junija 2016 v združenem domu na Bizeljskem.

Na slavnostni proslavi so se domačinom pridružili tudi lovci pobratene LD, predstavniki sosednjih LD iz Posavja in Republike Hrvaške, predstavnik LZS in ZLD Posavja ter lovci, ki pogosto lovijo na naših skupnih lovih, žene preminulih lovcev, župan Občine

Brežice in predstavniki drugih vabljenih društev. Proslavo so s svojo prisotnostjo počastili praporščaki ZLD Posavja, praporščaki mejnih LD iz Hrvaške, praporščak pobratene LD in praporščaki društev, s katerimi sodeluje LD; vsi s prapori. V kulturnem delu programa so sodelovali Moški pevski zbor Bizeljsko in učenci Osnovne šole Bizeljsko.

V prvem delu proslave, ki jo je napovedal znak z lovskim rogom, sem pisec tega prispevka, kot osrednji govornik, zbranim osvežil zgodovino in pomen lovstva, organiziranost v lovstvu skozi zgodovinska obdobja in znani del zgodovine ter organiziranosti lovstva na Bizeljskem.

Prisotne sem spomnil na prvo fotografijo bizeljskih lovcev, ki je nastala že pred 110 leti, nato na samo ustanovitev in pozneje ukinjeno Lovsko društvo Bizeljsko pred 80 leti. Sedanjo LD so takoj po drugi svetovni vojni, leta 1946, ustanovili ljubitelji lovstva, narave in Bizeljskega: **Anton Balon, Feliks Dernikovič, Ivan Lipej, Franc Martini, Anton Mihelin, Gustav Pečnik, Franc Premelč, Viktor Premelč, Ferko Šekoranja in Karel Škof**, ki so žal že vsi pokojni.

Poleg umnega gospodarjenja v lovišču in skrbnega odnosa do divjadi je družina znana tudi po kulturnem udejstvovanju. Družina se je razvijala neprestano. Dobri odnosi so pomagali odganjati travme vojne in izseljeništv. Pred petdesetimi leti se je začela gradnja lovskega doma, nato strelišča za streljanje na glinaste golobe in nazadnje še strelišča za streljanje z lovsko risanico.

V svojem govoru sem poudaril, da smo veseli in ponosni na posameznike, ki so leta 1976 predlagali in zagotovili sprejem listine o pobratenu z notranjskimi lovci, člani LD Begunje pri Cerknici. Kljub menjavi generacij in spremembam

Pozdrav vseh praporščakov s prapori

Skupna fotografija članov LD Bizeljsko in pobratene LD Begunje pri Cerknici na proslavi 70-letnice LD Bizeljsko in 40-letnice pobratena obeh LD

poslanstva lovstva v štiridesetih letih ali pa morda prav zato so naše medsebojne povezave vedno pristnejše, lovsko tovariške! Bizeljanci smo spoznali drugačna lovišča in dobre prijatelje. Tudi v zasebnem življenju so stekane naše vezi. Vsako leto si hodimo v goste in vsako leto znova se razveselimo naših srečanj. Tudi boginja Diana nam redno stoji ob strani na skupnih lovih.

Na proslavi so prisotne pozdravili in nagovorili: župan Občine Brežice **Ivan Molan**, ki je družini ob jubileju podelil plaketo Občine Brežice, predstavnik LZS in ZLD Posavja **Dušan Lepšina**, starešina LD Begunje pri Cerknici **Janez Hren** in ob tem družino obdaril s priložnostnim darilom, predsednik Združenja slovenskih častnikov Brežice in starosta naše LD, v času pobratena starešina, **Franc Balon**.

V nadaljevanju smo po lovskih običajih zvalili in pripravili za arhiviranje stari lovski prapor ter razvili novega. Praporščaku **Anton Kalinu** ga je izročil boter **Marjan Korošec** iz LD Slovenske Konjice. Razviti je sledilo darovanje spominskih trakov za prapor in zahvale za darove botrstva, darovane trakove in žebličke. Prapor so končno s simboličnim »pobratenjem« medse sprejeli vsi prisotni prapori.

Nato je sledil podpis Zaprisege novih lovcev, članov LD, ki so letos opravili lovski izpit, temu pa trikratno trobljenje lovskega roga, ki je sklenilo prireditev.

Med dobre lovške običaje sodi tudi druženje ob zakuski in zvokih za to priložnost ponovno zbranega nekdanjega domačega ansambla Bizeljski fantje. Da je čas minil prehitro, so poskrbeli vsi, ki so z udeležbo počastili naš praznik okroglih obletnic.

Branko Premelč

70 let LD Stoperce

Složni lovci in skupaj s krajanji za divjad

Lovska družina Stoperce upravlja z loviščem v zahodnih Halozah, severno od Donačke gore, ki je kot simbol lovske družine upodobljena tudi na njenem praporu. Lovišče je med manjšimi, saj obsega le dobrih 2.200 ha, članov lovske družine pa je 31.

Leta 1946 je deset lovskih za-

Stoperški lovci z Donačko goro, svojim simbolom, v ozadju.

nesenjakov (**Vincenc Jerič, Franc Vtič, Anton Zakelšek, Štefan Jernejšek, Jože Lampret, Maks Taciga, Janez Korez, Janko Vrabič, Martin Žunkovič in Alojz Narat**) ustanovilo Lovsko družino Stoperce, med njimi pa je bilo kar nekaj predvojnih lovcev.

Kot zanimivost lahko ugotovimo, da je kar precej zdajšnjih lovcev LD Stoperce potomcev začetnikov organiziranega dela te LD oziroma nadaljujejo delo in vizijo predvojnih lovcev v Stopercah.

Lovsko družino je v sedemde-

setih letih svojega obstoja vodilo osem starešin, med njimi sedemnajst let **Joža Skerlovnik**, petnajst let **Feliks Taciga** in dvanajst let **Boris Zupanič**, prvi in kasneje častni starešina LD Stoperce pa je bil **Vincenc Jerič**. V stoperško LD je bilo poleg zdajšnjih 31 članov v preteklosti včlanjenih še 35 lovcev, ki pa so že pokojni ali so izstopili iz lovske družine.

Prireditev ob 70-letnici Lovske družine Stoperce je bila 25. 7. 2016 v Domu krajanov v Stopercah, kjer ima svoje prostore tudi LD. Namenjena je bila predvsem krajanom Stoperce, lovcem sosednjih lovskih družin in preostalim gostom.

Proslavo so kulturno obogatili Rogisti Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož, ljudski pevci *Stoperški falotje* in **Tim Ribič**, operni pevec, član Slovenskega okteta in član LD Stoperce, ki je proslavo tudi povezoval.

O zgodovini in pomenu lovstva v Stopercah in okolici je v pozdravnem govoru spregovoril starešina LD Stoperce **Janko Kolar**. V slavnostnem govoru je navzoče nagovoril tudi predsednik Zveze lovskih družin Ptuj - Ormož in član UO LZS mag. **Emilijam**

Trafela, ki je lovski družini izročil priznanji LZS in območne ZLD Ptuj - Ormož.

Na proslavi so zaslužni člani LD Stoperce prejeli zaslužena lovska odlikovanja: *znak za lovske zasluge*: **Vinko Jerič ml., Janez Korez in Jernej Žunkovič**; *zlati znak za lovske zasluge*: **Rudi Jernejšek, Peter Kolar, Boštjan Žunkovič in Jože Žunkovič**; *red za lovske zasluge II. stopnje*: **Boris Zupanič**.

Za dolgoletno uspešno sodelovanje je LD Stoperce podelila svoje priznanje Občini Majšperk in Krajevni skupnosti Stoperce.

Zbrane je pozdravila tudi županja Občine Majšperk dr. **Darinka Fakin**, ki je lovcem čestitala za 70 let uspešnega dela, se zahvalila skrb za naravo in dobro sodelovanje s krajanji in občani. Tudi **Anica Rejec**, predsednica Kulturno-prosvetnega društva Stoperce, se je lovcem zahvalila za sodelovanje in dodala, da je njihovo delo zelo pomembno za stoperško skupnost ter jim zaželela še obilo uspešnih lovskih trenutkov.

Po proslavi so si vsi prisotni ogledali lovsko razstavo v prostorih LD Stoperce, v nadstropju nad dvorano, kjer je potekala proslava. Na njej si je bilo mogoče ogledati kopijo prvega zapisa o LD Stoperce iz leta 1946 in tudi prva Pravila LD Stoperce, prav tako iz leta 1946, pa tudi pomembnejše dokumente iz zgodovine LD. Drugi del razstave je bil namenjen članstvu: od podatkov o ustanovnih članih, zdajšnjih članih, nekdanjih članih, vseh starešinah in zdajšnjem vodstvu LD. Kot zanimivost so bile prikazane pristopne izjave iz let 1946 in 1947, članske izkaznice predvojnih lovcev in drugi dokumenti vodstev LD, v nadaljevanju pa je bila LD predstavljena s fotografijami iz prejšnjih obletnic, lovov in lovskih ekskurzij. Tretji del razstave je bil namenjen divjadi in lovskim trofejam. Ob predstavitvi divjadi, ki je najpogostejša v lovišču (srnjad in divji prašiči), je bil poseben poudarek namenjenim uplenjenim gamsom z Donačke gore. Predstavljena so bila vsa rogovja srnjakov in čekani divjega prašiča (trofeje, ki so prejeli nadalje na razstavah). Razstava se je končala s kotičkom o lovskem strelstvu v Stopercah, ki ima bogato tradicijo. Razstavljena je bila restavrirana naprava za metanje glinastih golobov na prvem strelišču v Praprotju iz leta 1960, fotografije iz drugega pokritega strelišča v Meniku in predstavitev enega izmed prvih sodobnih strelišč v severovzhodni Sloveniji za tekmovalje v kombinaciji glinasti golobi – bežeči merjasec iz začetka 90-ih let.

Na strelišču LD Stoperce že tradicionalno vsako leto organizira strelsko tekmovalje zadnji vikend v avgustu, ki se ga udeležujejo strelci iz vse Slovenije, saj je bila že v preteklosti LD prepoznavna s posebno bogatim nagradnim skladom in osemnajstimi pokali za najboljše ekipe in posameznike.

Prireditev smo sklenili s pogostitvijo vseh povabljenih z značilnim srnjakovim golažem, dobro stoperško kapljico in pecivom, ki so ga pripravile žene lovcev.

Stoperški lovci slovijo po dobrih in tovariških medsebojnih odnosih in tako naj v dobro lovstva in divjadi ostane tudi naprej.

Srečko Kolar

70 let LD Muta

Koroška Občina Muta, ki šteje 3.500 prebivalcev, vsako leto za svoj občinski praznik postavi velik prireditveni šotor v centru Mute, v katerem organizira kar nekaj kulturnih prireditev, ki še bolj zblížajo občane. V okviru letošnjega je v njem lepo proslavo ob svoji 70-letnici pripravila tudi **Lovska družina Muta**. Začetki delovanja zdajšnje muške LD segajo v davno pozno jesen leta 1945, ko so takratni »jagri«, ki so preživeli hude čase in morijo druge svetovne vojne, ustanovili **LD Muta - Pernice**. V Zborniku ob 70-letnici so med drugim zapisali izrek iz takratnih časov: »*Lovec je bil lovcu najboljši zaupnik in prijatelj!*« Tega so se še kako dobro zavedali tudi ustanovitelji prve LD na območju zdajšnje muške občine.

Tudi lovstvo v tem delu Zgornje Dravske doline, torej prav tako na muškem koncu, je preživelo več reorganizacij. Zato so takratni tamkajšnji lovci nekaj let delovali v **LD Bistrica**, pa v **LD Kozji vrh** in kratek čas tudi v **LD Marenberg**. Zdaj LD Muta, ki je svoj prapor razvila leta 1972, šteje šestdeset članov in dve članici, med katerimi so častni člani: **Ivan Onuk**, **Janez Peklar** in **Ivan Knez**. Z divjadjo složno in uspešno upravljajo na 3.900 ha velikem lovišču, ki je razdeljeno na pet revirjev – okolišev, v katerih je kar 117 visokih prež, 78 krmišč in 169 solnic. Na leto odstreljajo okrog 133 glav srmjadi, štiri gamse, precej lisic in kar nekaj kun. V tem mandatu muške lovce uspešno vodi starešina **Jože Meh**, v UO pa delujejo še: **Ernest Peruš**, gospodar **Robert Štruc**, blagajnik **Igor Švajger**, kinolog **Peter Gerhold**, referent za izobraževanje **Franjo Koležnik** in **Beno Breznik**, referent za strelstvo. Preglednika uplenjene divjadi sta **Andrej Tratnik** in **Marko Kovač**. Za red in disciplino v lovišču so zadolženi lovski čuvaji: **Jože Meh**, **Oto Pungartnik** in **Branko Pešl**, pravilnost poslovanja pa nadzorujejo člani nadzornega odbora **Niko Rožej** (predsednik), **Jure Vitrih** in **Silvo Poročnik**.

Muški lovci so daleč naokoli znani kot gostoljubni in družabni ljudje z veliko posluha za lovsko

Foto: V. Verdnik

Člani LD Muta ob svoji 70-letnici pred bivakom na Jernejem

Foto: F. Rotar

Jubilejna proslava ob 70-letnici LD Muta je bila v okviru občinskega praznika Občine Muta organizirana v posebej postavljenem prireditvenem šotoru.

glasbeno kulturo. Ponosni so na 38-letno delovanje domačih lovskih rogistov, zlasti še na družinsko kinologijo, saj premorejo kar enainvajset uporabnih lovskih psov. Radi se srečujejo in družijo s kmeti, zemljiškimi posestniki, predstavniki lokalne skupnosti in drugimi občani v svoji lovski koči na Pernicah, ki so jo odprli že leta 1962. V letih od 2004 do 2013 so jo dogradili in v celoti obnovili. Očitno muške lovce že od nekdaj poleg pušk spremlja tudi zidarsko in tesarsko orodje. Na vrhu Pernic, kjer so lovci še v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja lahko prisluhnili petju velikih petelinov in ruku jelenov, so si za svoje zavetje in shrambo krme za jelenjad postavili ličen bivak, ki so ga zaradi dotrajanosti obnovili že leta 2015. Podobnega so si zgradili tudi na Jernejju, na Lapovnikovem vrhu. Pri gradnji slednjega so se posebno izkazali: **Ignac Peruš**, **Oto Pungartnik**, **Jaka Rak**, **Ernest Dobrina**, **Lojze Oder**, **Zdravko Verdinek** in **Zdravko Viler**, pobudnik bivaka. Leta 2007 je tudi ta dobil novo streho iz

macesnovih desk. Končno je leta 2015 muška LD dobila lastno zbiralnico za uplenjeno divjad.

Sobota, 18. junija, je bila v času proslave na srečo brez dežja in kar topla. Kot bi se narava želela muškemu lovcu zahvaliti za njihov trud in prispevek k varstvu narave in skrbi za prostoživeče gozdne živali. Tudi številni častni gostje, med katerimi so bili: koroška člana UO LZS **Miha Mrakič** in **Slavko Žlebnik**, **Dušan Leskovec** in **Franc Praznik**, predsednik in strokovni tajnik Koroške lovske zveze in POZUL, župan in podžupan muške občine **Mirko Vošner** in **Rudi Koležnik** s člani občinske uprave in člani občinskega sveta. Povabilu so se odzvali tudi: **Roman Grah**, podpredsednik LKD Koroške, predstavnica Društva slovenskih lovov, domači župnik **Marko Drevenšek**, predsednik muških prostovoljnih gasilcev **Janez Tratnik**, ravnateljica OŠ Muta **Anita Ambrož**, predstavniki sosednjih LD in mnogi drugi občani in z udeležbo dali priznanje muškemu lovcu ob njihovem

jubileju. Slavnostno prireditev, ki jo je povezoval tajnik Ernest Peruš, so z bogatim kulturnim programom popestrili domači lovski rogisti, ki jih vodi **Igor Švajger**, godbeniki kmečke godbe Pernice pod taktirko **Petra Krajnc** in pevci Mešanega pevskega zbora Sv. Anton na Pohorju, ki ga vodi **Špela Ramšak**. Življenje in delo muških lovcev v minulih 70 letih je v predstavitvi povzel starešina Meh. Mnogo so zapisali tudi v jubilejnem Zborniku. Zbrane so nagovorili tudi Miha Mrakič v imenu predsednika LZS mag. **Vlada Brađača**, **Dušan Leskovec**, **Mirko Vošner** in **Roman Grah**. Vsi so jim čestitali in pohvalili uspešno poslanstvo LD Muta ter poudarili, da so muški lovci zagotovo zgled koroškemu in slovenskemu lovstvu. Podeljena so bila tudi lovska odlikovanja, plakete lovske kulture in pisna priznanja LZS, KLZ in LD Muta; izročili so jih **Markič**, **Leskovec** in **Meh**. Odlikovanje, red LZS I. stopnje, je prejel **Ivan Onuk**. Tudi LD Muta je bila deležna lepih praktičnih nagrad in zahval od sosednjih LD in drugih društev.

Franc Rotar

Foto: E. Žolob

ODLIKOVANJE POLICIJE
Lovska družina Velika Nedelja je na predlog Postaje policije Ormož prešla za sodelovanje pri zagotavljanju varnosti odlikovanje Policije (Ministva za notranje zadeve R Slovenije), in sicer bronasti znak Policije. LD Velika Nedelja namreč izredno dobro sodeluje s policisti na obmejnem območju, ki meji na R Hrvaško. Odlikovanje so prejeli na proslavi ob dnevu Policije, ki je bil v Poljčanah, 27. 6. 2016. To odlikovanje članom omenjene LD pomeni veliko spodbudo za nadaljnje uspešno delo in sodelovanje na obmejnem območju, predvsem pa v času migracijske krize. – Anton Kace

LD Slovenska Bistrica praznovala 70-letnico

Lovsko družino Slovenska Bistrica, ki se je ob ustanovitvi imenovala *Lovska družina Zgornja Bistrica*, so ustanovili nekdanji lovski čuvaji in zakupniki takratnega lovišča skupaj z nekaj člani. Lovišče je bilo manjše, kot je zdaj, saj se je leta 1953 z loviščem pridružila še *Lovska družina Tinje*, ki ni mogla več samostojno delovati. Zdaj lovišče meri 4.300 ha. Lovnih površin je približno 3.500 ha. Družina se je z odločbo Tajništva za gospodarstvo v Mariboru leta 1956 preimenovala v *LD Slovenska Bistrica*. Takrat so bile načrtane tudi meje lovišča, ki z nekaj manjšimi popravki veljajo še dandanes.

V teh letih so bili starešine lovske družine Slovenska Bistrica: **Franc Blažič, Karel Zafošnik, Ivan Brinovec, Jakob Fišinger, Roman Kikl, Rudi Mlekuž, Rudi Smolar, Jakob Tomažič, Alojz Gostenčnik**, ki družino vodi tudi zdaj, **Vojteh Kikl, Ladislav Steinbacher** in **Anton Sternad**. Lovska družina trenutno šteje 65 članov in članico.

Ker smo kot družina leta 1996 izdali zbornik o delovanju družine ob 50-letnici, smo se odločili, da bomo ob letošnjem jubileju razvili nov prapor. Stari prapor je bil že dotrajan, saj smo prva družina na bistriškem območju, ki ga je razvila že leta 1961.

V lepi sončni soboti 18. junija smo se lovci z gosti zbrali pred lovskim domom na Zgornji Bistrici, da bi počastili 70-letnico delovanja. Vabilu so se odzvale sosednje lovske družine, predsednik LZ Maribor **Marjan Gselman**, podžupan Občine Slovenska Bistrica **Stanislav Mlakar**, predsednik Združenja za vrednote NOB **Franc Bera**, poveljnik policijske postaje Slovenska Bistrica mag. **Aleksander Lubej**, pomočnica ravnateljice vrtca Otona Župančiča Slovenska Bistrica **Judita Kamenšek**, najemnica lovskega doma **Danica Lerher** in vsi, ki so darovali za spominski trak. Slovesnost je povezoval voditelj z Radia Maribor **Tone Petelinšek**, odprla pa jo je Moška komorna skupina KUD Lojze Avžner iz Zgornje Ložnice pod vodstvom zborovodkinje **Franje Jamnik Gomez** s slovensko himno. Zatrabili so tudi rogisti Lovske zveze Maribor pod vodstvom **Slavka Štibeca**.

Predsednik LD **Alojz Gostenč-**

Člani LD Slovenska Bistrica z novim praporom ob dnevu praznovanja 70-letnice

Foto: B. Ačko

Razvijanje novega lovskega prapora

nik je pozdravil vse navzoče, nato pa nanizal nekaj misli in dejstev iz zgodovine delovanja lovske družine. V govoru je spregovoril o minljivosti vsega, poudaril, da moramo lovci, skupaj z drugimi varuhi narave, nenehno opozarjati na negativne posledice človekovih posegov v okolje in z ukrepi blažiti porušeno ravnovesje v naravi. Lovci skrbimo za naravo, za divje živali, ki so del nacionalne dediščine, del naše kulture in izročila. V Slovenski Bistrici ima lovstvo globoke korenine, zato ni naključje, da je takoj, ko je bilo to zakonsko mogoče, nastala tudi naša LD. To se je zgodilo v času, ko je bila domovina zaradi vojne opustošena in lovišča izpraznjena, divjad pa iztrebljena. V družini smo skozi desetletja nenehno skrbeli za izobraževanje, ohranjali lovsko izročilo, dediščino, lovske šege in običaje kot del nacionalne kulturne dediščine. Delo je prvenstveno usmerjeno v lovišče, v skrb za divjad in njeno življenjsko okolje. V zadnjih desetletjih so v okolju nastale velikanske spremembe in težko je blažiti negativne posledice vseh človekovih posegov v okolje. Starešina je svoje besede zaključil z mislijo: »Čuvajmo naš

modro zeleni planet. To je naša zibelka, tu je naš dom. Z globokim spoštovanjem stopajmo po njenem površju in naj naši koraki ostanejo neopazni. Bodimo hvaležni za njene neprecenljive darove in njeno neskončno dobroto vračajmo z ljubeznivim ter harmoničnim sobivanjem z vsemi njenimi prebivalci.« Bomo to zmogli? V zeleni bratovščini odgovarjamo pritrdilno. Da, bomo zmogli. Na koncu se je še posebej zahvalil vsem generacijam lovcev pred nami za opravljeno delo.

Slovesnost so s svojim nastopom popestrili tudi: harmonikarici na diatonični harmoniki, **Marinka Pajek** in **Karmen Rozman**. Otroci iz vrtca Otona Župančiča Slovenska Bistrica, enota Ciciban, z vzgojiteljico **Albino Ačko** in pomočnico vzgojiteljice **Branko Rebernak** so se predstavili s plesoma Čuk in Pingvini ter deklamacijo; na harmoniko je zaigral sedemletni **Matic Ačko**, na koncu pa sta skeč o novem lovcu pripravniku zaigrala **Danilo Janžič** in **Peter Mlakar**, člana KUD Lojzeta Avžnerja iz Zgornje Ložnice.

Praporščaki so se poklonili s prapori sosednjih lovskih družin.

Predsednik LD Slovenska Bistrica in praporščaka **Vincenc Rožanc** in **Zlatko Martini** so zvili stari prapor, nato pa so ob zvokih rogistov in pozdravu vseh praporščakov slovesno razvili novega. Nanj so po vrsti pripeli trakove darovalcev; vseh je bilo osemindvajset. Predsednik je prebral tudi imena darovalcev za žebličke, ki so bili na drogu prapora.

Ob tej slovesnosti smo podelili priznanja zaslužnim članom LD, in sicer so *znak za lovske zasluge* dobili: **Matej Goričan, Albin Jesih, Andrej Jurič, Samo Kikl, Jože Kos, Boštjan Polanc, Tomaž Rogina** in **Jože Stegne**. *Zlati znak za lovske zasluge* so prejeli: **Andrej Jelen, Zlatko Martini, Vincenc Rožanc** in **Tomaž Tržan**.

Za zahvalo in sodelovanje je LD podelila priznanje tudi najemnici doma **Danici Lerher**, **Občini Slovenska Bistrica** in **Policijski postaji Slovenska Bistrica**.

Praznovanje se je nadaljevalo ob kozarčku rujnega in okusnem lovskem golažu, ki ga je skuhal naš lovec **Franc Založnik**. Lovska družina je ob tej priložnosti razdelila tudi spominske majice in kape, slavje pa se je ob zvokih glasbe nadaljevalo pozno v noč.

Branko Ačko

OPRAVIČILO

V septembrski številki revije *Lovec* sem v prispevku *Lovski tabor v Črni na Koroškem*, str. 441, pomotoma napisal, da je avtor zgodbe o rastitvi ruševcev **Blaž Šuler**. Dejanska avtorica zgodbe je **Urška Zdovc**. Obema se za pomoto iskreno opravičujem in se jima za razumevanje zahvaljujem.

Janez Švab

Narišal: M. Somar

V TEM MESECU PRAZNUJEJO* SVOJ ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

95-letnik

Jožef Prša, LD Velika Polana

90-letnik

Drago Doležal, LD Ig
Andrej Bizjak, LD Tabor, Sežana
Karl Gramec, LD Pobrežje, Miklavž
Anton Mestnik, LD Babno Polje
Maksimiljan Vezonik, LD Remšnik

85-letnik

Franc Pangerc, LD Senožeče
Miroslav Grubelnik, LD Podvelka
Franc Klopčič, LD Šentlambert
Franc Koprivec, LD Grosuplje
Martin Krajnc, LD Orlica
Miroslav Kranjc, LD Dreznica
Konrad Lešnik, LD Voličina
Adolf Milostnik, LD Bukovca
Mihael Pogelšek, LD Cigonca
Ivan Progar, LD Mala gora
Maks Robin,
LD Šentilj v Slovenskih Goricah
Karli Vedenik, LD Prebold
Lovro Zavodnik, LD Nomenj, Gorjuše
Stanislav Žvanut, LD Vojkovo

80-letnik

Štefan Gačnik, LD Juršinci
Mirko Ivančič, LD Rakek
Ivan - Anza Kotnik,
LD Bukovje, Otiški Vrh
Drago Robič, LD Zagorje
Luka Skitek, LD Jamnica
Alfonz Sušec, LD Dravograd
Ciril Štrumbelj, LD Toplice
Andrej Trpin, LD Bled
Anton Vovko, LD Otočec
Jožef Žežlina, LD Dolce, Komen

75-letnik

Jožef Čör, LD Murska Sobota
Vilibald Adolf Arčnik, LD Puščava
Rafael Bajc, LD Col
Rafael Cepič, LD Rovte
Martin Forjan, LD Bakovci, Lipovci
Carlo Furlan, DSL FJK - Doberdob
Franc Gorjanc, LD Hrenovice
Stanislav Kovač, LD Toško Čelo
Anton Markič, LD Udenboršt
Martin Marolt, LD Mozirje
Severin Martinuč, LD Fajti hrib, Renče
Ljubo Mavrič, LD Anhovo
Gracijan Mlekuž, LD Volče
Ivan Novak, LD Tuhinj

Jožef Ošlaj, LD Dobrovnik
Gvido Pičulin, LD Volče
Andrej Prevolnik, LD Šentjur
Marij Rodela, LD Dekani
Viktor Vilhelm Rojnik, LD Vransko
Anton Štefančič, LD Rakek
Srečo Štrichelj, LD Trebnje
Angelbert Tesari, LD Črnomelj
Kondrad Vaupotič, LD Podlehnik
Rade Veselinovič, LD Vinski vrhovi
Ivan Zalar, LD Taborska jama
Anton Zorko, LD Ruše
Rudolf Žekš, LD Pečarovci

70-letnik

Alojz Avguštin, LD Jesenice
Franc Balantič, LD Stahovica
Ivan Bizjak, LD Nanos
Milan Božič, LD Porezen
Mihael Brlec, LD Kamnik
Mirko Drole, LD Ljubinj
Vlado Eržen, LD Šenčur
Janez St. Gliha,
LD Kostonjica na Krki
Mirko Horvat, LD Murska Sobota
Milan Horvat, LD Dragatuš
Stanislav Kenda, LD Žiri
Tomo Korade, LD Plešivica, Žužemberk
Milan Kovačič, LD Horjul
Miran Kazimir Kravanja, LD Soča
Jože Kregar, LD Moravci
Janko Kunčič, LD Begunjščica
Karel Lesic, LD Grad, Kuzma
Andrej Malnarič, LD Komenda
Franc Mauko, LD Gornja Radgona
Avgust Merčnik, LD Bukovje, Otiški Vrh
Ivan Moškon, LD Pišece
Mirko Obrhan, LD Zavrč
Radoš Pegan, LD Trnovski gozd
Miroslav Plahuta,
LD Tabor Domberk, Branik
Bogdan Rebec, LD Pivka
Janez Rozman, LD Bohinjska Bistrica
Martin Siter, LD Vojnik
Franc (Sandi) Siter, LD Dramlje
Marjan Skalicky, LD Benedikt
Ivan Srša st., LD Središče
Mladen Sumina, LD Brezovica
Tomaž Šišernik, LD Mala Nedelja
Josip Šot, LD Metlika
Jurij Špehar, LD Vinica
Rafko Štravs, LD Dobrna
Damir Valny, LD Podgorje
Franc Verstovšek, LD Globoko
Franc Zavšek, LD Dole pri Litiji
Franc Zupančič, LD Orehovica
Božidar Znidar, LD Bohinjska Bistrica

Vsem jubilarom iskrene čestitke!

* Po podatkih iz LIS – Lisjaka

Hrabri imajo srečo

Tudi letos je UO LZ Maribor na predlog Komisije za stike z javnostjo in prireditve sprejel sklep, da se bodo 11. 6. 2016 ob 8. uri zjutraj že šestič zapovrstjo kuharji LZ Maribor pomerili v kuhinju lovskega golaža pri lovskem domu **LD Malečnik**. Hkrati naj bi potekalo tekmovanje tudi v igračju kart – »šnopsa«, in sicer četrtič zapored. V okviru prireditve je letos potekala tudi akcija zbiranja prostovoljnih prispevkov za pomoč socialno šibkim otrokom v OŠ Malečnik. Lične hranilnike je prispevala A banka iz Maribora, za kar ima zasluge **Marjan Vidovič**, ki je bil sočasno tudi predsednik ocenjevalne komisije. Pravila tekmovanj so ostala enaka kot doslej, ekipe kuharjev in ekipe za kartanje pa so štele tri člane (število ekip je bilo neomejeno). Sprememba je bila, kot je bila vpeljana lani, pri ocenjevanju golaža: tričlanska komisija dveh članov komisije za prireditve, tretji pa je bil priznani gostinec, lastnik znanega lokala Črni baron, Marjan Vidovič. Slednji je golaž ocenjeval na delovnem mestu posamezne ekipe in ekipa je izrekla takojšnjo oceno po pogovoru s celotno ekipo.

V predvidenem roku se je javilo dvanajst ekip kuharjev in

pet ekip za kartanje. Kazalo je vse idealno, toda vreme, značilno za april, je nam organizatorjem povzročalo nemalo skrbi, še posebno meni, ki sem bil v odsotnosti predsednika komisije **Draga Vešnerja** zadolžen, da sem izpeljal organizacijo prireditve. A na dan tekmovanja nam je bila Diana tudi po tej strani naklonjena: vreme je bilo lepo, javile so se vse prijavljene ekipe.

Najbolje so se izkazali kuharji iz LD Malečnik, ki so prijavili kar tri ekipe, LD Košaki dve, po eno pa: LD Polskava, LD Slovenska Bistrica, LD Pobrežje - Miklavž, LD Ruše, LD Pernica, LD Radvanje in ekipa LZ Maribor. Po pozdravnem govoru predsednika LD Malečnik in vodje prireditve so s kuhanjem golaža in druženjem ob njem ter turnirjem v kartanju začeli ob deveti uri. Vodenje turnirja v kartanju je prevzel član komisije **Dušan Rosenfeld**, kartali pa so v lovskem domu. Ko je prijetno zadišalo po čebuli, se je ekipa za ocenjevanje v sestavi **Branko Kanižar, Marjan Vidovič, Franc Klajne**, skupaj z **Brankom Štuberjem**, predsednikom LD Malečnik, napotila med tekmovalce. Razdelili so priložnostna darila LZ Maribor, nakar smo začeli z ogledom in oceno urejenosti posameznih

Delovno mesto LD Slovenska Bistrica

Delovno mesto LZ Maribor

Foto: J. Pop

delovnih mest. Večina ekip se je predstavila z ličnimi lesenimi tablamami in logotipom LD, nekatere so dodale še katero lovsko trofejo, LD Poljskava je razstavila lepo izrezljane leskove lovske pohodne palice, ki koristno pomagajo pri strelu. LZ Maribor je predstavila lovsko tihožitje in še kaj.

Posebno poglavje je bila kulinarčna ponudba, ki naj bi skrbela za lačne želodce do trenutka, ko bi bila končana široka ponudba golaža. »Ravninske družine« so nudile: pečen mlad krompirček, krompirjeve polpete s porom, klobase z zaseko, salame, slanino, fazanovo pašteto, kuhana fazanja jajca, LD Ruše pa prekajeno pohorsko bunko. Tudi sladkega in

govorimo. Vsa delovna mesta so bila primerno urejena, mize pogrnjene, čistoča je bila na višku, začimbnice v lončkih, opaziti je bilo celo planike v lončku. Vsako leto je kakšna ideja več in kdo ve kaj nas čaka naslednje leto.

Ob predvideni dvanajsti uri se je začela pokušina golaža, člani ekip so pri tem aktivno sodelovali. Pazljivo so poslušali pripombe gospoda Marjana, saj beseda takega strokovnjaka vsekakor pomeni veliko. Vsaka ekipa se je seznanila s kakovostjo. Pripombe, ki so se nanašale na barvo, slanost, gostoto, so kuharji sprejeli z razumevanjem. Po končani pokušini in pogovorni oceni s posameznimi ekipami so se vsi zbrali na pri-

bilo nepošteno koga izpostavljati. Splošna ocena je bilo *odlično*, okusi posameznikov pa so se razlikovali. Tako so vse ekipe prejele zahvalo in priznanje za sodelovanje.

Hkrati se je končal turnir v kartanju; zmagala je ekipa **LD Paloma - Sladki Vrh**, druga je bila ekipa **LD Slovenska Bistrica** in tretja **LD Košaki**. Najboljši posameznik je bil **Vlado Lilek** iz LD Paloma - Sl. Vrh. Ekipe od prvega do tretjega mesta in zmagovalc so prejeli pokale.

Še o akciji zbiranja prostovoljnih prispevkov za socialno šibke otroke iz OŠ Malečnik: zbrali smo 325 evrov; največ sta zbrali ekipi LD Poljskava in LD Pernica.

Vsem udeleženi ekipam se v imenu prireditelja zahvaljujem za udeležbo in izkazano pripadnost LZ Maribor. Hvala tudi vsem članom LD Malečnik in predsedniku Branku Štuberju za izvedbo prireditve v izredno urejenem lovskem domu in njegovi okolici.

Po končanem uradnem delu sta se zaslišali domača pesem in harmonika, tako kot je pri Slovencih v navadi. Pokušine golaža se je

udeležilo tudi precej krajanov in ko so okrog tretje ure zapuščali prizorišče, je bilo razpoloženje na višku.

Franc Klajne,
vodja prireditve

Srečanje lovcev in ribičev iz Gornje Radgone

Spet je prišel junij, ki je s seboj sprinesel tradicionalno srečanje radgonskih lovcev in ribičev Ribiške družine Gornja Radgona, temeljne enote Gornja Radgona. Letos je bilo srečanje že sedemnajstič zapored. Lovci in ribiči se na tem družabnem srečanju pomerijo med seboj v različnih športnih igrah, na koncu katerih najboljša ekipa osvoji prehodni pokal.

Druženje je potekalo v sončni soboti, 4. 6. 2016. Za gostitelje tokratnega druženja pa so bili na vrsti ribiči. Zbrane sta najprej nagovorila predsednik **RD Gornja Radgona**, temeljne enote Gornja Radgona, **Vlado Drvarič**

Končna ocena strokovnjaka

slanega peciva ni manjkalo, od sadja so bile na voljo češnje, jagode in celo sveže nabrane gozdne jagode (LD Slovenska Bistrica).

Temu ustreza je bila ponudba »tekoče hranek«. Na voljo so bile vse vrste žganja, grenčic, borovničev in celo medica s čilijem (LZ MB), da o ponudbi vina ne

reditvenem prostoru, kjer jih je nagovoril gospod Marjan Vidovič in predstavil splošno strokovno oceno. Poudaril je, da so bili golaži vsak po svoje odlični, vsaka ekipa je v svoj izdelek vložila vse, kar so člani vedeli in znali, svoje dolgoletne izkušnje, najboljše sestavine (meso) in začimbe. Zato bi

Foto: I. Rožman

Ribiči so od štirih iger zmagali kar v treh in najboljši so domov odnesli zaslužene pokale.

in starešina **LD Gornja Radgona Milan Kolarič**. V kratkem nagovoru sta oba izrazila zadovoljstvo, da se srečanja nadaljujejo vsako leto v sproščenem duhu, nato pa vsem zaželela prijetno druženje. Sodniško ekipo sta letos sestavljala kar predsednika oz. starešini. Prva disciplina je bil triurni ribolov, kjer je bil največ ribiške sreče deležen **Vinko Vuk**, ki je na suho potegnil krapa, težkega 6,2 kg. Sledile so še igre: met cokle v košaro, udarjanje žoge s kijem in mikado. Tokrat so žogo udarjali z daljšimi palicami, saj so bile dolge kar pol metra. Sodniška

Foto: D. Smolar

Vinko Vuk je na triurnem ribiškem tekmovanju med gornje-radgonskimi lovci in ribiči na suho potegnil kar 6,5 kg težkega krapa.

komisija je rezultate skrbno zapisovala, jih na koncu pregledala, seštelala točke in razglasila zmagovalca iger. Novi prehodni pokal so domov odnesli ribiči, saj so zmagali kar v treh igrah od štirih. Posamično je največ točk zbral ribič **Peter Merčnik**, sledila sta mu lovca **Srečko Rakuša** in **Franc Mauko**. Kljub porazu lovcev, pri njih ni bilo zaznati slabe volje, je prevladovala dobra volja in prijetno druženje se je končalo sproščeno ob dobrotah z žara in dobri kapljici.

Iztok Rožman

Lovski krst malo drugače

V Lovski družini Bukovje Otiški vrh se trudimo ohranjati lovske šege in navede. Tako smo lovci pozorni do mladih lovcev in vsako leto, po navadi po uradnem delu letnega občnega zbora, opravimo tudi »lovski krst« kakšnega zelenca. Že nekoliko prej se dogovorimo, kateri kandidat bi bil primeren za krst, da lahko skupaj s »tožilcem« ugotovimo kandidatove »grehe« in tožilec lahko pripravi kar pestro obtožnico. Po ustaljenem postop-

ku imenujemo senat, v katerega po navadi imenujemo tudi kakšnega gosta iz sosednje in pobratene lovske družine. Ko »birič« privede obdolženca pred senat, se seznanijo z obtožnico, nakar sledi pregled zdravnika, ki ugotovi »psihofizično« stanje obdolženca. Zdravnik seveda ugotovi, da je obdolženi sposoben spremljati sodni proces, čeprav slabo vidi in sliši, zato mu tudi predlagamo, da si za pomoč izbere zagovornika. Potem sledijo vprašanja, da bi

Moji »drugačni« srnjačji trofeji: lanska in letošnja

malo omilili predlagano kazen in po posvetovanju na koncu senat le izreče kazen, ki se opravi s palico po zadnji plati. Ta del krsta je najbolj časten, saj mu predsednik senata ob vsakem udarcu zapove, v čigavem imenu in za kaj ga krsti, podobno ga po zadnji plati krstita tudi preostala člana senata, ki mu predstavlja lovsko pravična pravila. Nato krščencu čestitamo, nazdravimo in izročimo krstno palico, na kateri sta že napisana datum in kraj krsta. Na palico se podpišemo vsi prisotni. Krščenc prejme tudi listino »Lovski krst«, na katerem so vpisani vsi podatki, tudi o senatu in tožilcu. Trudimo se, da se krst opravi dovolj resno, a malo tudi na hudomušen in šaljiv način, nikakor pa ne žaljivo ali grobo. Trudimo se, da bi dogodek vsem, predvsem pa krščencu, ostal v lepem spominu.

Po krstu pred letom, ko sem kot predsednik senata opravil svoje delo, mi je naš starejši lovec **Maks Konečnik** povedal, kaj se je pri nekem krstu zgodilo njemu. Takole je povedal: »Takrat sem bil lovec v Dravogradu. Bilo je leta 1955 ali 56. Iz Maribora je prišel lovski gost tovariš **Otmir Cvirn**, ki je bil v službi kot sodnik in tudi član izpitne komisije pri takratni Okrajni lovski zvezi Maribor. Popoldan smo se odpravili proti Ojstrici, kjer smo prespali pri prijaznem kmetu. Drugi dan smo

imeli skupni lov na Košenjaku. Boginja **Diana** je bila naklonjena prav **Cvirnu**, saj je uplenil košuto. Zvečer, po tretjem pogonu, smo sklenili, da **Cvirna** krstimo. Po opravljeni proceduri so sledili udarci s palico po zadnji plati. Ves čas krsta se je oglašala hčerka kmeta, ki je imela kakšnih 18 let, in dajala pripombe, zato so fantje v en glas zahtevali, da se krsti tudi njo. Dekle se je uleglo na »krstno« klopco, jaz pa sem ji privzdignil krilo, da bi palica lepše padla po

drugačen kot sicer; tudi meni je boginja **Diana** naklonila malo »drugačne« smjake lani in tudi letos, kot je razvidno iz fotografije.

Danilo Smolar

Lovska koč na Košenjaku

Koroška LD Dravograd, ki je v letu 2016 praznovala 70-letnico delovanja, je lahko še kako ponosna, da ima v svojem lovišču kar tri lovske objekte. Poleg lovskega doma, ki je nedaleč od ostankov zidovja nekdanjega dravogradskega gradu – po domače mu pravijo kar Grajska bajta in z njim že nekaj let upravlja najemnik –, imajo na planini Košenjak še bivač Piramida, ki stoji 1.400 m visoko, in lovsko koč, ki je 200 nižje, le streljal od nekdanje karavle **JLA**, ki je zdaj planinski dom dravogradske planincev.

Dravogradske lovci so na lovske koč Košenjak zelo ponosni in tudi navezani. Čeprav je iz Dravograda oddaljena dobrih deset kilometrov, je vsa letna obdobja dobro obiskana. Tudi drugo julijsko sončno soboto so se pri njej družili skoraj vsi dravogradske lovci, mnogi kmetje, zemljiški posestniki in ljubitelji zelene bratovščine; med njimi tudi županja dravogradske občine **Marjana Cigala**, velika zagovornica in podpornica lovstva nasploh. V sklopu 70-letnice LD Dravograd so se namreč udeležili slavnostne prireditve ob njeni nadvse uspešni prenovi. Kratek kulturni program so popestrili pevci Lovskega okteta LD Peca - Mežica in Lovski registri LD Muta.

Starešina LD Dravograd **Bran-ko Rižnik** je v pozdravnem nagovoru med drugim spomnil, kdaj so domači lovci začeli graditi lovske koč, kako so jo skozi desetletja

mladi ritki. Ker pa sem opazil, da punca ne nosi spodnjega perila, sem ji krilo hitro potegnil nazaj na noge in zaključil s krstom. Seveda je bilo kar nekaj smeha. Punci je bilo tako nerodno, da je nismo več videli. Tudi jaz je nikoli nisem več videl, pa je od takrat že 60 let ...«

Naš **Maks** si bo letos naložil 89. leto, pa ga še vedno zelo rad poslušam, saj ve neverjetne zgodbe o svojih lovskih doživetjih na Koroškem, iz Kočevja, Avstrije ... Zato ga bom prosil, naj mi še katero zaupa in jo bom tudi zapisal, kajti lova iz njegovih mladih dni in zdajšnjega skoraj ni mogoče primerjati.

Morda je bil **Maks**ov krst malo

Foto: F. Rožar

Na Košenjaku (1.525), najvišji planini dravogradske občine, ima **LD Dravograd** lovske bivače in koč. Slednje so v celoti obnovili in jo julija, v okviru praznovanja 70-letnice LD, slavnostno odprli.

večkrat širili in obnavljali s svojim neplačanim delom in lastnimi sredstvi ter ob razumevajoči pomoči kmetov in dravograjske občine. »Na kamnitih temeljih nekdanje kmečke kašče smo lovsko kočjo začeli graditi leta 1956 in jo dve leti pozneje dokončali. Prvotna je bila vsa lesena in pokrita s škodlami. Ker jo je z občasne že začel najedati, smo jo bili prisiljeni prvič obnoviti v letih 1994 – 1995. Takrat smo obnovili celotno ostrežje in kritino ter ji obnovili balkon. Druge obnove smo se lotili leta 2005 – 2006. Potekala je pod vodstvom neumnega **Leopolda Lesičnika**, dolgoletnega gospodarja LD. Čez kletne prostore smo zgradili novo betonsko ploščo, uredili sanitarije in omete. Zadnja najbolj obširna in finančno najbolj zahtevna

obnovitvena faza pa je potekala leta 2014 – 2016. Zdaj je kočja dobila nova okna, vrata, toplotno fasado in bolj kakovostno kritino. Povsem na novo smo obnovili tudi zgornje prostore in jih opremili z novo opremo. Ob koči smo si postavili tudi lično strelsko lopo in uredili okolico. Želim si, da bo domačim lovcem, našim podpornikom in prijateljem tako lepo urejena kočja še v večji ponos. Predvsem pa, da jo bomo še raje obiskovali, jo znali ceniti, ohranjati in tudi sproti vzdrževati. Za kar bo zagotovo skrbel neutrudni in odgovorni **Danilo Franc**, gospodar lovsko kočje, saj je bil pri njeni obnovi vedno zraven,« je poudaril Rižnik.

Franč Rotar

Rešitev ujetega srnjaka

Enajstega julija 2016 je bil že Enavsezgodaj zelo vroč dan. Lotil sem se pretakanja vina in

sredi opravila dobil telefonski klic. Klical me je brat iz sosednje vasi in mi sporočil, da se je tam v trak električnega pastirja ujel srnjak. Po kratkem pogovoru sem vzel pokrivalo, kleščice in fotografski aparat ter se napolnil do bratove hiše. Skupaj sva odšla na kraj, kjer se je neresljivo ujel srnjak. Na tleh sem zagledal srnjaka vilarja, ki je bil zaradi boja, da bi se rešil, že pošteno utrujen. Pastirski trak se mu je namreč navil okoli rogovja in tudi vratu. Zelo ga je dušilo. Hitro sem ga pokrpal s ponjavo, ga nato zavil še vanjo in čvrsto prijel, brat pa je s kleščami preščičipnil trak električnega pastirja in ga odvil. Napravila sva še nekaj fotografij in ga izpustila izpod ponjave. Srnjak je skočil pokonci, naju pogledal, zabavkal in jo ucvrl proti gozdu. Tekel je z vso

močjo oziroma največjo, kot jo je še premoglo utrujeno telo.

Vesel sem bil, ko sem gledal za njim. Zrasel bo v lepega srnjaka in bo v ponos prelepi naravi. Z bratom sva se usedla pod kostanj, nazdravila srečnemu reševanju in se veselila lepega dne.

Silvo Hrušvar
LD Raka

Štefanova spominska lovsko soba

V novi poslovno-trgovski stavbi podjetja TINEX, d.o.o., v Šenčurju pri Kranju so v veliki sodobno urejeni sejni sobi in predavalnici z večjimi sestanki in izobraževalnimi programi več let gostovali LZS, ZLD Gorenjske in LKD Gorenjske. Pokojni **Štefan Čebašek**, lastnik podjetja, je prostore svojega podjetja razumevajoče in brezplačno odstopil tudi za izobraževalne namene lovskih in kinoloških organizacij. Zdej

je v prostorih podjetja v spomin na nekdanjega lovca in lastnika urejena njegova spominska lovsko soba.

Ureditev lovske sobe (dandanes žal spominske) na sedežu podjetja je bila želja pokojnega Štefana, saj v svoji hiši v Zbiljah ni imel primerne prostora. Že ob načrtovanju stavbe si je zamislil v njej tudi lovsko sobo in veliko sodobno opremljeno predavalnico.

Vsi, ki smo poznali Štefana,

pomočjo tam urejalo večje projekte. Finančne pomoči tega podjetja so bili med drugim deležni tudi domači šenčurski nogometaši, košarkarji, skakalci kanadske reprezentance in dolga leta tudi LKD Gorenjske, za kar smo mu izjemno hvaležni.

Čeprav smo o Štefanovem delu že kmalu po njegovi smrti brali v Lovčevi rubriki V spomin, naj spomnim, da je v lovske vrste **LD Šenčur** vstopil leta 2000 in

Za ureditev Štefanove spominske lovske sobe so zaslužni žena Mojca, hči Andreja in zdajšnji direktor podjetja Uroš Frantar, ki je tako izpolnil njegovo željo. Za oblikovno ureditev prostora s trofejami največ zaslug pripada Tomu Drakslerju, zaposlenemu v TINEX-u in članu LD Sorško polje. V sobi visi tudi Štefanova zadnja trofejka – kožuh severnega medveda, ki ga je uplenil pred smrtjo, leta 2015.

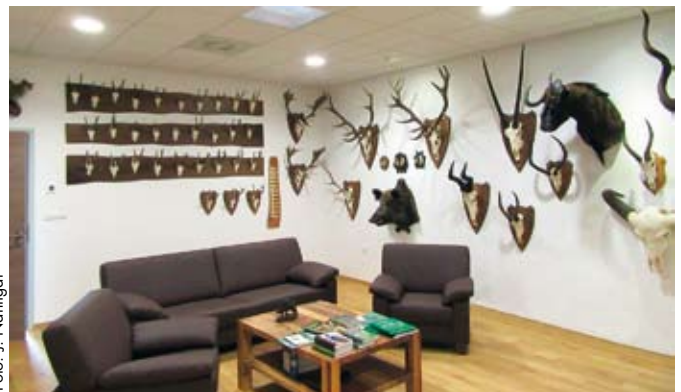

Foto: J. Nahtigal

Štefanove trofeje so razporejene po geografskih sklopkih, in sicer so na eni steni kanadske, na drugi afriške ter vse druge na preostalih dveh stenah. Žal je prezgodnja smrt Štefana Čebaška prikrajšala, da bi lahko užival ob pogledih na trofeje v svoji lovski sobi in si na lovih pridobil še katero.

smo v njem videli velikega dobrotnika in človeka, ki je vedno znal razumevajoče prisluhiti sogovornikom. V sejni sobi in predavalnici TINEX so se vse do njegove prezgodnje smrti izšolale številne generacije lovskih pripravnikov. Nema lokrat je sejno sobo odstopil tudi našemu Lovsko-kinološkemu društvu Gorenjske, še posebno za občne zборе. Vsem lovcem je prostore odstopil brezplačno, kar je (bila) velika redkost. Tudi veliko lovskih družin je z njegovo

je bil dva mandata starešina te LD ter član UO ZLD Gorenjske. Ob vodenju svojega podjetja mu je bil lov največja strast po napornem delu. Štefan je lovil v Kazahstanu, Kanadi, Afriki, na Hrvaškem in v Srbiji. Lovski gost je bil v loviščih številnih lovskih družin po Sloveniji. Ta zapis naj mu bo kot izraz hvaležnosti tistih lovcev, ki znamo ceniti njegovo izkazano razumevanje, lovsko pripadnost in dobroto nekoga tudi po smrti.

Janez Nahtigal

Bobri v Dravi

Obobrih, vsaj v našem okolju, pa četudi živimo ob največji slovenski reki Dravi, vemo bore malo. Lovska literatura sicer ponuja kar precej opisov o tej živalski vrsti, toda konkretnih stikov in znanja iz izkušenj pa le nimamo. Če velja verjeti ljudskemu glasu, ki je včasih zavajajoč, so bobri nekdanj poseljevali tudi dravsko sotesko in nekatere manjše pritoke. Enako velja za vidro, ki se je zagotovo najdlje zadržala – preživela v Bistriškem jarku.

delo polno izkoriščena voda, a o bobrih tudi v ljudskem spominu in izročilu ni sledov. Spomin na vidro pa je vendarle ostal!

Na območju lovišča naše LD Muta smo sledove prvih bobrov opazili leta 2014. Da bi jim zagotovili mir, o tem sploh nismo nič govorili. Verjetno bi to resnico lahko potrdili lovci iz sosednje LD Dravograd. Opazili so jih tudi na območju Ožbalta. Iz literature vemo, da bobrom ne ugaja preveč nihanje ravni vode, vendar so se tu, kot kaže, le ustalili. To dokazuje obgrizeno in podrti drevje,

Foto: K. Vellič

Foto: M. Richter

Ker je podnevi skoraj nemogoče videti živega bobra, opažamo le sledove njegove nočne aktivnosti zobovja na obrežnem rastju.

Zanimivo, ni je pregnalo niti plavljenje lesa, ki so ga plavili skoraj vse leto, ko Bistrica ni bila pod ledom. Ne vemo niti, kdaj je ta izvrstna ribolovka izginila od tod, čeprav se je po letu 1922 v gornji tok Bistrice vrnil skoraj absolutni mir. Zaradi novo nastale državne meje in krize so namreč prekinili plavljenje lesa. Bobri sicer tu ne bi imeli česa početi, saj je bil tod v tistih časih skoraj jez pri jez, »fludre«, ki so speljevale vodo na številne mlino, na osem žag in kdo ve koliko kovaških koles za pogon težkih kladiv – »repačev«. V tistih časih je bila Bistrica za koristno

pretežno vrbe. Vejevje podrtga drevja zgrizejo na skorajda mojstrsko odmerjene standardne dolžine, kam in kako jih vgradijo, pa še ne vemo. Tudi debelejša drevesa (vsaj do 15 cm premera) jim ne povzročajo nikakršnih težav. Zagotovimo jim mir – in naj ostanejo. Smo pa pri nas še vedno dokaj nezadovoljni in »vroči« na šakala, ki ga že srečujemo, pa o njem vemo premalo, vsaj tega ne, kako se bo pri nas obnašal do drugih lovnih vrst. Kljub temu ga nekako podzavestno sovražimo.

Kristl Valtl

Smrdokavra s Kaple

Na obisku pri lovskem prijatelju **Martinu Volmajerju** je ob pogledu na koledar LZS – 2014, na katerem je bila fotografija smrdokavre (*Upupa epops*), pogovor nanesel na nekdanj pogosto obiskovalko pokrajine na Kapli. Sam sem to svojevrstno ptičko, ki jo uvrščajo v samostojen rod (*Upupa*) in družino (*Upipidae*), videl le na fotografijah v knjigah in na spletnih straneh.

Tinč, kot ga kličejo lovci, mi je povedal legendo o njej, ki jo je slišal od svojega očeta. Ptica se oglašja z »mut, mut, mut«, v naravi je to slišati, kot bi nekdo klical »muc, muc, muc«. Zato so stari ljudje govorili, da je s svojim značilnim oglašanjem privabila domačega mačkona, ki ji je požrl vse mladiče. Takrat naj bi delala še gnezdo iz smetane, kar je mačkona še dodatno podžgalo k dejanju. Da se ne bi oglašala, ji ni uspelo, ponovne izgube mladičev pa tudi ne bi rada več doživela, zato je opustila gradnjo gnezda iz smetane ter ga začela smraditi s svojimi mnogimi iztrebki. Tako je le ubranila svoj zarod pred plenilci – mački. Slovensko ime

kot da tega ne slišim. Čez trenutke me je oglašanje začelo vedno bolj begati. Končno sem dojel, da je to značilen glas ptice selivke, ki v tem času prihaja k nam iz Afrike, Južne Azije in o kateri mi je govoril Tinč. V napetem poslušanju sem želel odkriti, od kod prihaja oglašanje. Končno sem odhitel v sadovnjak pod Rihterjevo kmetijo. Bil sem vse bližje, ko sem ob vzletu zagledal značilno barvo belo-črnih črt po perutih in oranžno peščeno barvo trupa ter črn rep z le eno belo progo. Pregnana ptica je odletela proti cerkvi sv. Katarine na Kapli. Z avtom sem se namenil za njo in jo ponovno zagledal, sedečo na brezi. Od daleč sem napravil nekaj fotografij (za dokaz o njeni prisotnosti) ter se ji poskusil približati, vendar je ponovno vzletela in odletela. Vesel sem bil, da sem jo spet odkril, ampak v sebi tudi razočaran, da ji nisem mogel priti bližje ter napraviti kakšno boljše fotografijo. V začetku maja sem še nekaj dni poizkušal, da bi jo zaslišal, zagledal, ampak zaman.

Četrtega avgusta 2016 sem v zgodnjem jutru izstopil iz avta in na dvorišču kmetije Beber ponovno čutil energijo, ki me vedno zvabi iz objema moje Anje. Oprtal sem si lovski nahrbtnik, vzela dalj-

Foto: M. Richter

Uspel posnetek smrdokavre (*Upupa epops*) mi je polepšal zgodnje-avgustovski fotolovski dan v lovišču okrog Kaple.

naj bi dobila iz zloženke glagola smrdeti in narečne besede *kavra*, kar pomeni vrana. V poimenovanje je tako vpet sloves njenega nečistega in smrdčega gnezda, kar vse skupaj deluje kot učinkovit obrambni mehanizem pred plenilci.

Prvega maja 2014, ravno ko sem v svojem revirju fotografiral lep sončni vzhod, sem od nekje zaslišal značilen ponavljajoč se zvok »mut, mut, mut«. Pomislil sem, da me »zafrkava« prijatelj in se delal,

nogled, fotografski aparat, stajalo in se, že dodobra opremljen, zazrl v puško. Odločil sem se (kot že tolikokrat poprej), da je tistega sem spet ne bom vzel v lovišče. Odpravil sem se proti Gracejevemu travniku in že sem zrl v počasi vzhajajoče sonce; tam nekje iz Avstrije se je dvigalo nad Doršenkovo kmetijo. Nižje v gozdu sem zaslišal značilno hropenje srnjaka, kako se oglašja, ko preganja srno. Že sta prihitela na travnik, naredila nekaj krogov in

ponovno izginila v zavetje drevja. Svetloba je bila za fotografiranje še slaba in tako sem se prepustil opazovanju njune ljubezenske igre. Zazrt v zeleno pokrajino okrog sebe sem nemo srkal pozitivno energijo, ki jo že vrsto let kot lovec črпам v svoje celice, kadar sem v revirju 1. na Kapli, a hkrati otrpnil v čedalje močnejših prvih sončnih žarkih.

Počasi sem se premaknil in se namenil v smer Fuks lukne, kjer sem načrtoval vabljenje srnjaka s pomočjo oponašanja srnjega pivkanja. Počasi premikajoč sem zrl pod seboj v star sadovnjak pri Tamanu, ko je nekaj priletelo s strani. Počasi sem obrnil glavo in na sredini popasenega travnika zagledal – njo. Naenkrat je bila tam, v vsej svoji lepoti, premikala se je sem ter tja, stikala za žuželkami ter jih s svojim dolgim, rahlo usločenim kljunom spretno pobirala s trave. Po telesu me je spreletela silna toplota, utrip srca je dokazoval, da še kako živim, ko sem se kot v počasnem posnetku začel obračati proti njej – smrdokavri. Z desno roko sem počasi dvigal fotoaparater ter z levo že nameščal stojalo. Kar z eno roko sem napravil nekaj posnetkov za dokaz in hkrati v sebi čutil silno moč, da ne bi zapravljal ponujene priložnosti. V meni je vrela želja, da bi uspel vsaj en dober posnetek. Redka ptica se je oddaljevala in bila zelo zaposlena z iskanjem debelih hroščev. Uspel sem se udobneje namestiti v klečeč položaj, biti čim nižji ter se namenil narediti resen posnetek, ko je naenkrat vzletela in izgini-la v krošnjah bližnjih dreves. Na hitro sem si ogledal sicer uspele posnetke, ampak tistega pravega ni bilo med njimi. Če bi se slučajno vrnila, sem popravil nekaj nastavitev in si zelo zaželel, da bi se mi prišla pokazati samo še enkrat. Želja se mi je uresničila. Ptica, nekoliko manjša od šoje, se je mi ponovno pokazala nekoliko nižje in se namenila naravnost v mojo smer. Za mojo fotografsko opremo je bila še vedno nekoliko predaleč, zato sem čas izkoristil za opazovanje skozi daljnogled ter užival ob opazovanju njenega zajtrkovanja. Na mojem hrbtu so se medtem prijetno ustavljali prvi jutranji žarki, pred menoj pa so se dogajali meni nikoli pozabljeni trenutki, na moč podobni tistim, ko čakaš na primeren trenutek za strel na trofejno divjad.

Smrdokavra se mi je začela čedalje bolj približevati in začel sem pridno pritiskati na sprožilec mojega nikona. Nekajkrat je na glavi celo dvignila svoj značilen

čop iz dolgih peres s črnimi konicami ter se mi predstavljala v vsej svoji lepoti. Na moje veselje se mi je še vedno bolj in bolj približevala, čeprav sem takrat vedel, da sem za svojo dušo že zdavnaj uspel ovekovečiti njeno lepoto in redkost v našem lovišču.

V nekem trenutku se je nekoliko višje, s strani, približal domač maček. Ko je bil kakšnih deset metrov nad njo, jo je zagledal, ter se takoj obrnil proti njej. Smrdokavra ga je opazila in vzletela naravnost proti njemu, se pol metra nad njegovo glavo oglasila z nenavadnim glasom, da je maček kar otrpnil, in deset metrov od njega spet pristala na tleh. Čop na glavi je imela pahljačasto razpet, nato pa je v hipu ponovno vzletela in izginila.

S pogledom proti vasi Kapla na Kozjaku sem naposled srečen šepnil: »Hvala!« Zavedal sem se, da mi je bilo ponovno dano, da sem lahko pristno doživljal in opazoval redko žival v naravi okrog Kaple in prisostvoval čarobnim trenutkom njenega vedenja, po katerih prav tako hrepeni moje lovsko srce.

Marko Richter – Zeleni

Stara drevesna dupla so pomembna tudi za druge ptice duplarice.

Ali poznamo goloba duplarja?

Golob duplar (*Columba oenas*) je edina vrsta evropskih golobov, ki gnezdi v drevesnih duplih. Zaradi plahosti in skrivnostnega življenja ga, z redkimi izjemami, lovci in opazovalci narave zelo slabo poznajo.

Telesno je nekoliko manjši od vsem dobro znanega in pogostega goloba grivarja (*Columba palumbus*). Njuno petje (gruljenje) se povsem razlikuje. Zgoraj je sivo obarvan, spodaj svetlejši siv s svetlo rožnatimi prsmi in z manj izrazito dvojno črno progo na perutih kot pri skalnem golobu (*Columba livia*). V letu

Ves foto: P. Gorišek

Telesno je redkejši golob duplar nekoliko manjši od vsem dobro znanega in pogostega goloba grivarja. Na fotografij duplar zgoraj, grivar spodaj.

z grivarji, prav tako se jeseni z njimi tudi odseli.

Moja prva srečanja z duplarjem so se dogajala v osemdesetih letih prejšnjega stoletja, ko sem posamezne ptice opazoval na požetih njivah; družili so se skupaj z grivarji. Kljub moji pogosti prisotnosti v naravi njihovega gnezdenja na Kozjanskem nisem opazil vse do leta 2014.

Lanska pomlad pa je postregla s presenečenjem! Medtem ko sem z ustrezne razdalje opazoval gnezdenje sokolov selcev (*Falco peregrinus*), sem na strmih gozdnih pobočjih v bližini zaslišal petje (gruljenje) treh samčkov goloba duplarja. Letošnjo pomlad sem na razširjenem območju okrog 10.000 hektarjev naštel osem pojočih samčkov, kar priča o redkosti te vrste goloba.

Dogovor z revirnim gozdarjem na omenjenem območju Kozjanskega o morebitnem, a nujno potrebnem varovanju starega bukovega sestoja, kjer so še naravna dupla in zapuščena dupla črne žolne (*Dryocopus martius*), bo morda pripomogel k ohranitvi male kolonije duplarjev.

Slovenski lovci, gozdarji in ljubitelji narave, posebno tisti, ki ste lastniki gozdov, lahko veliko storimo za ohranitev starih dreves z dupli in tako za ohranitev domovanj tudi drugim pticam duplaricam!

Martin Gorišek

ZAVOD za GOZDOVE
SLOVENIJE

Mala divjad in sokolarjenje v LPN Fazan - Beltinci

V okviru podrubrike o novostih iz lovišč s posebnim namenom, v organizaciji ZGS, želimo predstaviti Lovišče s posebnim namenom Fazan - Beltinci, ki je znano po veliki številčnosti divjadi in odlično organiziranih lovih na malo divjad ter tudi po sokolarjenju.

Krajina v lovišču

Lovišče je del pomurske ravnice, ki jo reka Mura deli na dve različni krajini. Prvo sestavljajo prevladujoča poljedelska območja, ki z razdrobljenostjo površine z grmišči in manjšimi gozdiči nudijo ustrezne življenjske razmere mali divjadi. Drugi tip krajine je reka Mura z mrtvicami in pritoki v poplavnem logu, kjer se združujejo razne vrste močvirnih ptic, rac in potapljavk ter kjer so še ohranjeni večji predeli nižinskega gozda, kjer stalno živijo navadna jelenjad in divji prašiči. Srnjad je pogosta in splošno razširjena po celotnem območju lovišča, trofejno močnejši srnjaki niso redkost.

Vzrejališče za fazane in jerebice

V LPN Fazan - Beltinci nadaljujemo s tradicijo vzreje fazanov in poljskih jerebic, ki jih izpuščamo iz umetne vzreje v lastno lovišče, del vzrejene male divjadi pa je namenjen prodaji doma in na tržišču drugih držav, predvsem članic Evropske unije.

Mala divjad

Na območju LPN Fazan - Beltinci je lov na malo divjad dolgoletna tradicija, s katero živi tudi lokalno prebivalstvo. Poleg lova na fazana nudimo tudi lov na poljskega zajca in kot posebnost lov na gojene jerebice.

Upravljanju z malo divjadjo namenjamo posebno pozornost in ob tem uvajamo preverjene dobre izkušnje iz tujine. Leta 2004 smo začeli spremljati številčnosti poljskega zajca na vzorčnih 500 ha lovišča. Po metodi poslušanja (»zasliševanja«) teritorialnega oglašanja parčkov ugotavljamo tudi spomladansko številčnost poljske jerebice na vzorčnih

700 ha lovišča. V najboljših letih številčnost poljskega zajca dosega tudi do 60 živali /100 ha, pomladanska številčnost jerebice pa slabe 3 pare/100 ha vzorčne površine. Ugotovljeni številčnosti poljskega zajca in prirastka v posameznih letih prilagajamo tudi višino odstrela.

Sokolarjenje in sokolarski dan

Sokolarjenje, kot ena najstarejših oblik lova, nudi velika lovška doživetja ob skromnem plenu. Dandanes je omenjeni način lova vzorni način trajnostne rabe in aktivnega varstva male divjadi. Kot nadomestno obliko lovu s puško v našem lovišču nudimo možnost sokolarjenja (lova s sokolarskimi pticami). Človek sokolar, šolana ptica ujeda in lovski pes morajo biti odlično uigrani, da lovijo uspešno. Pri nas sokolarji najpogosteje lovijo s sokoli selci in krugulji, pri lovu na lisice pa je bil uspešen tudi planinski orel. Že deveto leto vsako prvo soboto v novembru prirejamo v sodelovanju s Slovensko zvezo za sokolarstvo in zaščito ptic ujed in lokalno turistično organizacijo tradicionalni sokolarski lov. Prireditev je namenjena predstavitvi tovrstnega lova lovcem pa tudi širši javnosti. Po slavnostnem odprtju lova in predstavitvi ptic sokolarjev sledi lov, na katerega so vabljeni vsi, ki bi ga radi doživeli.

*Dragan Zemljič,
vodja lovišča
LPN Fazan - Beltinci*

V LPN na Kočevskem obnavljamo ograjo v obori Stari log in se pripravljamo na jesenske in zimske skupinske love

V okviru podrubrike lovišč s posebnim namenom, ki delujejo v organizaciji Zavoda za

Divja prašiča v Lovišču posebnega pomena na Kočevskem

gozdove Slovenije, želimo predstaviti tudi **Lovišče s posebnim namenom (LPN) na Kočevskem**, ki je pravzaprav sestavljeno iz treh lovišč: LPN Medved, LPN Žitna gora in LPN Snežnik - Kočevska Reka s skupno površino 68.000 ha. LPN na Kočevskem je najbolj znano po neokrnjeni naravi, saj je bil del površine lovnih površin dalj časa t.i. »zaprti območje«, ter po dveh velikih oborah (Stari log in Smuka), največjih v tem delu Evrope.

Krajina v lovišču

LPN na Kočevskem je obširna gozdna krajina v severozahodnem delu visokokraškega Dinarskega pogorja, v glavnem Roški in Goteniški masiv. Na zahodu LPN na Kočevskem omejuje Ribniško polje, na vzhodu reka Krka in območje Bele krajine, na jugu pa kanjon reke Kolpe. V šestnajstih revirjih delo opravljajo poklicni revirni lovci.

Skupno in obsežno lovišče se ponaša z ohranjenim naravnim okoljem in ugodnimi prehranskimi razmerami, zato tam živijo najpomembnejše vrste velike parkljaste divjadi in vse tri naše velike zveri (rjavi medved, ris in volk). Prav na tem območju so leta 1973 ponovno in uspešno naselili risa v Sloveniji, od koder se je nato razširil po celotnem območju Dinarskega pogorja.

Dve veliki obori z divjimi prašiči, damjaki in mufloni

V okviru LPN na Kočevskem imamo dve veliki obori, vsaka obsega več kot 1.000 ha. V oborah je glavna divjad divji prašič, živijo pa tudi damjaki, mufloni in občasno navadna jelenjad. V letu 2016 smo začeli postopno obnavljati ograje in gojitvene objekte v obori Stari log. Glavni namen je zagotoviti zdravo/vitalno divjad omenjenih vrst ter ponovno organizirati kakovostne skupinske love na divje prašiče in drugo divjad v obori.

Divjad in prostoživeče živali v lovišču

V LPN na Kočevskem sta najpomembnejši vrsti divjadi jelen in divji prašič, srnjad je v manjšem številu. Jelenjad in divje prašiče lovimo na posameznih in skupinskih lovih. Predvsem lov na jelena v ruku je izrazito zahteven in je velik izziv tudi za vrhunske lovce.

LPN na Kočevskem je osrednje življenjsko območje in najustrenejši habitat medveda, zato ga v skladu s sprejeto vsakoletno odločbo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano tudi lovimo oziroma organiziramo posamičen lov nanj.

V LPN na Kočevskem živijo tudi druge ogrožene in zavarovane živalske vrste, med najbolj prepoznanimi so orel belorepec, planinski orel, divji petelin, divja mačka in druge.

Marko Vilfan, vodja lovišča

Izbrane so fotografije za veliki stenski koledar LZS - 2017

Na razpis Javnega natečaja za izbiro uspešnih posnetkov divjih živali, ki smo ga objavili v Lovcu, 4/2016, str. 218, je do 15. julija letos poslalo v skladu z vsemi razpisnimi pogoji svoje fotografske posnetke **dvajset**

Sokol selec (Falco peregrinus) z uplenjeno jerebico

avtorjev (lani tudi dvajset), ki jih je natančno pregledala štiričlanska komisija LZS v sestavi: **Lado Bradač, Srečko Žerjav, Igor Pičulin in Boris Leskovic**. Komisija je opravila končni izbor 271 poslanih fotografij ter izbrala trinajst najuspešnejših, ki so ustrezale vsem uredniškimi in oblikovalskimi merilom. Izmed tistih, ki so se uvrstile v ožji izbor, smo izbrali tudi tri za nagrade. V ožji izbor se je sicer uvrstilo kar 62 fotografij enajstih avtorjev, a smo nekatere morali na koncu umakniti iz končnega izbora zaradi vsebinskih, sezonskih (mesec) in tehnično-oblikovalskih potreb. Komisija je bila enotnega mnenja, da bodo tudi vse kakovostne, v ko-

ledar neuvrščene fotografije lahko uvrščene v izbor za opremljanje člankov oziroma objavo v glasilu Lovec in knjig LZS. Letos so na natečaj poslali svoje fotografske izdelke: **Franc Bence** iz Planine pri Ajdovščini, **Vlado Jehart** iz Prevalj, **Gabrijel Mihevc** z Vrhnike, **Janez Papež** iz Kočevja, **Oton Naglost** z Vipave, **Marjan Cigoj** iz Ajdovščine, **Marjan Artnak** iz Stare Cerkve pri Kočevju, **Stanislav Grl** iz Črne na Koroškem, **Urša Tomažin** iz Logatca, **Andrej Tomažin** iz Logatca, **Miran Krapež** z Otlice, **Florijan Tišler** iz Zg. Gorij, **Matej Kovačič** iz Dornberka, **Lojze Skvarča** iz Logatca, **Simon Klavž** s Črne na Koroškem,

Gal Žvab iz Kočevja, **Zvonko Pavlič** iz Trbnj, **Tine Strosar** iz Trnovega pri Gorici, **Milan Cerar** iz Ljubnega ob Savinji in **Janez Tarman** z Loga pri Brezovici.

Najuspešnejše in dovolj kakovostne fotografije za veliki stenski koledar, ki so ustrezale vsem razpisnim pogojem, so poslali naslednji slovenski naravoslovniki fotografi in naročniki revije Lovec.

Za naslovnico koledarja LZS za leto 2017 smo izbrali fotografijo **Janeza Tarmana SRNJAK v skoku čez graben z vodo**, izbrane fotografije za koledarski del (po mesecih) pa so bile: **KRAGULJ Urše Tomažin; RIS Marjana Artnaka; SRNJAKA Andreja**

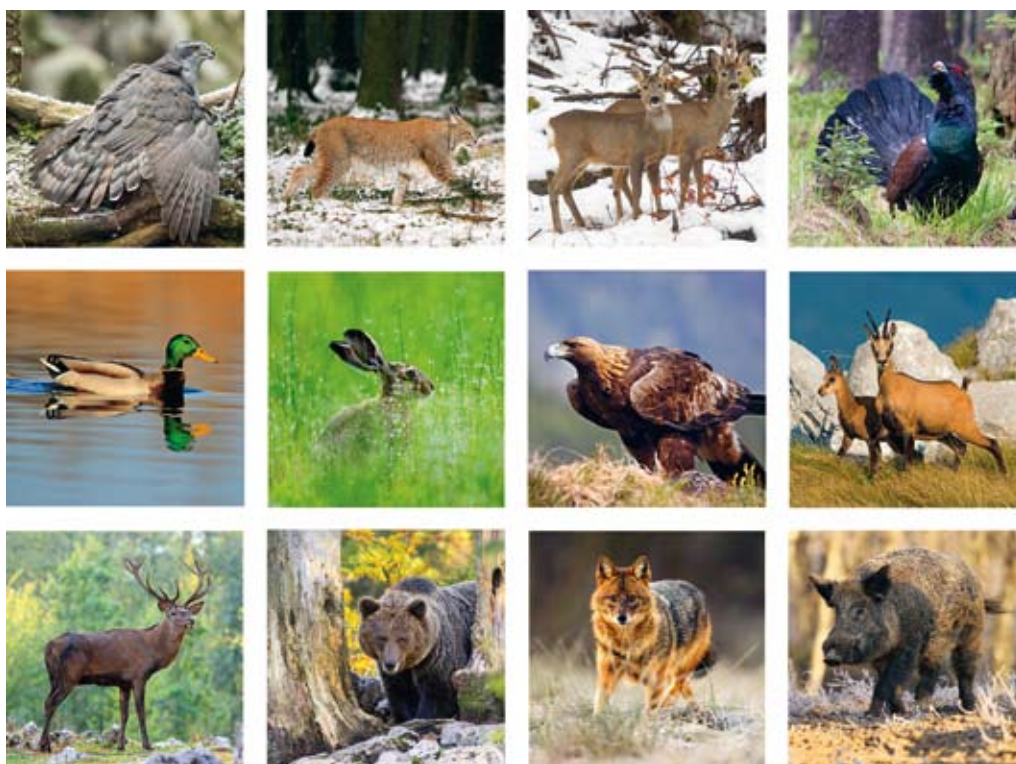
Tomažina; DIVJI PETELIN Urše Tomažin; MLAJARICA/RACMAN Marjana Artnaka; POLJSKI ZAJEC Ela (Gabriela) Mihevca; PLANINSKI OREL Milana Cerarja; GAMSJA KOZA S KOZLIČEM Otona Naglost; JELEN Marjana Artnaka; MEDVED Mateja Kovačiča; ZLATI ŠAKAL Janeza Tarmana in DIVJI PRAŠIČ Janeza Papeža.

Letos bi za najuspešnejšega fotografa, ki so poslali svoje posnetke, lahko razglasili **Janeza Tarmana** z dvema izbranimi posnetkoma (naslovnica in zlati šakal), s katerima si je priboril 1. nagrado (500,00 evrov), drugo (300,00 evrov) je komisija dodelila **Marjanu Artnaku** s tremi izbranimi fotografijami (ris, racmana in jelen), tretjo (200,00 evrov) pa **Urši Tomažin** za dva izbrana posnetka.

Avtorjem vseh izbranih fotografij čestitamo k izboru, prav vsem pošiljateljem pa se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje na natečaju in jih spodbujamo tudi vnaprej. Tudi neizbrani avtorji naj še naprej pridno fotografirajo, saj, kot smo že zapisali, ni nujno, da njihovi poslani posnetki niso dovolj dobri za objave ob drugačnih potrebah uredništva in naj se odločijo sodelovati tudi na prihodnjih razpisih; naslednji bo razpisan predvidoma že v aprilskem Lovcu 2017.

V primeru izbora preostalih fotografij za drugačno objavo, npr. v Lovcu ali knjigah LZS, bodo avtorji poslanih fotografij po pošti prejeli v podpis avtorsko pogodbo, ki jo potrebujemo ob objavi in za honoriranje fotografij.

Boris Leskovic

Lovska zveza Slovenije

VELIKI STENSKI KOLEDAR LZS 2017 Z MOTIVI DIVJIH ŽIVALI BO PREJEL VSAK ČLAN LD - UPRAVLJAVK LOVIŠČ.

Tudi letos ponujamo dodatno možnost vsem članicam, da za svoje potrebe naročijo dodatno zeleno število **VELIKEGA STENSKEGA KOLEDARJA LZS – 2017** (velikost: 33,5 x 53 cm) za ceno 2,50 € + DDV (brez storitve dotiska imena LD na pasici!).

Trinajstlistne stenske koledarje z vezno spiralo, vloženo v vrečko PVC, s preglednim koledarskim delom, luninimi menami in spiskom lovnih dob na divjad bodo naročniki lahko **prevzeli v začetku decembra na sedežih območnih lovskih zvez**. Po dogovoru bomo interesentom koledar lahko poslali tudi po pošti (po povzetju) na zeleni naslov.

Le pisna naročila sprejemamo do 31. oktobra 2015 na e-naslov: lzs@lovska-zveza.si, s pripisom »Koledar LZS«.

Pisarna LZS

Iz zgodovine slovenskega lovstva

Odmejitev in razmejitev okrajnih zakupnih lovišč okrajev Mozirje in Prevalje

Gozdarski referent OLO *Mozirje* je na ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo prvi predlog¹ razmejitev okrajnih zakupnih lovišč v svojem okraju poslal 3. septembra 1946.

¹ OLO Mozirje, Gozdarski referat, *Razmejitev okrajnih zakupnih lovišč*. Dopis Odseku za lovstvo pri Oddelku za gozdarstvo Ministrstva za kmetijstvo in gozdarstvo, št. 6409/G-1141/46, z dne 3. september 1946, ARS, Ministrstvo za kmetijstvo in gozdarstvo, AS 1118, t.e. 76.

Takrat meje okraja še niso bile dokončno urejene, iz okraja pa je že izpadla k.o. Dobrovlje. V prilogi so poslali karto, na kateri je bilo vrisanih sedemnajst lovišč. Državno posest »Ter A« so namenili okrajnemu zakupnemu lovišču Ter, državne gozdove Konjščice pa okrajnemu zakupnemu lovišču Rečica. Ta lovišča so bila: Sv. Duh (5.238 ha), Solčava (4.519 ha), Luče (5700 ha), Ljubno (3.400 ha), Gornji Grad (5.510 ha), Ter (2.440 ha), Bočna (2.800 ha), Rečica (2.600 ha), Dreta (1.700 ha), Mozirje (5.228 ha), Topolšica (5.100 ha), Šoštanj (3.043 ha), Šmartno ob Paki (2.032 ha), Št. Andraž (1.742 ha), Škale (2.753 ha), Velenje (4.089 ha) in Št. Janž (1.785 ha).

V okraju naj bi ustanovili tudi štiri državna lovišča, in sicer bi to bila: Podveža (2.888 ha) skupaj z Raduho (2.709 ha), kar je skupaj 5.597 ha, Menina (6.591 ha), Čreta (1.590 ha) ter Bele vode (1.759 ha).

V okraju so bila nesoglasja z razmejnitvijo med državnim loviščem Čreta in LD Dreta ter z razmejnitvijo okrajnega zakupnega lovišča Gornji Grad in državnim loviščem Menina.

OLO Mozirje je do 27. decembra 1946 okrajna zakupna lovišča

dokončno razmejil na šestnajst lovišč, razglas za zakup pa je bil objavljen v Prilogi² Uradnega lista 4. januarja 1947. Lovišča so bila naslednja:

- lovišče **Sv. Duh** v izmeri 5.272 ha z najvišjim št. članov 35 za izklicno ceno 6590 din,
- lovišče **Solčava** v izmeri 4.600 ha z najvišjim št. članov 30 za izklicno ceno 5750 din,
- lovišče **Luče** v izmeri 5.518 ha z najvišjim št. članov 36 za izklicno ceno 6897 din,
- lovišče **Ljubno** v izmeri 4.752 ha z najvišjim št. članov 31 za izklicno ceno 5940 din,
- lovišče **Gornji Grad** v izmeri 5.340 ha z najvišjim št. članov 35 za izklicno ceno 6675 din,
- lovišče **Bočna - Šmartno** v izmeri 3.026 ha z najvišjim št. članov 20 za izklicno ceno 3782 din.
- lovišče **Ter** v izmeri 2.440 ha z najvišjim št. članov 16 za izklicno ceno 3.150 din,
- lovišče **Bele vode** v izmeri 1.925 ha z najvišjim št. članov 12 za izklicno ceno 2406 din,
- lovišče **Mozirje** v izmeri 5.170 ha z najvišjim št. članov 34 za izklicno ceno 6462 din,

² Razglas OLO Mozirje (Zakup okrajnih lovišč), št. (5395), z dne 27. decembra 1946, Uradni list LRS, št. 1/47, Priloga, str. 10.

Načrt gojitvenega odstrela za leto 1946 okraja Prevalje

Št. št.	Ime lovišča	Površina	Št. članov	Izmeri	Št. članov	Izmeri	Št. članov
1.	Bele vode	1.759	12	1.759	12	1.759	12
2.	Bočna - Šmartno	3.026	20	3.026	20	3.026	20
3.	Čreta	1.590	10	1.590	10	1.590	10
4.	Dreta	1.700	10	1.700	10	1.700	10
5.	Gornji Grad	5.510	36	5.510	36	5.510	36
6.	Ljubno	4.752	31	4.752	31	4.752	31
7.	Luče	5.518	36	5.518	36	5.518	36
8.	Mozirje	5.170	34	5.170	34	5.170	34
9.	Podveža	2.888	16	2.888	16	2.888	16
10.	Raduha	2.709	16	2.709	16	2.709	16
11.	Rečica	2.600	17	2.600	17	2.600	17
12.	Sv. Duh	5.272	35	5.272	35	5.272	35
13.	Solčava	4.600	30	4.600	30	4.600	30
14.	Šoštanj	3.043	19	3.043	19	3.043	19
15.	Šmartno ob Paki	2.032	15	2.032	15	2.032	15
16.	Št. Andraž	1.742	16	1.742	16	1.742	16
17.	Škale	2.753	23	2.753	23	2.753	23
18.	Velenje	4.089	23	4.089	23	4.089	23
19.	Št. Janž	1.785	17	1.785	17	1.785	17
Skupaj		59.193	344	59.193	344	59.193	344

Načrt gojitvenega odstrela za leto 1946 okraja Prevalje z dne 24. maj 1946

- lovišče **Rečica** v izmeri 2.620 ha z najvišjim št. članov 17 za izklicno ceno 2375 din,
- lovišče **Dreta** v izmeri 1.706 ha z najvišjim št. članov 12 za izklicno ceno 1706 din,
- lovišče **Šmartno ob Paki** v izmeri 2.366 ha z najvišjim št. članov 15 za izklicno ceno 2366 din,
- lovišče **Topolšica** v izmeri 4.440 ha z najvišjim št. članov 29 za izklicno ceno 5550 din,
- lovišče **Šoštanj** v izmeri 3.288 ha z najvišjim št. članov 21 za izklicno ceno 3288 din,
- lovišče **Škale** v izmeri 2.870 ha z najvišjim št. članov 19 za izklicno ceno 3587 din,
- lovišče **Velenje** v izmeri 3.540 ha z najvišjim št. članov 23 za izklicno ceno 3540 din.

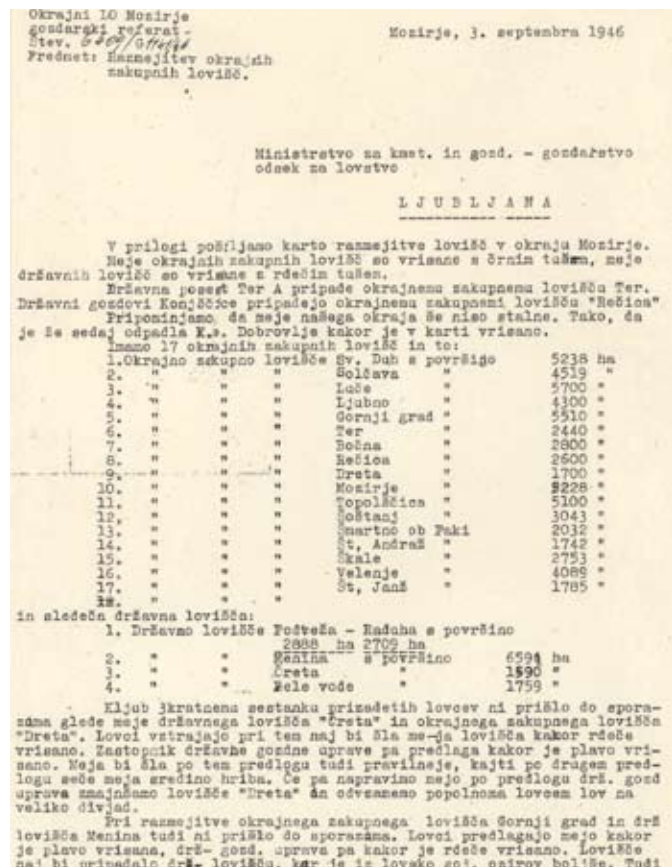
vrh - Zelen breg), Vuhred (Vuhred - Sv. Anton - Sv. Vid), Mežica, Črna, Marenberg, Mislinja, Št. Ilj (Št. Ilj pod Turjakom), Pameče, Podgorje, Sele, Št. Vid in Šmartno.

OLO Prevalje je Ministrstvu za kmetijstvo in gozdarstvo 24. maja 1946 v odobritev poslal³ načrt za gojitveni odstrel v lovni sezoni 1946/47. V njem je okrajni gozdarski referent dopisal, da so upoštevali pritožbe kmetov o škodi, ki jim jo je povzročila srnjad. Po njihovem so bila v okraju visokogorska lovišča skoraj izpraznjena, v nižjih legah pa naj bi se srnjad namnožila. Gozdarski referent je tudi dopisal, da je treba v lovišču Ojstrica odstreliti enega jelena, saj je bil vidno ranjen z vojaško kroglo.

V okraju Mozirje je bilo v letu 1947 šestnajst okrajnih lovišč s skupno površino 59.193 ha in štiri državna lovišča s skupno površino 10.600 ha, v okraju Prevalje pa 27 okrajnih lovišč s skupno površino 67.255 ha ter šest državnih lovišč s skupno površino 13.500 ha.

Vojo Rutar

³ Načrt gojitvenega odstrela OLO Prevalje za leto 1946/47, ARS, as 1118, t.e. 75.

Razmejitev okrajnih zakupnih lovišč OLO Mozirje z dne 3. septembra 1946

30. 5. 2016 nas je nepričakovano zapustil lovski tovariš **Vid Drobnič**, član LD Dobrča.

Vid se je rodil 5. 11. 1923 v vasi Rogatec pod Kureščkom. Ker je izhajal iz lovske družine, je otroška leta prebil v neokrnjeni naravi in hodil na lov z očetom, od katerega se je učil lovskih veščin. Po končanem šolanju v Ljubljani je prišla vojna, nesmiselna morija, v kateri je bil aktiven udeleženec NOB in v kateri je utrpel hudo družinsko izgubo.

Ob koncu vojne je prišel na Gorenjsko, kjer se je po demobilizaciji ustabil in začel svojo lovsko pot. Oba z očetom sta bila ustanovna člana LD Škofljica, katere član je bil do leta 1949. Leta 1949 se je, zaradi omejitve takratne zakonodaje, ki ni dovoljevala dvojnega članstva, včlanil v LD Kovor, predhodnico LD Dobrča, kjer so na dan prišle njegove organizacijske in voditeljske veščine. Bil je dolgoletni lovski funkcionar: tajnik (1958 do 1962) starešina (1962 do 1970), gospodar (1970 do 1977) in član NO (1993 do 1997) LD Dobrča. Bil je član Upravnega odbora Lovske zveze Gorenjske, kasneje preimenovane v Zvezo lovskih družin Gorenjske (1958 do 1976) ter predsednik Komisije za splošni ljudski odpor in smrtelo pri ZLD Gorenjske (1972 do 1976). Član UO pri ZLD Gorenjske je bil do leta 1980, kasneje pa še en mandat član njenega NO. V okviru ZLD Gorenjske je aktivno deloval skoraj dve desetletji.

Kljub vsem naštetim lovskim funkcijam pa je bil vedno delaven tudi v lovišču, kjer je bil glavni pobudnik pri gradnji lovske kočice na Breški planini ter glavni pobudnik naselitve muflonov na območje Dobrče. Zaradi svoje aktivnosti v lovstvu je prejel vsa priznanja LD Dobrča, plaketo ZLD Gorenjske ter vsa slovenska lovstva odlikovanja.

Od pokojnega Vida smo se poslovili z vsemi lovskimi častmi na pokopališču v Trziču, kjer mu je še zadnjič v slovo zaigrala melodija lovskih rogov, ki je žalostno odmevala po trziški dolini, po pobočju Dobrče in preko lovišča, ki ga je imel tako rad.

Vid, ostal nam boš v lepem spominu, tvoja življenjska pot in tvoja dejanja pa nam bodo za zgled.

LD Dobrča – T. S.

Še vedno ne moremo verjeti, da smo se lovci LD Podvelka morali tako hitro in nenadoma posloviti od dolgoletnega marljivega in spoštovanega člana **Danila Godca**, ki nas je zapustil 14. 5. 2016 po zelo kratki, a težki bolezni. Pogrebna slovesnost je bila opravljena z vsemi lovskimi častmi na pokopališču v Breznu.

Danilo se je rodil očetju Justinu in mami Mariji 29. 9. 1951. Živel je skupaj še z dvema bratoma in sestro v Podvelki, kjer se je kot najstarejši sin najprej zaposlil v rudniku Velenje. Starši so vzgajali vse otroke v lepem družinskem življenju. Ker je bil Danilo znan kot človek, ki je bil pripravljen vedno pomagati, je stopil po očetovih stopinjah in se zaposlil

na Ministrstvu za notranje zadeve, kjer je do upokojitve služboval na Policijski postaji Radlje ob Dravi. Nasploh so se njune poti vile ena ob drugo, tako v službenih kot tudi lovskih okoljih. Sploh sta si bila podobna po velikem srcu, ki je znalo le dajati, po najboljšem prijateljstvu, ki traja večno, pa tudi po skromnosti, strpnosti in brezmejni ljubezni do svojih prijateljev in najdražjih.

Danilo se je prijateljem v zelenem pridružil leta 1983 kot pripravnik. Že v pripravniki dobi je pokazal vse znake poštenega ter vestnega lovca. Prijateljstvo in prijetno vzdušje ob druženju z lovskimi tovariši pri lovski koči mu je pomenilo največ. Nešteto ur skupaj z ženo Marijano in starši je namenil urejanju lovskega doma na Klančniku. Po očetovi smrti je postal preglednik uplenjene divjadi in z zadolžitvijo opravil od leta 2010 do svoje smrti. Vedno je bil vsem na voljo. Leta 2001 je postal član UO LD Podvelka, kjer so mu zaupali funkcijo strelskega referenta, ki jo je dosledno in z veseljem opravljal vse do zadnjega dne. Nekaj dni potem, ko je sprejel pokal za prvo mesto LD Podvelka na tekmovanju v okviru LGB Radlje ob Dravi, je umrl po hudi operaciji v SB Slovenj Gradec.

Zaradi svoje prizadevnosti in predanosti lovski organizaciji je prejel odlikovanja: znak LZS in zlati znak za lovske zasluge.

Dragi Danilo, neizmerno se ti zahvaljujemo za vse, kar si storil za lovsko bratovščino, tvoja dela in dejanja bodo vidna še dolgo. Počivaj v miru ob svojem očetju, šumenje pohorskih gozdov in reke Drave pa naj ti pojeta pesem zahvale.

LD Podvelka – M. K. A.

Člane LD Sorško polje je presenčila žalostna vest, da nas je 14. 6. 2016 nenadoma zapustil naš dolgoletni član **Franc Cegnar**. Življenje je nesrečno izgubil ob odhodu iz naše lovske kočice proti domu. Izgubili smo skrbnega lovca in dobrega lovskega tovariša, ki je veliko prispeval k razvoju naše LD.

Franc se je rodil 28. 12. 1948 v kmečki družini v Dorfarjih, vasi na

Sorškem polju pod znamenito cerkvijo Crngrob. Tudi njegov oče je bil lovec, zato se je Franc v lovske vrste vključil že zgodaj, leta 1969. S prevzemanjem vodstva LD je bil Franc (1987 do 1990) skupaj z mlajšo generacijo lovcev gonilna sila pri gradnji lovske kočice na Sorškem polju, v katero je tudi sam rad zahajal. Bil je tudi blagajnik LD (1979 do 1982), gospodar LD (2003 do 2011) in član UO LD 1991 do 1993, 1994 do 9196 in 1979 do 1999). Poleg tega je bil preglednik uplenjene divjadi in lovski čuvaj. Bolj kot sam lov sta bila zanj pomembna lovsko tovarištvo in druženje z lovskimi tovariši, s katerimi je pred lovsko kočico ob jutrih pogosto opazoval divjad.

Za njegovo zavzeto delo ga je LZS odlikovala s znakom za lovske zasluge ter redom za lovske zasluge III. stopnje, ZLD Gorenjske pa mu je podelila bronasto in srebrno plaketo.

Od našega Franca smo se poslovili z lovskim pogrebom na pokopališču na Stari Loki. Poleg sorodnikov in prijateljev ter članov LD Sorško polje se je zbralo veliko lovcev s prapori iz sosednjih družin pa tudi od drugod, ki so ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Franc, hvala ti za vsa tvoja dela in prijateljevanje. Pogrešali bomo tvoj nasmejan in dobrovoljen obraz, s katerim si nas pričakal pred lovsko kočico ali doma, zato bo spomin nate ostal večen.

LD Sorško polje – F. Š.

Člani SLD – Doberdob smo se konec aprila poslovili od **Stanka Budina**, lovskega tovariša, športnika in družbenega delavca, ki je umrl 25. 4. 2016.

Stanko se je rodil 22. 2. 1937 v kmečki družini v Zgoniku pri Trstu. Življenje ga je preizkušalo že v otroških letih, ko so očeta odpeljali v koncentracijsko taborišče Mauthausen, od koder se ni več vrnil. Za številno družino je tako moral skrbeti mati Milka. Stanko je že kot otrok v šolskih klopek pokazal veliko nadarjenost, kar ga je pripeljalo do mature. Na univerzi je vpisal farmaceutiko in bil eden redkih mladih iz naše občine, ki je v tistih časih končal univerzitetni študij.

To pa ga ni odvrnilo od pristnega kmečkega življenja, ki ga je cenil in spoštoval. Na Božjem Polju je odprl svojo lekarno in z ženo Sonjo sta strankam nudila strokovne nasvete tudi v lepi slovenski besedi. Z rojstvom sina Andreja in hčerke Nadje je zaživel lepo družinsko življenje.

Že mlad je vstopil v zeleno bratovščino, v LD Zgonik, in nato v novo ustanovljeno Društvo slovenskih lovcev – Doberdob. Po ustanovitvi LPZ Doberdob je prevzel še odgovorno predsedniško mesto in zbor je pod njegovim predsedovanjem začel redno nastopati na raznih revijah v zamejstvu in po Sloveniji. Poudariti velja, da je omenjeni LPZ še vedno edini lovski zbor, ki deluje na italijanskem območju, saj Italijani ne premorejo svojega. Stanko je bil zato zelo ponosen, da se na tak način italijanski javnosti posreduje tudi slovenska lovstva pesem. Zboru je predsedoval polnih trideset let.

V LD Zgonik je bil strokovni mentor in se nam mladim rodovom lovcev dobesedno razdajal, od starejših pa je zahteval predvsem vseživljenjsko izobraževanje. Med drugim je sodeloval pri pripravi dokumentarca *Kras, flora in favna* in prispeval uvodne misli; za naštevane vseh drugih pomembnejših domačih lovskih projektov pa je tu premo prostora. Njegove predanost, delavnost, strokovnost, resnost in požrtvovalnost so bile v slovenskem in italijanskem lovskem okolju dobro znane. Za delo v lovstvu je prejel številna odlikovanja in priznanja: znak LZS za lovske zasluge in red III. stopnje, plaketo LZS za lovsko kulturo III. in II. stopnje. Med odlikovanji omenimo še priznanje Italijanske lovske federacije iz Trsta in izglasovano častno članstvo v DSL – Doberdob.

Stankovo delovanje je seglo tudi na športno področje, saj je bil dolga leta predsednik Športnega društva Kras, na čelu katerega je prav tako dosegel zavidljive rezultate. Med njimi izstopa osvojitve prvega državnega ekipnega naslova v namiznem tenisu leta 1984. Budinovo delo pa se ni ustavilo pri športu in lovu; vrsto let je bil tudi občinski svetnik. Kraške lepote je vzljubil že v otroštvu, bil med ustanovitelji Botaničnega vrta Carsiana v zgoniški občini in med pobudniki prvih občinskih razstav vin.

Dragi Stanko! Kot osebo so Te odlikovali veder značaj, kulturna širina in pozitiven pristop, kar Ti je omogočilo, da si v svojem življenju navezal mnoge iskrene prijateljske vezi. Zaradi bolezni si nas zapustil veliko pre zgodaj. V naši zeleni bratovščini in širši tržaško-goriški okolici nam boš ostal v najlepšem spominu!

DSL – Doberdob, SLPZ – Doberdob, LD Zgonik – Ž. Š.

Iz dolgih vrst so za vedno odšli tudi:

- Ivan Poljšak, LD Čaven,** * 22. 5. 1930, † 5. 8. 2016.
- Vinko Traven, LD Vodice,** * 26. 2. 1953, † 8. 7. 2016.
- Ilija Todorovski, LD Loka, Črnomelj,** * 3. 7. 1939, † 1. 3. 2016.
- Jure Rudman, LD Loka, Črnomelj,** * 1. 9. 1928, † 23. 8. 2016.
- Bojan Zdovc, LD Prežihovo,** * 24. 12. 1980, † 15. 7. 2016.
- Milan Zdravkovič, LD Dragatuš,** * 10. 5. 1950, † 1. 8. 2016.
- Franc Pirečnik, LD Zeleni vrh, Vuzenica,** * 19. 1. 1923, † 12. 6. 2016.
- Ivan Mohorič, LD Polzela,** * 1. 5. 1935, † 12. 7. 2016.
- Ivan Koštomaj, LD Dobrna,** * 14. 1. 1936, † 13. 7. 2016.
- Mirko Satler, LD Slovenske Konjice,** * 10. 10. 1936, † 8. 8. 2016.
- Vilijem Gruber, LD Velenje,** * 9. 4. 1942, † 14. 8. 2015.
- Alojz Drgajner, LD Vitanje,** * 27. 5. 1930, † 21. 8. 2016.
- Pavel Suša, LD Artiče,** * 25. 8. 1950, † 12. 8. 2016.
- Franc Cegnar, LD Sorško polje,** * 28. 12. 1947, † 14. 6. 2016.
- Jožef Drvarič, LD Mala gora,** * 22. 2. 1952, † 18. 8. 2016.
- Jožef Vidnar, LD Mala Nedelja,** * 2. 3. 1939, † 5. 7. 2016.
- Anton Sever, LD Križevci pri Ptujju,** * 13. 6. 1936, † 25. 8. 2016.
- Jože Horvat, LD Stara Fužina,** * 3. 6. 1937, † 22. 8. 2016.
- Mihael Videmšek, LD Dobrna,** * 6. 9. 1942, † 15. 8. 2016.
- Ivan Rženičnik, LD Mozirje,** * 23. 8. 1936, † 30. 8. 2016.

Umrlim časten spomin!

Le trije psi prijavljeni na UP v delu po KS

Organizator Uporabnostne preizkušnje lovskih psov v delu po umetni krvni sledi, ki je bila v organizaciji **Zveze lovskih kinologov Pomurja** razpisana za petek in soboto, 11. in 12. 6. 2016, so ugotovili, da so se na prireditve prijavili le trije vodniki s psi. Vsekakor si je prireditelj želel na prireditvi več lovskih psov. Tako bi se 12. 6. 2016 pred lovskim domom **LD Cankova** morali zbrati trije vodniki lovskih psov: **bavarska barvarka, hanovrski barvar in nemški ostrodlaki ptičar - žimavec**, vendar je lastnik in vodnik slednjega udeležbo 12. 6. 2016 preklical. Tako sta ostala za preizkušanje le dva psa.

Pred lovskim domom LD Cankova se nas je omenjenega dne kljub vsemu zbralo veliko kinologov in tudi štirje lovski pripravniki ter dve lovski pripravnici, ki so prišli iz LD Grad - Kuzma, LD Gornja Radgona, LD Petišovci, LD Kompas in LD Dobrovnik. Takoj na začetku je vse udeležence sprejel in pozdravil starešina **LD Cankova**, lovski tovariš **Valentin Trajber**, ki nam je zaželel prijetno počutje, vodnikoma lovskih psov

Foto: I. Trček

Pred lovski dom LD Cankova sta bila pred sodnike, ki so ocenjevali delo psov po KS na UP, od treh prijavljenih psov privedena dva, od katerih je preizkušnjo opravil le eden.

Nemčiji kot poklicni lovski čuvaj in iskalec obstreljene velike divjadi. Po vrnitvi iz Nemčije je tudi doma veliko iskal ranjeno veliko divjad s svojima hanovrčanoma in brak-jazbečarjem. Svoje bogate izkušnje še vedno prenaša na mlajše vodnike lovskih psov. Tako je bil tudi v tem primeru kot poznavalec opisane lovske dejavnosti v veliko pomoč in korist sodniku Verčku in organizatorju prireditve.

Teren za uporabnostno preizkušnjo je skrbno izbral prav Karel Šinko in tudi poskrbel, da so bile sledi med seboj čim bolj enakovredne po dolžini, količini

na preizkušnji. Psička **Asta** je uporabnostno preizkušnjo opravila s 110 točkami in dosegla II. n. r. Hanovrski barvar **Ron** z lastnikom **Marjanom Drvaričem** pa UP ni opravil in bo moral preizkušnjo opravljati ponovno, če bo želel z Ronom legalno iskati obstreljeno veliko divjad. S terena smo se pred lovski dom LD Cankova vrnili okrog 12. ure, kjer je sodnik Verčko podelil ocenjevalne liste in pri tem strokovno obrazložil delo obeh psov na preizkušnji. Omeniti velja, da so nas domačini, lovci LD Cankova, izredno lepo sprejeli in tudi pogostili. Prav zato se je predsednik ZLKP Ivan Gregorn, ki je bil tistega dne tudi vodja prireditve, starešini LD Cankova Valentinu Trajberju in njegovi ekipi iskreno zahvalil za vse nude no v obeh dneh in se hudomušno priporočil za enako prireditve tudi naslednje leto.

Iztok Trček

ni sledi za vse pasme lovskih psov.

V lepem sobotnem jutru se je ob osmi uri pred lovskim domom v Železnikih zbralo enajst vodnikov lovskih psov, ki so privedli pet bavarskih barvarjev, dva hanovrska barvarja, dva resasta jazbečarja, nemškega prepeličarja in kratkoldakega jazbečarja.

Udeležence in vse preostale prisotne sta z uvodnim nagovorom pozdravila starešina LD Železniki **Simon Tolar** in predsednik LKDG **Janez Nahtigal**. Navodila vodnikom in potek tekme so predstavili vodja prireditve **Julij Benedičič**, kinolog LD Železniki in vodja sodniškega zbora **Jurij Rihtaršič**. Sodniki na UP so bili **Alojz Mlakar, Jurij Rihtaršič, Jožef Verčko** in **Zdravko Kosmač**. LD Železniki je na terenu sodnikom zagotovila strokovno usposobljene spremljevalce.

Vodniki so žrebali umetne sledi (in sodnike), po katerih naj bi opravljali UP, nato smo se preselili na Jelovico, kjer je potekala preizkušnja.

Sodniki so sledi položili že v petek popoldne v spremstvu spremljevalcev. Vsem, ki so sodelovali pri polaganju sledi, je gostoljubnost ponudil **Tomaž Žumer** v svojem vikendu na Mosteh.

Izbrani teren je bil razgiban,

Foto: I. Trček

Bavarska barvarka Asta ob najdeni (položeni) divjadi

pa uspešno preizkušnjo. Uradno je s krajšim nagovorom in pozdravnimi besedami odprl lovsko preizkušnjo **Ivan Gregorn**, predsednik Zveze lovskih kinologov. Glavna navodila je obema vodnikoma posredoval lovsko-kinološki sodnik **Jože Verčko**.

Že dan prej, to je 11. 6. 2016, so popoldne sodnik Verčko in njegova dva pomočnika, **Rok Durič** in **Karel Šinko**, v lovišču imenovane LD trasirali in polagali sledi. Prav zadnji imenovani, Šinko, ima veliko izkušenj s tem opravilom, kajti več let je bil zaposlen v ZR

uporabljene krvi in tudi glede oblikovanosti terena (ob doslednem upoštevanju Pravilnika za delo in vzrejo barvarjev). Tako je skupina z udeleženiima vodnikoma, sodnikom in pomočnikoma naslednji dan okrog 9. ure začela preizkušnjo. Dan je bil z vremenskimi razmerami ugoden za delo psov. Primerni sta bili temperatura in vlaga, pa tudi teren. Po žrebu je bila prva na vrsti bavarska barvarka **Asta**, katere lastnik je priznani kinološki sodnik **Bojan Debršek**, ki pa tistega dne zaradi drugih obveznosti ni bil prisoten

UP po krvni sledi za vse pasme lovskih psov

Lovsko-kinološko društvo **LKG Gorenjske** (LKDG) je v sodelovanju z **LD Železniki** 4. junija 2016 pripravilo UP po krv-

Foto: M. Jakolič

Udeleženci uporabnostne preizkušnje lovskih psov v delu po KS, ki je bila v lovišču LD Železniki.

vendar ne strm. Večinoma so bile sledi položene po starejšem smrekovem gozdu, deloma pa tudi v mlajših in gostejših sestojih.

Pred delom psa po krvni sledi so sodniki ocenjevali tudi vodljivost psa in ga preizkusili v strelomirnosti. Nato so vodniki s svojimi psi začeli izdelovati izžrebano sled. Sodniki so s svojimi spremljevalci delo na progi opravljali tekoče in brez zapletov.

Razglasitev rezultatov je bila v lovskem domu v Železnikih. Na podlagi zbranih točk je UP uspešno opravilo osem psov (trije psi so UP opravili s prvim nagradnim razredom, dva z drugim, trije pa s tretjim). Preizkušnje niso uspešno opravili trije psi. Največ točk je zbrala kratkodlaka jazbečarka **Ciga Lepodolska** z vodnikom **Marjanom Grajzarjem** iz LD Poljane.

Pred koncem prireditve sta se vodja prireditve in vodja sodniškega zbora zahvalila vsem vodnikom in terenskim spremljevalcem za požrtvovalnost, predsednik LKDG pa se je še posebno lepo zahvalil LD Železniki za uporabo lovišča in odlično sodelovanje pri organizaciji in izvedbi UP. Starešina LD Železniki je vse zaprosil, naj si vzamejo še nekaj časa in jih povabil v lovski dom na medsebojno druženje, ko v Železnikih že tradicionalno poskrbijo tudi za dobro malico in pijačo.

Zahvala za uspešno izvedeno UP v lovišču LD Železniki velja poleg preostalim pomočnikom vsekar kinologu **Juliju Benedičiču**, pa tudi **Tomažu Žumru** in **Bojanu Strnadu**, ki je poskrbel za pogostitev v lovskem domu.

Simon Tolar

UP po umetni krvni sledi za vse lovske pasme v LD Bojansko - Štore

LKD Celje je načrtovalo ter izvedlo zdaj že tradicionalno **UP po umetni krvni sledi za vse lovske pasme v lovišču LD Bojansko - Štore** tudi 2. 7. 2016 z zborom pri lovskem domu na Svetini. Prijavilo se je devet vodnikov z različnimi lovskimi psi. Bavarske barvarje so zastopali trije predstavniki, hanovrčane dva ter po ena nemška ostrodlaka ptičarka, nemška kratkodlaka ptičarka, madžarska vižla in nemška lovška terierka. Večina udeleženih vodnikov je bila članov LKD Celje, eden je prišel iz LKD Koroške in eden iz LKD Zasavje.

V sončnem jutru je bil najprej zbor vodnikov, nato pozdrav orga-

Vsi tekmovalni pari na Svetini

Spominska skupinska fotografija vseh udeležencev UP po KS na Svetini

nizatorjev, predstavitev vodnikov s psi, kinoloških sodnikov in predstavitev pravilnika o UP v delu po krvni sledi za vse pasme lovskih psov. Kinološki sodniki so bili **Milan Udovč**, vodja sodniškega zbora, **Jožica Metelko Kraševc** in **Janez Šumak**, ki so že prejšnji dan položili vsak po tri sledi, dolge okrog 1000 m. Za vsako sled so porabili 2,5 dl krvi srnjadi (polagali so s slednimi čevlji in vanje vpetimi parklji srnjadi), na koncu pa položili uplenjeno divjad (srnjad). **Zlatko Cmok**, vodja prireditve, je poskrbel za žreb številnih krvnih sledi oz. vodnikov psov.

Prvo disciplino – odložitev s strelomirnostjo – smo opravili v okolici lovskega doma, kjer so številni udeleženi lovski pripravniki lahko opazovali delo, na izdelovanje sledi v lovišču pa kot opazovalci po pravilniku ne smejo iti. Zato jim je **Janez Šumak**, predsednik LKD Celje, obljubil postavitev, izdelavo in komentar samostojne »šolske« sledi na koncu prireditve.

Minilo je kar nekaj časa, preden so se vodniki s pasjimi pomočniki začeli vračati pred lovski dom. Presenečeno smo jih opazovali, ker so bili vsi psi in vodniki okrašeni s smrekovimi vejicami. Vseh

Med zbiranjem končnih rezultatov in izpolnjevanjem kinoloških sodniških obrazcev je Janez Šumak izkoristil priložnost ter s pomočjo drugih kinologov s slednimi čevlji položil s krvjo srnjadi okrog 400 m dolgo »pokazno« sled, na koncu pa položil trup srnjaka. Na njej je lovskim pripravnikom teoretično in praktično predstavil, kako poteka iskanje po KS. Petindvajset lovskih pripravnikov je bilo ob opazovanju sledenja psa in vodnika navdušenih, zato so v zaključni fazi delo izvajalcev nagradili z bučnim aplavzom.

Nato so razglasili rezultate preizkušnje. Prvi trije pari so prejeli pokale, vsi uvrščeni pa priznanja LKD Celje.

Prvo mesto je osvojil **Silvo Tovornik** (LKD Celje) z bavarskim barvarjem **Capijem** (144 točk I. n. r.), drugo je pripadlo **Čedomiru Vogrincu** (LKD Celje) z nemško kratkodlako ptičarko **Joji Sveti Lovrenc** (144 točk I. n. r.), tretji pa je bil **Marjan Kodrun** (LKD Koroške) s hanovrčanko **Aro** (124 točk, I. n. r.).

Tudi zakuska, ki jo je pripravila Jožica, ni izostala. Ob obloženi mizi smo še kar nekaj časa posedeli v lovsko-kinoloških razgovorih.

Foto: J. Šumak

Predstavitve poteka sledenja lovskim pripravnikom

devet parov je namreč uspešno opravilo UP! Vodniki so v pogovoru opisovali svoje zahtevno terensko delo pri sledenju, vsi pa so si bili enotni: »Brez vaje ne bi bilo uspešnega rezultata ...«

Za razumevanje in pomoč se hvaljujemo vodstvu **LD Bojansko - Štore**, vodnikom po lovišču in še posebno Zlatku, Jožici, Milanu in Francu.

Janez Šumak

Predvidena legla lovskih psov

Resasti jazbečarji (SLRJr):
O: tuj plemenjak,
m: 5/1, 28. 7.,
Tilen Nared,
Koželjek 13, 1382 Begunje.

Bavarski barvarji (SLRBB):
O: 5/1, m: 4/1, 3. 10.,
Jure Škulj,
Dolenji Lazi 41, 1310 Ribnica.
Kinološka zveza Slovenije

Mali oglasi

Orožje in lovska optika

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, in bok **kombinirko**, kal. 7 x 57 R/12. Cena po dogovoru. Tel.: 031/601-766.

Prodajam vrhunski dvogled Steiner 8 x 30 (100 €), ruski **dvogled** 7 x 50 (90 €) in **naboje**, kal. .22 Hornet (0,5 €/kos). Tel.: 031/014-448.

Prodajam boroveljsko bokarico, kal. 16/7 x 57 R, s str. daljnogledom B. Nickel 2,5 – 9 x E/D/S, izdelek Sodie (gravirana in zelo lepo ohranjena); **pištolo** Peter Stahl, kal. .45, na trinajst nabojev, skoraj nova; **krogelno strelivo 9,3 x 72 R** (85 kosov) in **6,5 x 52 R** (80 kosov). Tel.: 041/698-679.

Prodajam naslednje orožje: kombinirko CZ Tatra, kal. 16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Habicht Nova 6 x 42 (Suhlova montaža) z menjalnimi cevmi 16/16 in vložno cevjo, kal. .22 WMR (1200 €); **šibrenico CZ** – brezpetelinko, kal. 16 – 16, z ejektorji, sistem H&H, delno gravirana (cena 500 €); **kombinirano puško** CZ, mod. 502.6, kal. 12/.243 Win., s str. daljnogledom Swarovski 6 x 42, potisna montaža (cena 900 €); PAP – risanica Browning, Long Trac, kal. .30-06 Spr., s str. daljnogledom 1,5 – 4 x 25 (cena 1.200 €); **repetirno risanico** CZ, mod. ZKK – 602, kal. .378 H&H Mag., s str. daljnogledom Hensold 4 x 32 (zasučna montaža) (cena 800 €); **revolver** Taurus 44 CP, kal. .44 Rem. Mag. Inox, cev 150 mm, s kompenzatorjem odsuna (cena 600 €); **pištola** CZ kompaktna 75, kal. 9 mm Luger, + dva toka (cena 650 €); **pištola** Colt-Gold CAP MATCH, kal. .45 ACP, in rezervni okvir, dva toka (cena 900 €). Orožje je v izvrstnem stanju. Tel.: 051/264-375.

Prodajam: bok šibrenico, kal. 12/12, z menjalnimi cevmi, kal. 12/7 x 57 R, in str. daljnogledom Swarovski Habicht; **repetirno risanico** Mauser, kal. 8 x 57 IS, s str. daljnogledom Swarovski 1,5 – 6 x 42; **repetirno risanico** Sava – Kranj, kal. .243Win., s str. daljnogledom Zeiss 6 x 42; **MK puško** Anschütz; **spektiv** Buchnell 15 – 45 x 50; **strelni daljnogled** Hunter 6 x 40 z zasučno montažo. Tel.: 041/657-425.

Prodajam lepo ohranjeno tricevko Merkel Suhl, kal. 16-16/7 x 65 R, s str. daljnogledom Zeiss Conquest DL 2-8 x 42, z rdečo piko za dnevni lov. Puška ima novo kopito in nov tok; **dvogled** Swarovski 7 x 42, **omaro za orožje** s sefom za naboje (pet pušk). Cena za prodajo v kompletu je 2.500 €, posamezno pa po dogovoru. Tel.: 040/207-529.

Prodajam malo rabljen str. daljnogled Swarovski-Habicht 6 x 42 (še v garanciji). Tel.: 041/212-993.

Prodajam repetirno risanico CZ, kal. 7 x 64, z novim str. daljnogledom Hawke. Puška je zelo natančna. Cena po dogovoru. Tel.: 041/518-394.

Prodajam repetirno risanico Mauser – izdelek Puškarstva Skobir, kal. 6,5 x 68, s str. daljnogledom Swarovski – Habicht 3-12 x 56. Puška je dobro ohranjena (cena 3.000 €). **Prodajam tudi skoraj novo kombinirano puško** Simson – Suhl, kal. 20/30 R Blazer, s str. daljnogledom Kahles 2,5 – 10 x 50 (3.200 €). Tel.: 041/622-746.

Prodajam nova strelna daljnogleda Swarovski 4-20 x 56 in 1,5-8 x 50 (oba z rdečo piko Carl Zeiss 4-16 x 50), z osvetlitvijo križa, ter optično piko Docter, Sight III. Tel.: 041/496-520.

Prodajam tricevko Suhl, kal. 16-16/7 x 65 R, in **repetirno risanico** Ruger, mod. M77 MARK II., kal. .308 Win. Obe puški imata montiran str. daljnogled. Cena po dogovoru. Tel.: 031/533-645.

Prodajam repetirno risanico Mauser, M 98, kal. 7 x 64, s str. daljnogledom Swarovski 4-12 x 50 - križ 4 A (zasučna montaža). Cev je dolga 60 cm. Böhler – Spezial. Puška je lahka in lepo izdelana. Tel.: 041/781-256.

Prodajam 30 kosov nabojev, kal. 8 x 58 R, in 70 kosov **nabojev**, kal. 8 x 57 R 360. Tel.: 031/263-164.

Lovski psi

Prodajam mladiče pasme slovaški kopov (slovaški gonič), poležene 4. 7. 2016, potomce odličnih staršev. Tel.: 040/503-591; Matevž (Selnica ob Dravi).

Prodajam tri mladiče pasme nemški kratkodlaki ptičar, delovnih staršev (leglo 26. 5. 2016), z rodovniki. Tel.: 041/509-596.

Prodajam mladiče pasme jack russel terier, odličnih, delovnih staršev. Tel.: 041/600-391.

Prodajam tri nemške ptičarke – (žimavke), skotene 2. 7. 2016, z rodovnikom, cepljene in čipirane. Cena po dogovoru. Tel.: 051/320-261, Vladimir Masten, Polenšak 1/a, Ptuj.

Na voljo **za oddajo so mladički slovaških kopovov** (goničev) odličnih staršev. Oba sta odlična delovna psa, uporabljena za lov. Pes je tuj plemenjak (Češka). Tel.: 041/836-995.

Prodajam nemško tribarvno goničko, staro štiri leta. Psica je izredno uporabna za lov na vso divjad. Tel.: 040/579-430.

Na voljo **za oddajo** imam še dva samčka pasme **nemški lovski terier**. Tel.: 031/699-809.

Prodajam mladiče pasme istrski kratkodlaki gonič, dve samički in samčka, potomce

preverjenih, delovnih linij - tretje leglo iste kombinacije, čipirane, tetovirane, z izredno voljo do dela. Stari so 4 mesece in že primerni za vodenje v lovišče. Tel.: 031/613-302.

Prodajam nemškega ostrodlakega ptičarja odličnih staršev. Oče šampion, mladič je star 3,5 mesecev. Cena po dogovoru. Tel.: 041/664-967.

Prodajam mladiče pasme gordon (škotski) seter z rodovnikom, potomce vrhunskih vzrejnih linij. Skoteni 27. 5. 2016. Tel.: 031/681-397.

Prodajam mladiče pasme nemški gonič, poležene 5. 9. 2016. Tel.: 040/158-275, Marjan.

Drugo

V lovišču na Dolenjskem, z največjo populacijo **damjakov** v prosti naravi, nudimo **zainteresiranim lovcem** možnost **lova jelena v ruku**. Tel.: 040/411-201.

Broške, gumbi, prstani iz jelenjega rogovja – izdelki umetnostne obrti. Franc Barbič, Verje 53, Medvode. Tel.: (01) 362-12-30; 031/770-675.

Izdelam vam pasti – lovke iz nerjavne kovine za odlov živih živali, velikosti: 30 x 30, 30 x 30, 35 x 35 cm; dolžine: 50, 60, 70, 80, 100 in 120 cm. V teh pasteh žival ostane nepoškodovana. WWW.RAJGELJ.SI Tel.: 041/642-184.

Izdelam vam pasti za lov polhov (več vrst), **krmilnice in valilnice za ptice duplarice** (več vrst), ter **netopirnice**. Tel.: 041/255-878 ali (01) 895-15-96.

Na voljo so odrasli fazani in race mlakarice. Tel.: 041/717-464.

Prodajam kakovostno navadno jelenjad iz obore za nadaljno rejo. Možnost dostave. Tel.: 051/652-682.

Kupim ali zamenjam lovsko literaturo od leta 1910 do 1946 in vse lovske knjige, ki so izšle do tega leta. Tel.: 051/611-377.

Prodajam muflona 4+, damjaje košute in teleta. Tel.: 031/515-098.

OKTOBER

Datum	Luna	Sonce	zora/mrak (navt.)	zvide	zvide	zvide	zvide	začet. konec
1. So	7:13	19:08	7:01	18:42	5:56	19:46		☺
2. Ne	8:13	19:35	7:02	18:40	5:57	19:44		
3. Po	9:12	20:04	7:03	18:38	5:59	19:42		
4. To	10:10	20:35	7:04	18:36	6:00	19:40		
5. Sr	11:07	21:09	7:06	18:34	6:01	19:38		
6. Če	12:03	21:48	7:07	18:32	6:03	19:36		
7. Pe	12:56	22:32	7:08	18:30	6:04	19:34		
8. So	13:46	23:21	7:10	18:28	6:05	19:32		
9. Ne	14:33	----	7:11	18:27	6:07	19:30		☺
10. Po	15:15	0:17	7:12	18:25	6:08	19:29		
11. To	15:54	1:18	7:14	18:23	6:09	19:27		
12. Sr	16:30	2:24	7:15	18:21	6:11	19:25		
13. Če	17:04	3:33	7:16	18:19	6:12	19:23		
14. Pe	17:37	4:47	7:18	18:17	6:13	19:22		
15. So	18:11	6:02	7:19	18:15	6:14	19:20		
16. Ne	18:47	7:19	7:20	18:14	6:16	19:18		☺
17. Po	19:26	8:37	7:22	18:12	6:17	19:16		
18. To	20:09	9:52	7:23	18:10	6:18	19:15		
19. Sr	20:58	11:05	7:24	18:08	6:20	19:13		
20. Če	21:53	12:11	7:26	18:07	6:21	19:12		
21. Pe	22:53	13:09	7:27	18:05	6:22	19:10		
22. So	23:55	13:59	7:29	18:03	6:24	19:08		☺
23. Ne	----	14:42	7:30	18:02	6:25	19:07		
24. Po	0:58	15:18	7:31	18:00	6:26	19:05		
25. To	2:01	15:50	7:33	17:58	6:28	19:04		
26. Sr	3:04	16:19	7:34	17:57	6:29	19:02		
27. Če	4:05	16:46	7:36	17:55	6:30	19:01		
28. Pe	5:05	17:11	7:37	17:53	6:31	19:00		
29. So	6:05	17:38	7:38	17:52	6:33	18:58		
30. Ne	6:05	17:06	6:40	16:50	5:34	17:57		☺
31. Po	7:03	17:36	6:41	16:49	5:35	17:55		

Prodajam novo, trenutno eno izmed najboljših in naprednih lovskih kamer. Nevidna IR-bliskavica, MMS- in GPRS-funkciji, 12-MP-fotoapar, odporna proti vsem vremenskim vplivom. V maskirni barvi in čvrste zgradbe. Takojšnje obvestilo s fotografijo na vaš mobilni telefon ali računalnik. Dveletno jamstvo in slovenska navodila! Tel.: 041/353-319.

Prodajam neuporabljeni elektronsko oporabnik za šolanje psov. Domet do 1.200 metrov, popolnoma vodotesna in z jamstvom. Ugodno. Tel.: 041/406-471.

Prodajam nov Dedal 552, gen. III. Vidljivost v popolni temi brez IR. Z oniksovo svetlobo. Ima senčnik svetlobe. Dodam še okular, reducirko za daljnogled in torbico. Leto in pol jamstva. Cena 4.900 €. Informacije po tel.: 068/680-121.

Prodajam navadnega jelena, pravičnega kronskega dvanajstera, za odstrel ali nadaljnjo rejo. Tel.: 040/717-324.

Obnova 4x4 pnevmatik različnih dimenzij in proflov po ugodnih cenah!

Pnews center d.o.o. Tolmin,
Zatolmin 1c, tel: 05 381 1250, gsm: 041 736 041;
pnews.center@siol.net, www.pnews-center.si

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV organizira

VZREJNI PREGLED PTIČARJEV

v soboto, 19. novembra 2016 v LD Boris Kidrič, Zgornja Hajdina 1036. Začetek vzrejnega pregleda bo ob 9. uri. Prijavnico s fotokopijami obeh strani rodovnika, vseh ocenjevalnih listov s preizkušenj, telesnega ocenjevanja, potrdila o slikanju kolkov in potrdila o plačilu prijavnine pošljite na naslov: Goran Persin, Mlaka 37c, 1218 Komenda, 041/389-636; goran.persin@gmail.com, kjer dobite tudi prijavnico in vse dodatne informacije. Originale dokumentov prinesite s seboj na vzrejni pregled. Obvezna je predhodna prijava najkasneje do 5. 11. 2016. Za vodnike ptičarjev, ki svojih psov še nimajo ocenjenih, bo organizirano tudi telesno ocenjevanje. Cena vzrejnega pregleda je 16,72 eur, telesne ocene pa 14,67 eur in se vplačata na račun DLP: 02010 0025 3852 458 (NLB). Udeležba psov, ki niso predhodno prijavljeni, ne bo mogoča!

DRUŠTVO LJUBITELJEV PTIČARJEV v sodelovanju z LKD POSAVJE KRŠKO, LD BREŽICE, DOBOVA, KAPELE organizira

VSESTRANSKO UPORABNOSTNO PREIZKUŠNJO PTIČARJEV (VUP) - CACT

Preizkušnja bo 29. in 30. oktobra 2016 v loviščih LD Brežice, Dobova, Kapele. Zbor udeležencev bo 29. oktobra ob 8.00 uri pri lovskem domu LD Brežice, Bukošek 70,-8250 Brežice. Prijavnina za vsakega psa znaša 30 EUR za člane DLP, za ostale pa 60 EUR na psa in se vplača na račun DLP: 02010-0253852458, s pripisom "za VUP 2016". Vse dodatne informacije dobite pri vodji preizkušnje Brane Tucovič mobilni 031 360 688. Pogoji za prijavo: telesna ocena najmanj dobro, opravljena FZP, JZP ali ŠPP. Psi iz tujine morajo imeti poleg najmanj dobre telesne ocene opravljeno tudi preizkušnjo v delu na polju in vodi. Pernato divjad bo priskrbel prireditelj, lisico (min. 3,5 kg) in zajca si priskrbi vodnik sam. Čitljivo izpolnjeno prijavnico (Obr.Pšt.1), ki jo dobite pri Lidiji Šmigoc, tel. 031 616 283 ali elektronski pošti: siviljstvo-smigoc@gmail.com, na kateri mora biti pri krvni sledi obvezno označeno ali je pes pokazal ali oblajač oz. dela samo na jermenu, fotokopijo obeh strani rodovnika, fotokopijo veljavne lovske izkaznice in potrdilo o plačani prijavnini pošljite na naslov: Lidija Šmigoc, Bukovci 4, 2281 Markovci pri Pruju. Zadnji rok prijave: 17. 10. 2016.

KINOŠKASLOVENIJE

Vzrejni komisiji KZS za brak-jazbečarje in goniče organizirata

VZREJNI PREGLED BRAK-JAZBEČARJEV IN GONIČEV, ki bo v soboto, 12. 11. 2016, ob 8. uri pred lovskim domom LD Lukovica v Lukovici pri Domžalah.

Na vzrejnem pregledu mora vodnik predložiti: rodovnik psa, obojstransko barvno fotokopijo rodovnika in zdravstveno knjižico psa, iz katere je razvidno, da je pes predpisano cepljen proti steklini.

Pogoj za pridobitev vzrejnega dovoljenja sta tudi opravljena telesna ocena psa in PNZ.

VK za brak-jazbečarje: **Janez Nahtigal**
VK za goniče: **Slavko Žlebnik**

Vzrejna komisija KZS za šarivce in vodne pse sporoča, da bo

VZREJNI PREGLED ZA NEMŠKE PREPELIČARJE in vse pasme VODNIH PSOV KINOŠKASLOVENIJE

5. 11. 2016 z začetkom ob 9. uri pred lovskim domom LD Žalec, na Rinki, Gotovlje 177.

Pogoji za nemške prepeličarje: psi morajo biti telesno ocenjeni in imeti že opravljeno vzrejno preizkušnjo ter biti na dan vzrejnega pregleda stari najmanj štirinajst mesecev.

Pogoji za vodne pse: psi morajo biti na dan vzrejnega pregleda stari najmanj štirinajst mesecev, imeti morajo opravljeno telesno oceno in dokaz o slikanju kolkov glede displazije. Psi, ki še nimajo opravljene telesne ocene, bodo lahko ocenjeni pred vzrejnimi pregledom.

Vodniki naj s seboj prinesejo originalni rodovnik in obojstransko fotokopijo tega dokumenta, za vodne pse pa še originalni izvid in fotokopijo o stopnji displazije kolkov.

Prijave za nemške prepeličarje: Anton Selinšek, tel.: (02) 80-36-789; za vodne pse: Jože Rus, tel.: (01) 36-66-053 ali joze.rus3@siol.net.

Vabljeni!

Lov s pogonom na divje prašiče (Hrvaška) za pavšalno ceno 80 €. Neomejen odstrel vseh kategorij divjih prašičev, lisic in šakalov.

Romunija: 3 dni lova vključno z odstrelom merjasca za 1.690 €.

Hrvaška: 4.990 € za 5-dnevni lov in odstrel medveda v zlati medalji.

Hrvaška: 590 € za uplenitev jelena trofejne vrednosti 150 CIC, 1.333 € za 170 CIC, 3.067 € za 190 CIC točk.

Lov male divjadi (Madžarska): odstrel zajca 35 €, fazana 17 €.

Južna Afrika: 7.890 € za 5-dnevni lov in odstrel bivola.

Ris: lov in odstrel risa: v Estoniji za 5.990 €, v Rusiji 4.990 €.

Kirgizija: 19.900 € za 7 dni lova in odstrel Marco Polo ovna.

Kanada: 35.000 USD za lov in uplenitev belega medveda.

Pasat, d. o. o., Dolenjska cesta 11, 1000 Ljubljana
www.pasat.si > info@pasat.si > tel.: 01 428 37 40 > GSM: 041 728 143

MINOX

Na zalogi še ostala daljnogleda MINOX:

- strel. daljnogled Minox ZXSi 2-10x50
- strel. daljnogled Minox ZXSi 3-15x56

Strelni daljnogled Minox ZV 3-9x50

- zelo natančen, kakovosten in zanesljiv
- premer tube: 26 mm
- High-tech stekla – odlična kakovost slike in svetlobe
- Premer leče: 50 mm
- vodoodporen

DOŽIVLJENSKA GARANCIJA NA VSE IZDELKE MINOX!

CENA 299,00 €
-8% 275,00 €

MOŽNA TUDI PRODAJA NA OBROKE!

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290 GROSUPLJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
e-mail: medosport@biros.si
MEDOŠPORT ČRNOMELI, Ulica na Utrbah 24, 8340 ČRNOMELI, tel.: 07/ 306 24 70 e-mail: medosport@biros.si

Za privabljanje LISIC

Za privabljanje RAC in VRAN

Za privabljanje DIVJEGA PRAŠIČA

Za privabljanje SRNJAKA

Avantura

Piščalke za privabljanje divjadi
www.avantura.info

Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70
info@avantura.info

TEHNOOPTIKA

SMOLNIKAR d.o.o.
Brdniška ulica 13,
1291 Ljubljana-Črnuče
tel./fax: 01/426 32 72
e-mail: tehnootpika@siol.net
www.tehnootpika-smolnikar.si

NIKON Prostaff5 8x42
Akcijska cena: **199,00 €**

NIKON Prostaff 3-9x40 NP
Akcijska cena: **190,00 €**

Servis dvogledov in strelnih daljnogledov!

Cene veljajo do razprodaje zaloge

NARJENI V EU!
DO -50 °C

TERMO ŠKORNJI

Izredno topli, lahki in povsem nepremočljivi škornji, ki segajo do kolena. Podplat je čvrst, preprečuje zdrse in nudi dober oprijem na spolzkih tleh, pa tudi na gladki skali in ledu. Škorenj je udoben in omogoča dolgotrajno hojo po različnem terenu, tudi po snegu in ledu.

Sestava škornja

- OVČJA VOLNA
- EVN MATERIAL Z MEHRČKI
- FILC
- TOPLIČNO IZOLACIJSKA FOLIJA

TAKO TOPLIH IN LAHKIH ŠKORNJEV SE NISTE IMELI!

56,50 €

Velikosti od 41 do 48

INFORMACIJE IN NAROČILA:
tel. 041/72 60 11, info@beluga.si, www.beluga.si

DOG TRACE

ELEKTRONSKE
ovratnice za učenje psa
ovratnice proti lajanju
nevidne ograje

PROFESIONALNA KVALITETA
DOSTOPNE CENE
EVROPSKI IZDELEK
3 LETA GARANCIJE

akcija -20%

M-NET, d.o.o., TEL.: 040 760 760

www.dogtrace.si
e-mail: info@dogtrace.si

Povsem vodotesen **LOVSKI DALJNOGLED**
Dobra vidljivost v mraku
Polnjen z nitrogenom
Gumirano ohišje
10-letno jamstvo
Ugodna cena: 187,00 €

SANJU 8x42 WPR

INFORMACIJE IN NAROČILA
BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA; Tel.: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Pro SIGMA PLUS BREZPLAČNI TELEFON
080 88 55

OMARE ZA OROŽJE

-15%
in
brezplačna dostava

www.blagajne-trezorji.si

ISUZU D-MAX HUNTER

WWW.ISUZU.SI

10 % POPUSTA ZA LOVCE IN KMETOVALCE

100 1916 - 2016
LET VOZIL ISUZU

LED LUČI Z HOMOLOGACIJO ZA VGRADNJO NA VSA VOZILA

GLASMAHER
OPTIKA

SERVIS DVOGLEDOV IN STRELNIH DALJNOGLEDOV

041 699 385

Pleteršnikova 1, 8250 Brežice
maher.glasmaher@gmail.com

popravilo ♦ servis ♦ čiščenje ♦ nastavitve slike

Lovski komplet Extrem

Komplet je narejen za lov v najtežjih pogojih. Je neprepusten za vodo in veter ter dobro odvaja vlago. Odporna tkanina nudi dobro zaščito pred vejevjem in trnjem. Zaradi lepega videza in funkcionalnosti ga boste z veseljem nosili tudi v vsakdanjem življenju. Komplet je v celoti podložen.

Odstranljiva kapuca

Zaščita za brado

Stranski žepi

Nastavljiva širina rokavov

Podaljšan ledveni predel

Zračniki na zadrgo

Žepi na magnet

Ergonomsko oblikovan in ojačan kolenski prečib

Jakna:

Kapuca, ki jo lahko pospravimo v ovrtnik ali odstranimo • Dvosmerna zadrga • 4 notranji žepi, 2 stranska žepa, žep za dokumente, velik hrbtni žep • Dodatno ojačani komolci in ramena • Nastavljiva širina jakne

Hlače:

Podaljšan ledveni predel • Zračniki na zadrgo • 2 stranska žepa, 2 zunanja na magnetno zapiranje, 2 zadnja žepa na zadrgo

Cena kompleta: **193,00 EUR,**

Jakna: **127,00 EUR,**

Hlače: **96,00 EUR.**

INFORMACIJE IN NAROČILA

BELUGA, d.o.o., LJUBLJANA;

Tel: 01/25 10 880 ali 041/72 60 11

Lovišča s posebnim namenom
na KOČEVSKEM

ZAVOD ZA GOZDOVE
SLOVENIJE

LPN Medved,

LPN Snežnik - Kočevska Reka in

LPN Žitna Gora.

organiziramo

SKUPINSKE IN POSAMIČNE LOVE V NOVEMBRU IN DECEMBRU 2016

Skladno s tradicijo lova na Kočevskem tudi v letošnjem novembru in decembru organiziramo skupinske in posamične love v loviščih LPN na Kočevskem.

Za podrobnejše informacije in rezervacije nas pokličite in z veseljem se bomo potrudili izpolniti vaše želje in pričakovanja.

Marko VILFAN, vodja LPN na Kočevskem

M: 031 68 77 18

T: 01 895 14 51

E: lpn.medved@zgs.si

219 €

komplet **-20%**
310,4 € 388 €

Jakna in hlače
Pinewood Hunter Pro Xtreme
20% popusta za komplet
do konca oktobra!
(velja za artikla na zalogi)

**Največja ponudba oblačil
švedske znamke Pinewood!**
www.avantura.info

169 €

Avantura Trade d.o.o., Notranjska 4, 6230 Postojna
05 726 40 70 | info@avantura.info

STEYR MAHLICHER Z&A Sabatti Česká zbrojovna VILDIZ ALFA RUGER

MEDO sport
TRGOVINA ZA LOV, RIBOLOV IN REKREACIJO

www.medo-sport.si

MEDOŠPORT GROSUPLJE, Cesta Toneta Kraja 2, 1290 GROSUPLJE, tel. 01/ 787 37 00, fax: 01/ 787 37 02
MEDOŠPORT ČRNOMELJ, Ulica na Utrdbah 24, 8340 ČRNOMELJ, tel.: 07/ 306 24 70
e-mail: medosport@btros.si

MOŽNA PRODAJA
TUDI NA OBROKE!

VILDIZ
SILAH SAMAVI

SPZ M
KOLEKCIJSKI
Cena: 659,00 €

LED LENSER PZ

- SVETILNOST: 320 LUMENOV
- PREMER REFLEKTORJA: 2,8 CM
- PREMER SVETILKE: 1,8 CM
- VRSTA NAPAJANJA: 4 X AAA
- VZDRŽLJIVOST: 50 UR
- DOLŽINA SNOPA: 260 M
- MOŽNOST ZMONTAŽE NA PUŠKO

PIŠČALKA ZA
BRNJAKA

PRODAJNI PROGRAM:

- vse za lov z lokom
- vse za tarčno streljanje
- lovske preže
- lovska oblačila
- 3D makete živali
- daljnogledi, daljinomeri
- nočna optika

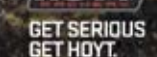

LOKOSTRELSKA TRGOVINA RAVNJAK

Dunajska cesta 61, 1000 Ljubljana

e-naslov: trgovina.ravnjak@amis.net

tel/faks: +386 1 620 08 57, gsm:+ 386 40 121 306

www.lokostrelska-trgovina.si
pon-pet: od 09:00-13:00 in od 14:00-18:00
sobota: 09:00-12:00

Hitrejši od merjasca!

www.rx-helix.com

Prodaja vrhunskih izdelkov

- **Optike:** Swarovski, Kahles, Zeiss, Delta, Aimpoint ...
 - **Puške:** Blaser, Sauer, Steyr Mannlicher, Merkel, Haenel, CZ, Heym ...
 - **Strelivo:** RWS, Geco, Blaser, KJG, Sellier&Bellot, Rottweil, Sax, LFB ...
 - **Oblačila:** Chevalier, Pinewood, X Jagd, Jagdhund
- Izvajamo vsa puškarska dela

Puškarnstvo Špendal, d.o.o.

Gramozna pot 9
1000 Ljubljana

gsm: 041 399 307
email: puskarstvo@siol.net
www.guns-spendal.si

POPUST NA PUŠKE IN OPTIKE IZ ZALOGE!

SLOVARM S

Uvoznik in distributer - SloVArms d.o.o.

www.slovarms.si

DIVAČA, Kraška cesta 67, Pon.-Pet.: 15:00 - 19:00

Tel.: 05 620 2208, 041 403 656 Sobota: 09:00 - 13:00

E-naslov: info@slovarms.si

ŠIROK IZBOR
NOČNE OPTIKE

PULSAR ARMASIGHT

**STEYR
MANNLICHER**

Vixen

HAWKE

ENDURANCE 30 2.5-10X50

GunCoating

Tehnološko napredno keramično mazivo

- ✓ Brez vonja in barve, ne pušča ostankov in ne masti.
- ✓ Zelo primeren za vse vrste strelnega orožja in nožev.
- ✓ Zaradi suhe površine se na orožje ne lepi prah.
- ✓ Dolgotrajni učinek z visoko protikorozivno zaščito.
- ✓ Za zaščito zadostuje majhna količina – zelo ekonomično.
- ✓ Odporen na vodo, znoj in kri.

IZBRALI SO GA: BLASER, MAUSER, TITAN, STEYR MANNLICHER, ANSCHÜTZ, SAUER.
Naprodaj v vseh boljše založenih lovskih trgovinah.

Blaser R8

Verney-Carron

SAUER

RÖWA
Röbler | AUSTRIA

TITAN 16

